Uradni list Evropske unije

L 39

Letnik 61

Slovenska izdaja **Zakonodaja**

13. februar 2018

Vsebina

II *Nezakonodajni akti*

UREDBE

★ **Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/207 z dne 9. februarja 2018 o odobritvi spremembe specifikacije za ime, vpisano v registru zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb, ki ni manjša („Laguiole“ (ZOP))** 1

★ **Uredba Komisije (EU) 2018/208 z dne 12. februarja 2018 o spremembi Uredbe (EU) št. 389/2013 o določitvi registra Unije** [1] 3

SKLEPI

★ **Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2018/209 z dne 8. februarja 2018 o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov** *(notificirano pod dokumentarno številko C(2018) 624)* 5

★ **Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2018/210 z dne 12. februarja 2018 o sprejetju večletnega delovnega programa LIFE za obdobje 2018–2020** [1] 11

[1] Besedilo velja za EGP.

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

IZVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2018/207

z dne 9. februarja 2018

o odobritvi spremembe specifikacije za ime, vpisano v registru zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb, ki ni manjša („Laguiole“ (ZOP))

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. novembra 2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil ([1]) ter zlasti člena 52(2) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Komisija je v skladu s prvim pododstavkom člena 53(1) Uredbe (EU) št. 1151/2012 proučila zahtevek Francije za odobritev spremembe specifikacije za zaščiteno označbo porekla „Laguiole“, registrirano v skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 1107/96 ([2]), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2015/1770 ([3]).

(2) Ker zadevna sprememba ni manjša v smislu člena 53(2) Uredbe (EU) št. 1151/2012, je Komisija v skladu s členom 50(2)(a) navedene uredbe zahtevek za spremembo objavila v *Uradnem listu Evropske unije* ([4]).

(3) Ker v skladu s členom 51 Uredbe (EU) št. 1151/2012 Komisija ni prejela nobenega ugovora, bi bilo treba spremembo specifikacije odobriti –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Sprememba specifikacije, objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* v zvezi z imenom „Laguiole“ (ZOP), se odobri.

Člen 2

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

([1]) UL L 343, 14.12.2012, str. 1.
([2]) Uredba Komisije (ES) št. 1107/96 z dne 12. junija 1996 o registraciji geografskih označb in geografskega porekla po postopku iz člena 17 Uredbe Sveta (EGS) št. 2081/92 (UL L 148, 21.6.1996, str. 1).
([3]) Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/1770 z dne 29. septembra 2015 o odobritvi spremembe specifikacije za ime, vpisano v registru zaščitenih označb porekla in zaščitenih geografskih označb, ki ni manjša (Laguiole (ZOP)) (UL L 258, 3.10.2015, str. 1).
([4]) UL C 361, 25.10.2017, str. 42.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 9. februarja 2018

Za Komisijo
V imenu predsednika
Phil HOGAN
Član Komisije

UREDBA KOMISIJE (EU) 2018/208

z dne 12. februarja 2018

o spremembi Uredbe (EU) št. 389/2013 o določitvi registra Unije

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES ([1]) ter zlasti členov 12 in 19 Direktive,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) S sistemom registrov se zagotavlja pravilno obračunavanje transakcij na podlagi sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), vzpostavljenega z Direktivo 2003/87/ES, ter na podlagi Kjotskega protokola in Odločbe št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([2]). Registri so standardizirane in zaščitene elektronske podatkovne zbirke, ki vsebujejo splošne podatkovne elemente za spremljanje izdaje, posedovanja, prenosa in preklica ustreznih enot, za zagotavljanje javnega dostopa in primerne zaupnosti ter za preprečevanje prenosov, ki ne izpolnjujejo obveznosti.

(2) Po potrebi in dokler je to potrebno za zaščito okoljske celovitosti EU ETS, letalski prevozniki in drugi izvajalci dejavnosti v EU ETS ne smejo uporabljati pravic, ki jih izda država članica, ki je Evropski svet v skladu s členom 50 Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) uradno obvestila o nameri o izstopu iz Unije. Glede na pogajanja na podlagi člena 50 PEU in v skladu s členom 12(3) Direktive 2003/87/ES bi morala Komisija redno ocenjevati, ali je prepoved uporabe pravic še vedno potrebna, zlasti kadar se pravo Unije še ne preneha uporabljati v zadevni državi članici ali kadar je ustrezno zagotovljeno, da predaja pravic poteka na pravno izvršljiv način, preden se Pogodbi prenehata uporabljati.

(3) Ta uredba bi morala začeti veljati čim prej in se uporabljati od 1. januarja 2018, da bi začeli veljati ukrepi za pravice, ki se bodo leta 2018 dodelile brezplačno, prejele v zameno za mednarodne dobropise ali prodale na dražbi. Določbe te uredbe ne posegajo v morebitni prihodnji sporazum s takšno državo članico.

(4) Uvesti bi bilo treba ustrezne tehnične ukrepe, da bi zagotovili učinkovitost te uredbe v času njene uporabe.

(5) Ukrepi iz te uredbe so v skladu z mnenjem Odbora za podnebne spremembe –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Uredba Komisije (EU) št. 389/2013 ([3]) se spremeni:

(1) v člen 41 se vstavi naslednji odstavek 4:

„4. Pravice, ki se ustvarijo od 1. januarja 2018 naprej v skladu s preglednico nacionalnih dodelitev ali preglednico upravičenosti do mednarodnih dobropisov države članice, ki je Evropski svet v skladu s členom 50 Pogodbe

([1]) UL L 275, 25.10.2003, str. 32.

([2]) Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L 140, 5.6.2009, str. 136).

([3]) Uredba Komisije (EU) št. 389/2013 z dne 2. maja 2013 o določitvi registra Unije v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter odločbama št. 280/2004/ES in št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi uredb Komisije (EU) št. 920/2010 in št. 1193/2011 (UL L 122, 3.5.2013, str. 1).

o Evropski uniji uradno obvestila o nameri o izstopu iz Unije, ali se prodajo na dražbi prek dražbenega sistema, ki ga imenuje takšna država članica, se označijo z oznako države in se razlikujejo glede na leto, ko so bile ustvarjene. Pravice, ustvarjene za leto 2018, se ne označijo z oznako države, kadar se v zadevni državi članici pravo Unije še ne preneha uporabljati do 30. aprila 2019 ali kadar je ustrezno zagotovljeno, da se predaja pravic izvede na pravno izvršljiv način najpozneje do 15. marca 2019, preden se v zadevni državi članici Pogodbi prenehata uporabljati. Zadevna država članica takoj po 15. marcu 2019 državam članicam in Komisiji poroča o skladnosti.“;

(2) v člen 67 se vstavi naslednji odstavek 4:

„4. Pravice z oznako države v skladu s členom 41(4) se ne smejo predati.“;

(3) v člen 99 se vstavita naslednja odstavka 4 in 5:

„4. Komisija lahko centralnemu administratorju naroči, naj začasno prekine sprejemanje relevantnih postopkov ETS s strani EUTL od 1. januarja 2018, dokler ukrepi iz člena 41(4), člena 67(4) ter točk 4(c) in 5(a) Priloge XIV niso izvedeni.

5. Komisija lahko na zahtevo države članice, ki je Evropski svet v skladu s členom 50 PEU uradno obvestila o nameri o izstopu iz Unije, centralnemu administratorju naroči, naj začasno prekine sprejemanje relevantnih postopkov s strani EUTL za zadevno državo članico v zvezi z brezplačno dodelitvijo, dražbo ali zamenjavo pravic za mednarodne dobropise.“;

(4) v Prilogi XIV se točka 4(c) nadomesti z naslednjim:

„(c) količino pravic do emisije ali kjotskih enot, vključenih v transakcijo, skupaj z oznako države, a brez edinstvene identifikacijske oznake enote za pravice in edinstvene številčne vrednosti serijske številke enote za kjotske enote;“;

(5) v Prilogi XIV se točka 5(a) nadomesti z naslednjim:

„(a) trenutna lastništva nad pravicami do emisije in kjotskimi enotami, skupaj z oznako države, a brez edinstvene identifikacijske oznake enote za pravice in edinstvene številčne vrednosti serijske številke enote za kjotske enote;“.

Člen 2

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 2018.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 12. februarja 2018

Za Komisijo

Predsednik

Jean-Claude JUNCKER

SKLEPI

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2018/209

z dne 8. februarja 2018

o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov

(notificirano pod dokumentarno številko C(2018) 624)

(Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Direktive Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov ([1]) in zlasti tretjega pododstavka odstavka 2 Priloge III k Direktivi,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Direktiva 91/676/EGS določa pravila za varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. Če se količina gnoja, ki ga namerava država članica dopustiti letno na hektar, razlikuje od količine, navedene v prvem stavku drugega pododstavka odstavka 2 Priloge III k navedeni direktivi, mora biti količina gnoja določena tako, da ne posega v doseganje ciljev iz člena 1 Direktive 91/676/EGS, in biti upravičena glede na objektivna merila, kot so dolge rastne dobe in posevki, ki sprejmejo veliko dušika.

(2) Komisija je 22. oktobra 2007 sprejela Odločbo 2007/697/ES ([2]) o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive 91/676/EGS, da se pod določenimi pogoji dopusti vnos 250 kg dušika iz živinskega gnojila na hektar letno na kmetijah z vsaj 80 % travinja, v okviru irskega akcijskega programa, kot se izvaja glede na uredbe *European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters)* iz leta 2006 (*Statutory Instrument No 378 of 2006*).

(3) Komisija je 24. februarja 2011 sprejela Sklep 2011/127/EU ([3]) o spremembi Odločbe 2007/697/ES in podaljšanju odstopanja do 31. decembra 2013, v povezavi z irskim akcijskim programom, kot se izvaja glede na uredbe *European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters)* iz leta 2010 (*Statutory Instrument No 610 of 2010*).

(4) Komisija je 27. februarja 2014 sprejela Sklep 2014/112/EU ([4]) o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive 91/676/EGS, da se pod določenimi pogoji dopusti vnos 250 kg dušika iz živinskega gnojila na hektar letno na kmetijah z vsaj 80 % travinja, v okviru irskega akcijskega programa, kot se izvaja glede na uredbe *European Communities (Good Agricultural Practices for Protection of waters)* iz leta 2014 (*Statutory Instrument No 31 of 2014*). Sklep 2014/112/EU je prenehal veljati 31. decembra 2017.

(5) Odstopanje, odobreno s Sklepom 2014/112/EU, je v letu 2016 zadevalo 6 802 kmetiji, kar ustreza približno 5,4 % skupnega števila gospodarstev s pašnimi živalmi, 20,2 % skupnega števila glav živine in 9,3 % celotne neto kmetijske površine na Irskem.

([1]) UL L 375, 31.12.1991, str. 1.
([2]) Odločba Komisije 2007/697/ES z dne 22. oktobra 2007 o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 284, 30.10.2007, str. 27).
([3]) Sklep Komisije 2011/127/EU z dne 24. februarja 2011 o spremembi Odločbe 2007/697/ES o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 51, 25.2.2011, str. 19).
([4]) Izvedbeni sklep Komisije 2014/112/EU z dne 27. februarja 2014 o odobritvi odstopanja, ki ga je zahtevala Irska na podlagi Direktive Sveta 91/676/EGS o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 61, 1.3.2014, str. 7).

(6) Irska je 7. marca 2017 Komisiji predložila zahtevek za podaljšanje odstopanja na podlagi tretjega pododstavka odstavka 2 Priloge III k Direktivi 91/676/EGS.

(7) Irska v skladu s členom 3(5) Direktive 91/676/EGS uporablja akcijski program na vsem svojem ozemlju.

(8) Podatki, ki jih je Irska predložila v okviru obveznosti poročanja iz člena 10 Direktive 91/676/EGS, kažejo, da so vode v obdobju 2012–2015 na splošno dosegale dobro kakovost. Na vseh postajah za spremljanje podzemne vode na Irskem je bila povprečna koncentracija nitratov pod 50 mg/l, na 87 % teh postaj za spremljanje pa je bila povprečna koncentracija nitratov pod 25 mg/l. Na vseh postajah za spremljanje površinske vode na Irskem je bila povprečna koncentracija nitratov pod 40 mg/l, na 99,5 % teh postaj za spremljanje pa je bila povprečna koncentracija nitratov pod 25 mg/l.

(9) Število glav živine na Irskem se je v zadnjih letih povečalo. Število govedi, prašičev in ovac se je od obdobja 2008–2011 do obdobja 2012–2015 povečalo za 3,8 %, 3,7 % oziroma 5,1 %, s čimer se je obrnil trend zmanjševanja iz prejšnjih obdobij poročanja. Povprečen nanos dušika iz živinskega gnoja je v obdobju 2012–2015 znašal 104 kg/ha, podobno kot v obdobju 2008–2011. Povprečen nanos fosforja je v obdobju 2012–2015 znašal 15 kg/ha, prav tako podobno kot v obdobju 2008–2011. Povprečna uporaba kemičnega dušikovega gnojila se je v obdobju 2012–2015 v primerjavi z obdobjem 2008–2011 povečala za 5 %. Povprečna uporaba kemičnega fosforjevega gnojila se je v obdobju 2012–2015 v primerjavi z obdobjem 2008–2011 povečala za 32,7 %. Vendar je bila povprečna uporaba kemičnega fosforjevega gnojila v obdobju 2012–2015 še vedno za 9,5 % nižja v primerjavi s povprečno uporabo tega gnojila v obdobju 2004–2008 ([1]).

(10) Na Irskem je 92 % kmetijskih zemljišč namenjenih travinju. Na splošno se na travniških kmetijah 50 % površin obdeluje ekstenzivno, kar pomeni manjšo gostoto živali in manjši vnos gnojil, 21 % površin se obdeluje v okviru kmetijsko-okoljskih programov in le 9,3 % površin se obdeluje intenzivno. 8 % površin se uporablja za pridelavo poljščin. Povprečna uporaba kemičnih gnojil na travinju je 80 kg/ha dušika in 8 kg/ha fosforja ([1]).

(11) Za irsko podnebje sta značilna enakomerno razporejena količina padavin čez leto in relativno majhen letni razpon temperatur, kar spodbuja dolgo rastno sezono trave, od 330 dni na leto na jugozahodu do okoli 250 dni na leto na severovzhodu ([2]).

(12) Po preučitvi zahtevka Irske v skladu s tretjim pododstavkom odstavka 2 Priloge III k Direktivi 91/676/EGS in ob upoštevanju irskega akcijskega programa ter glede na izkušnje, pridobljene z odstopanjem iz Odločbe 2007/697/ES in Sklepa 2014/112/EU, Komisija meni, da količina živinskega gnoja, ki ga predlaga Irska, tj. 250 kg dušika na hektar letno, ne bo posegala v doseganje ciljev iz Direktive 91/676/EGS, če bodo izpolnjeni nekateri strogi individualni pogoji, ki bi morali veljati za kmete, ki jih zajema dovoljenje.

(13) Spremne informacije, ki jih je predložila Irska, kažejo, da je predlagana količina 250 kg dušika na hektar letno na kmetijah z vsaj 80 % travinja upravičena glede na objektivna merila, kot so dolga rastna doba in veliki pridelki trave, ki sprejme veliko dušika.

(14) Sklep 2014/112/EU bo prenehal veljati 31. decembra 2017. Da se zadevnim kmetom zagotovijo nadaljnje koristi od odstopanja, je primerno sprejeti ta sklep.

(15) Ukrepi iz tega sklepa so v skladu z mnenjem odbora za nitrate, ki je bil ustanovljen na podlagi člena 9 Direktive 91/676/EGS –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Odstopanje

Odstopanje, ki ga je zahtevala Irska z dopisom z dne 7. marca 2017 za vnos na zemljišča večje količine živinskega gnoja od tiste, ki jo določa prvi stavek drugega pododstavka odstavka 2 Priloge III k Direktivi 91/676/EGS, se odobri ob upoštevanju pogojev iz tega sklepa.

([1]) Department of Agriculture, Food and the Marine, Ireland [oddelek za kmetijstvo, prehrano in pomorstvo, Irska].
([2]) Teagasc – the Agriculture and Food Development Authority, Ireland [Teagasc – organ za razvoj kmetijstva in živilstva, Irska].

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tem sklepu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) „travniška kmetija“ pomeni kmetijsko gospodarstvo, na katerem 80 % ali več kmetijske površine, ki je na voljo za gnojenje z živinskim gnojem, pokriva trava;

(b) „pašna živina“ pomeni govedo (razen telet, rejenih za meso), ovce, jelenjad, koze in konje;

(c) „trava“ pomeni trajno ali začasno travišče (začasno pomeni, da leži manj kot štiri leta);

(d) „parcela“ pomeni posamezno polje ali skupino polj, ki so enotna glede posevkov, tipa tal in praks gnojenja;

(e) „načrt gnojenja“ pomeni predhoden izračun v zvezi z načrtovano uporabo in razpoložljivostjo hranil;

(f) „bilanca gnojenja“ pomeni bilanco hranil na podlagi dejanske uporabe in vnosa hranil.

Člen 3

Področje uporabe

To odstopanje se uporablja za travniške kmetije, ki jim je bilo izdano dovoljenje v skladu s členom 4.

Člen 4

Letni zahtevek in obveznosti

1. Kmeti na travniških kmetijah lahko pri pristojnih organih vložijo zahtevek za letno dovoljenje za uporabo živinskega gnoja, ki vsebuje do 250 kg dušika na hektar letno. Dovoljenje vsebuje izjavo, da se za kmeta na travniški kmetiji izvaja ves nadzor iz člena 9.

2. V letnem zahtevku iz odstavka 1 se vložnik pisno obveže, da bo izpolnjeval pogoje iz členov 6 in 7.

Člen 5

Izdaja dovoljenja

Dovoljenja za vnos količine živinskega gnoja, ki vsebuje do 250 kg dušika na hektar letno, se izdajo pod pogoji iz členov 6 in 7.

Člen 6

Uporaba živinskega gnoja in drugih gnojil

1. Količina živinskega gnoja pašne živine, ki se letno vnese v tla na travniških kmetijah, vključno z živalskimi iztrebki, ne presega količine gnoja, ki vsebuje 250 kg dušika na hektar, pod pogoji iz odstavkov 2 do 8.

2. Skupni vnos dušika ne presega predvidljivih potreb po hranilih zadevnega posevka niti največje stopnje gnojenja za travniško kmetijo, določene v akcijskem programu za nitrate, in upošteva vnos iz tal. Skupni vnos dušika se razlikuje glede na gostoto živine in pridelavo krme.

3. Vsaka travniška kmetija pripravi in vodi načrt gnojenja, v katerem sta opisana kolobarjenje na kmetijskem zemljišču ter načrtovani vnos živinskega gnoja in drugih gnojil. Na travniški kmetiji je na voljo pred 1. marcem vsakega koledarskega leta. Načrt gnojenja vključuje najmanj naslednje:

(a) načrt kolobarjenja, v katerem mora biti opredeljena površina parcel s travo in parcel z drugimi posevki, vključno s skico zemljevida, ki prikazuje lokacijo posameznih parcel;

(b) število glav živine na travniški kmetiji, opis sistema namestitve in sistema za skladiščenje gnoja, vključno z velikostjo prostora, ki je na razpolago za skladiščenje gnoja;

(c) izračun proizvedenega dušika in fosforja iz gnojila na travniški kmetiji;

(d) količino, vrsto in lastnosti gnoja, dostavljenega zunaj travniške kmetije ali na travniško kmetijo;

(e) predvidene potrebe posevka po dušiku in fosforju na posameznih parcelah;

(f) rezultate analize tal glede stanja dušika in fosforja v tleh, če so na voljo;

(g) lastnosti gnojila, ki se bo uporabilo;

(h) izračun vnosa dušika in fosforja z gnojem na posameznih parcelah;

(i) izračun vnosa dušika in fosforja s kemičnimi in drugimi gnojili na posameznih parcelah.

Načrt gnojenja se spremeni najpozneje sedem dni po vsaki spremembi kmetijske prakse na travniški kmetiji.

4. Za vsako travniško kmetijo se pripravi in vodi bilanca gnojenja, vključno z informacijami o upravljanju vnosov dušika in fosforja ter upravljanju talne vode. Pristojnemu organu se za vsako koledarsko leto predloži do 31. marca naslednjega koledarskega leta.

5. Za vsako travniško kmetijo se izvaja redna analiza dušika in fosforja v tleh.

Vzorčenje in analiza se izvajata najmanj enkrat na štiri leta za vsako homogeno površino na travniški kmetiji, ob upoštevanju kolobarjenja in značilnosti tal.

Izvede se vsaj ena analiza na pet hektarjev kmetijskega zemljišča.

Rezultati analize dušika in fosforja v tleh so dostopni na travniški kmetiji.

6. Živinskega gnoja se ne sme nanašati jeseni pred začetkom setve trave.

7. Vsaj 50 % gnojevke, pridobljene na gospodarstvu, se uporabi do 15. junija. Za vsako uporabo gnojevke po 15. juniju se uporabi oprema za razprševanje gnojevke z nizkimi emisijami.

Člen 7

Upravljanje zemljišč

1. Začasno travinje se orje spomladi.

2. Preorani travi na vseh tipih tal takoj sledijo posevki z visoko potrebo po dušiku.

3. Kolobarjenje ne vključuje stročnic ali drugih rastlin, ki vežejo atmosferski dušik. Vendar pa to ne velja za deteljo v travinju z manj kot 50 % detelje ali za druge stročnice, podsejane s travo.

Člen 8

Spremljanje

1. Pristojni organi zagotovijo, da se izdelajo in vsako leto posodobijo zemljevidi, ki za vsako grofijo prikazujejo deleže travniških kmetij, živine in kmetijskih zemljišč, za katere je izdano dovoljenje, kot tudi zemljevidi, ki prikazujejo lokalno rabo zemljišč.

2. Pristojni organi spremljajo tla, površinsko in podzemno vodo ter Komisiji posredujejo podatke o koncentraciji dušika in fosforja v talni vodi, o mineralnem dušiku v profilu tal in o koncentraciji nitratov v podzemni in površinski vodi, tako pod pogoji odstopanja kot tudi pod pogoji brez odstopanja. Spremljanje se izvede na kmetijskih gospodarstvih in na kmetijskih območjih spremljanja. Kraji spremljanja so reprezentativni za glavne tipe tal in stopnje intenzivnosti, prevladujoče prakse gnojenja in glavne posevke.

3. Pristojni organi poostreno spremljajo kakovost vode na kmetijskih območjih, ki se nahajajo v bližini najbolj občutljivih vodnih teles.

4. Pristojni organi izvajajo preglede lokalne rabe zemljišč, kolobarjenja in kmetijskih praks za travniške kmetije, za katere je izdano dovoljenje.

5. Informacije in podatki, zbrani z analizo hranil iz člena 6(5) in spremljanja iz odstavka 2 tega člena, se uporabijo za modelno zasnovane izračune obsega izgub nitratov in fosforja na travniških kmetijah, za katere je bilo izdano dovoljenje.

Člen 9

Nadzor

1. Pristojni organi zagotovijo, da so vsi zahtevki za dovoljenje predmet upravnega nadzora. Kadar ta nadzor pokaže, da pogoji iz členov 6 in 7 ne bodo izpolnjeni, se dovoljenje zavrne, vložnika pa se obvesti o razlogih.

2. Pristojni organi vzpostavijo program poljskih pregledov travniških kmetij na podlagi analize tveganja, rezultatov nadzora iz prejšnjih let in rezultatov splošnega naključnega nadzora uporabe irske zakonodaje o izvajanju Direktive 91/676/EGS. S poljskimi pregledi se preverja doseganje skladnosti s pogoji iz členov 6 in 7 tega sklepa, zajemajo pa vsaj 5 % kmetij, za katere so izdana dovoljenja.

3. Če se pri preverjanju ugotovijo neskladnosti s tem sklepom, pristojni organi sprejmejo potrebne ukrepe za njihovo odpravo. Kmetom, ki ne dosegajo skladnosti s členoma 6 in 7, se izreče kazen v skladu z nacionalnimi pravili in se jim lahko zavrne dovoljenje za naslednje leto.

4. Pristojnim organom se dodelijo potrebna pooblastila in sredstva za preverjanje skladnosti s pogoji za dovoljenje, izdano v skladu s tem sklepom.

Člen 10

Poročanje

Pristojni organi vsako leto do najpozneje 30. junija Komisiji predložijo poročilo, ki vključuje naslednje informacije:

(a) zemljevide, ki za vsako grofijo prikazujejo delež travniških kmetij, živine in kmetijskih zemljišč, za katere je izdano dovoljenje, kot tudi zemljevide, ki prikazujejo lokalno rabo zemljišč, iz člena 8(1);

(b) rezultate spremljanja kakovosti podzemne in površinske vode, kar zadeva koncentracijo nitratov, vključno z informacijami o trendih kakovosti vode, tako pod pogoji odstopanja kot tudi pod pogoji brez odstopanja, ter učinek odstopanja, odobrenega s tem sklepom, na kakovost vode, iz člena 8(2);

(c) rezultate spremljanja tal, kar zadeva koncentracijo dušika in fosforja v talni vodi ter mineralni dušik v profilu tal, tako pod pogoji odstopanja kot tudi pod pogoji brez odstopanja, iz člena 8(2);

(d) povzetek in oceno podatkov, pridobljenih pri poostrenem spremljanju kakovosti vode, iz člena 8(3);

(e) rezultate pregledov lokalne rabe zemljišč, kolobarjenja in kmetijskih praks iz člena 8(4);

(f) rezultate modelno zasnovanih izračunov obsega izgub nitratov in fosforja iz člena 8(5);

(g) oceno izvajanja pogojev za dovoljenje na podlagi rezultatov upravnega nadzora in poljskih pregledov iz člena 9(1) in (2);

(h) primerjalno analizo nadzora nad travniškimi kmetijami na Irskem, za katere je izdano dovoljenje, in travniškimi kmetijami na Irskem, za katero ni izdano dovoljenje. Analiza vključuje podatke o letnih pregledih, upravnih pregledih, kmetijskih inšpekcijskih pregledih v okviru dogovorov o navzkrižni skladnosti in statistične podatke o neskladnosti.

Člen 11

Začetek uporabe

Ta sklep se uporablja v povezavi z irskim akcijskim programom, kot se izvaja glede na uredbe *European Union (Good Agricultural Practice for Protection of Waters)* iz leta 2017 (*Statutory Instrument No 605 of 2017*).

Ta sklep se uporablja do 31. decembra 2021.

Člen 12

Naslovnik

Ta sklep je naslovljen na Irsko.

V Bruslju, 8. februarja 2018

Za Komisijo
Karmenu VELLA
Član Komisije

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2018/210

z dne 12. februarja 2018

o sprejetju večletnega delovnega programa LIFE za obdobje 2018–2020

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1293/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 614/2007 ([1]) ter zlasti člena 24(1) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 1605/2002 ([2]) ter zlasti člena 84(2) Uredbe,

po posvetovanju z odborom za program LIFE za okolje in podnebne ukrepe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Da bi zagotovili izvajanje programa LIFE, je treba sprejeti večletni delovni program za obdobje 2018–2020.

(2) Da bi vzpostavili okvir za izvajanje obeh podprogramov programa LIFE, bi bilo treba v večletnem delovnem programu za obdobje 2018–2020 določiti okvirno dodelitev sredstev med prednostnimi področji in vrstami financiranja, projektne teme za izvajanje tematskih prednostnih nalog iz Priloge III k Uredbi (EU) št. 1293/2013, tehnično metodologijo za izbiro, merila za dodelitev nepovratnih sredstev in okvirne časovne razporede za javne razpise.

(3) Da bi se olajšalo ocenjevanje rezultatov in vpliva programa, bi moral večletni delovni program za obdobje 2018–2020 vsebovati tudi kakovostne in količinske rezultate, kazalnike in cilje za vsako prednostno področje in vrsto projektov v skladu s kazalniki uspešnosti ter posebnimi cilji za vsako prednostno področje.

(4) Inovativna finančna instrumenta, opredeljena kot ustrezni orodji za financiranje projektov v skladu s členom 17(4) Uredbe (EU) št. 1293/2013 in preskušena v okviru večletnega delovnega programa LIFE za obdobje 2014–2017, sta dokazala svojo zmožnost za povečanje sredstev vlagateljev na področju biotske raznovrstnosti, blažitve podnebnih sprememb in prilagajanja podnebnim spremembam ter s tem za odpravljanje sedanjih finančnih ovir za začetek izvajanja projektov na navedenih področjih. Ta pilotna instrumenta bi se zato morala nadaljevati.

(5) Glede na izkušnje, ki jih je pridobila Evropska investicijska banka (EIB), in njeno geografsko pokritost, zaradi katere lahko doseže morebitne upravičence po vsej Uniji, bi morala biti navedena institucija še naprej pristojna za izvajanje finančnega mehanizma za naravni kapital in instrumenta zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost, ki se financirata s prispevki iz programa LIFE.

(6) Da bi se zagotovilo nemoteno izvajanje Uredbe (EU) št. 1293/2013, bi se moral ta sklep začeti uporabljati dan po koncu uporabe večletnega delovnega programa LIFE za obdobje 2014–2017 –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Večletni delovni program

Večletni delovni program LIFE za obdobje 2018–2020, določen v Prilogi, je sprejet.

([1]) UL L 347, 20.12.2013, str. 185.
([2]) UL L 298, 26.10.2012, str. 1.

Člen 2

Prispevek Unije za večletni delovni program

Največji prispevek za večletni delovni program LIFE za obdobje 2018–2020 znaša 1 657 063 000 EUR, uporabi pa se za financiranje zadevnih podprogramov in prednostnih področij, kot sledi:

(1) skupni znesek v višini 1 243 817 750 EUR za podprogram za okolje se razdeli, kot sledi:

(a) 444 808 200 EUR za prednostno področje „okolje in učinkovita raba virov“;

(b) 632 556 250 EUR za prednostno področje „narava in biotska raznovrstnost“;

(c) 143 377 300 EUR za prednostno področje „okoljsko upravljanje in informacije“;

(d) 3 000 000 EUR za evropske solidarnostne enote – prispevek iz podprograma programa LIFE za okolje;

(e) 20 076 000 EUR za povezane odhodke za podporo (vključno s prispevkom za proračun izvajalske agencije iz podprograma za podnebne ukrepe v višini 2 332 160 EUR);

(2) skupni znesek v višini 413 245 250 EUR za podprogram za podnebne ukrepe se razdeli, kot sledi:

(a) 230 500 000 EUR za prednostno področje „blažitev podnebnih sprememb“;

(b) 123 850 000 EUR za prednostno področje „prilagajanje podnebnim spremembam“;

(c) 47 549 250 EUR za prednostno področje „podnebno upravljanje in informacije“;

(d) 1 500 000 EUR za evropske solidarnostne enote – prispevek iz podprograma programa LIFE za podnebne ukrepe;

(e) 9 846 000 EUR za povezane odhodke za podporo.

Člen 3

Finančni instrumenti

1. Prispevke v skladu s členom 17(1) Uredbe (EU) št. 1293/2013 prejme naslednji finančni instrument, opisan v Prilogi:

— instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost.

2. Za izvedbo prispevka za instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost in finančni mehanizem za naravni kapital se pooblasti Evropska investicijska banka.

Člen 4

Ta sklep se uporablja od 1. januarja 2018.

Ta sklep začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Bruslju, 12. februarja 2018

Za Komisijo

Predsednik

Jean-Claude JUNCKER

PRILOGA

1. UVOD

V skladu s členom 3 Uredbe (EU) št. 1293/2013 (v nadaljnjem besedilu: uredba LIFE) si program LIFE prizadeva doseči naslednje splošne cilje:

— prispevati k prehodu na trajnejše nizkoogljično gospodarstvo, ki bo učinkovito uporabljalo vire, k varovanju in izboljševanju kakovosti okolja in k ustavitvi ali zmanjševanju izgube biotske raznovrstnosti, vključno s podporo za mrežo Natura 2000 in za boj proti propadanju ekosistemov;

— izboljšati razvoj, izvajanje in uveljavljanje okoljske in podnebne politike ter zakonodaje Unije, spodbuditi in zagovarjati vključevanje in postavljanje v ospredje okoljskih in podnebnih ciljev v drugih politikah Unije ter v javni in zasebni praksi, tudi s povečevanjem zmogljivosti javnega in zasebnega sektorja;

— podpreti boljše okoljsko in podnebno upravljanje na vseh ravneh, vključno s tesnejšo udeležbo civilne družbe, nevladnih organizacij in lokalnih akterjev, ter

— podpreti izvajanje sedmega okoljskega akcijskega programa.

Pri sedanjem, drugem večletnem delovnem programu LIFE se upoštevajo izkušnje, pridobljene v obdobju 2014–2017, in zlasti priporočila iz vmesne ocene ([1]), ki se nanašajo predvsem na:

1. poenostavitev postopkov za oddajo vlog in poročanje;

2. ponovitev rezultatov projekta;

3. izboljšanje strategije komuniciranja.

Ukrepi za poenostavitev, povezani s postopkom oddaje vlog, so sestavni del vsebine sedanjega večletnega delovnega programa LIFE (glej oddelek 5.1.1.1 v nadaljevanju). Potrebi po nadaljevanju, ponavljanju in/ali prenosu rezultatov projekta se namenja večji poudarek v fazi dodelitve sredstev (glej oddelek 5.1.1.2 v nadaljevanju), več podpore pa se ji bo zagotovilo z javnim naročanjem. Poenostavitev poročanja bo cilj postopkov vodenja projektov, dosegla pa naj bi se z zagotovitvijo dostopa upravičencem do spletne podatkovne zbirke za olajšanje zbiranja podatkov v zvezi s ključnimi projektnimi kazalniki. Izboljšanje strategije komuniciranja se doseže z javnim naročanjem. Ti ukrepi zato v sedanjem večletnem delovnem programu LIFE niso podrobno obravnavani.

Pri sedanjem večletnem delovnem programu LIFE se upošteva tudi nedavni razvoj dogodkov na področju politike EU, na primer akcijski načrt za krožno gospodarstvo ([2]) ter akcijski načrt za naravo, ljudi in gospodarstvo ([3]), poleg tega pa se bo z njim vzpostavila povezava s prihodnjim financiranjem za „trajnost“, kot je predstavljeno v Razmisleku o prihodnosti financ EU ([4]). Vključene so bile naslednje spremembe:

v zvezi s podprogramom za okolje:

— zmanjšanje števila projektnih tem (s 87 na 42) in izrazitejša osredotočenost na izboljšanje usmerjanja prosilcev na prednostne naloge politike EU ob sočasnem povečanju možnosti projektov na nekaterih podpodročjih, kot sta biotska raznovrstnost in krožno gospodarstvo, pa tudi projektov z velikim in neposrednim vplivom na zdravje večine evropskih državljanov;

— preusmeritev projektnih tem upravljanja in informacij za večjo osredotočenost na posebna vprašanja ozaveščanja in vprašanja, povezana z upravljanjem;

([1]) Glej Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij priloženo vmesni oceni programa LIFE (COM(2017) 642 final), na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-contesuhadnt/SL/TXT/?uri=CELEX:52017DC0642.

([2]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprtje zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

([3]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Akcijski načrt za naravo, ljudi in gospodarstvo“, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0198.

([4]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_sl.pdf.

v zvezi z obema podprogramoma:

— dodatna okrepitev usmerjenosti v rezultate z uvedbo zahteve za zagotavljanje merljivih učinkov na okolje ali podnebne spremembe na vseh prednostnih področjih;

— spodbujanje dodatnega vključevanja zasebnih subjektov s poudarjanjem prednosti pristopov pred komercializacijo kot orodja za zagotovitev trajnosti rezultatov projekta. Podporni ukrepi, ki pomagajo razvijati rentabilne in okoljsko vzdržne projekte, pripravljene za naložbe, za katere se namenijo dodatni zasebni in javni finančni viri, za povečanje in ponovitev rezultatov;

— poenostavitev postopkov upravljanja nepovratnih sredstev, zlasti s preskušanjem dvostopenjskega postopka za oddajo vlog za pilotne in predstavitvene projekte, projekte najboljše prakse ter projekte za informiranje, ozaveščenost in razširjanje, v skladu s predlogom iz vmesne ocene programa LIFE.

Vmesna ocena programa LIFE in Evropski parlament (v zvezi s porabo EU) ([1]) sta potrdila potrebo po merljivih učinkih projektov na terenu in njihov pomen. Program LIFE vsebuje kazalnike uspešnosti, večletni delovni programi pa kakovostne (tj. učinek) in količinske kazalnike rezultatov, usklajene z njimi. Da lahko upravičenci poročajo o teh kazalnikih na ravni programa, morajo napovedati in izmeriti okoljske in podnebne učinke ter učinke v zvezi z upravljanjem in informacijami, tj. družbene učinke, na ravni projekta v zvezi s posebnimi kazalniki učinka in rezultatov ([2]). Da bi zagotovili, da ti učinki ne izginejo, tj. da so trajnostni, morajo tudi vzpostaviti zanesljive mehanizme za zagotovitev, da učinki projektov s širjenjem in ponavljanjem presežejo prvotno območje projekta. Jasna in koherentna razlaga tega, kako se bodo zagotovili nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos dejavnosti in učinkov projektov, zato postane pri ocenjevanju predlogov projektov še bolj odločilno merilo za dodelitev sredstev. Uspešno predstavljene rešitve za okoljske izzive in izzive v zvezi s podnebnimi spremembami, ki so tik pred uvedbo na trg, imajo po svoji naravi posebno veliko možnost, da se nadaljujejo, ponovijo in/ali prenesejo. Zato bodo predlogi, ki vključujejo verodostojno in koherentno predstavljeno strategijo za dosego tržljivosti do konca projekta, po tem merilu dobro ocenjeni.

Pri vmesni oceni je bila v skladu s členom 25 uredbe LIFE analizirana in potrjena sposobnost programa LIFE za spodbujanje sinergij v okviru programa. V razmislekih o prihodnosti financ EU ([3]) je poudarjen pomen socialne razsežnosti evropskih politik. Za program LIFE bi to moralo zagotoviti spodbudo za iskanje še več sinergij med okoljsko, gospodarsko in socialno razsežnostjo trajnostnega razvoja. Zato bodo dobro zasnovani večnamenski pristopi, ki bodo usmerjeni ne le v svoje primarne cilje okoljskih ali podnebnih ukrepov, ampak si bodo prizadevali tudi, na primer, za socialno vključenost ali gospodarsko rast, prejeli dodatne točke ([4]). Na primer dejavnosti za varstvo narave in biotske raznovrstnosti ter dejavnosti za krepitev krožnega gospodarstva lahko prispevajo k oblikovanju skupnosti in socialni vključenosti. V zvezi s krožnim gospodarstvom se lahko pojavijo izzivi pri dokazovanju gospodarske vzdržnosti, v številnih primerih pa je pomembno upoštevati socialno razsežnost (na primer za vključevanje prikrajšanih oseb na trg dela).

V okviru programa LIFE so dovoljeni „drugi projekti“ in „druge dejavnosti“. Ta prožnost se lahko uporabi za preskušanje novih pristopov, novih vrst projektov in podpornih storitev za obstoječe projekte in/ali zainteresirane strani, ki se jim tradicionalne oblike projektov ne zdijo privlačne. Na primer vrzel med uspešno uporabo rešitev okoljskih ali podnebnih ukrepov pri projektih LIFE ter njihovim dejanskim dostopom do trga bi se pogosto lahko premostila, če bi najobetavnejši projekti LIFE prejeli posebno podporo za dostop do trgov in morebitnih vlagateljev. Ta bi lahko obsegala dopolnilni projekt, osredotočen na podporo za dostop do trga, posebno usposabljanje na področju poslovodenja in pridobivanja sredstev za projekte, podporo pri oblikovanju grozdov krožnega gospodarstva in/ali sodelovanju v okviru takih grozdov ali letna priznanja za projekte s posebno veliko dodano vrednostjo EU. Če bo z novo finančno uredbo omogočena večja prožnost v zvezi z dodeljevanjem pavšalnih zneskov za posebne rezultate, bi se lahko tudi to uporabilo za povečanje zmogljivosti za dobičkonosnost naložbenih projektov za banke in dostop do trga.

([1]) Sklep Evropskega parlamenta z dne 27. aprila 2017 o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2015, oddelek III – Komisija (2016/2151(DEC)), odstavek 8, na voljo na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0143+0+DOC+XML+V0//SL.

([2]) To so tako imenovani ključni projektni kazalniki programa LIFE; glej tudi oddelek 7 v nadaljevanju.

([3]) https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_sl.

([4]) Nedavne študije potrjujejo, da trajnostne naložbe potrebujejo pametne politike in spodbude za zagotavljanje večjega sodelovanja v širši družbi in po vseh sektorjih, zlasti na ravni lokalnih skupnosti ter v sodelovanju z državljani in MSP, ki se čedalje bolj vključujejo v okviru pobud skupnosti, ki jih omogoča širjenje digitalnih tehnologij, ali kot proizvajalci-odjemalci (ki lahko proizvajajo, shranjujejo in celo prodajajo svojo električno energijo, namesto da bi jo samo kupovali); glej Evropsko središče za politično strategijo, Strateški dokument Evropskega središča za politično strategijo, 25. izdaja, 8. junija 2017, str. 14.

Program LIFE upravljajo službe Komisije same in izvajalska agencija, na katero je bila ta naloga prenesena v okviru neposrednega upravljanja. Izvajalska agencija deluje v okviru omejitev prenosa pooblastila v skladu s Sklepom Komisije C(2013) 9414 ali katerim koli drugim sklepom Komisije, s katerim se ta nadomesti, in pod nadzorom služb Komisije. Komisija ostaja v celoti odgovorna za program. Službe Komisije in/ali izvajalska agencija lahko za pomoč pri delu sklenejo pogodbe z zunanjimi strokovnjaki.

Izvajanje večletnega delovnega programa bo z uporabo načela dopolnjevanja z drugimi evropskimi programi za financiranje iz uvodnih izjav 5, 11 in 13 ter člena 8 uredbe LIFE zagotovilo usklajenost in sinergije, pri čemer se bo kar najbolj preprečevalo prekrivanje z drugimi politikami in finančnimi instrumenti Unije, obenem pa se bo poskušalo zagotoviti dopolnjevanje z Obzorjem 2020 ([1]), programom Unije za raziskave in inovacije za obdobje 2014–2020, in njegovimi delovnimi programi ([2]). To se bo doseglo predvsem z merili za upravičenost za različne vrste projektov in smernicami v navodilih za prijavo, priloženih razpisom ([3]), usmerjenimi v dopolnjevanje s programom Obzorje 2020. Podvajanje financiranja se bo preprečilo z navzkrižnim preverjanjem v fazi izbire in naknadnim preverjanjem. Iz financiranja iz programa LIFE so izključeni projekti, osredotočeni na raziskave ali gradnjo velike infrastrukture, ki so zajeti z drugimi programi EU.

Struktura večletnega delovnega programa ustreza strukturi iz člena 24(2) uredbe LIFE, podprograma za okolje in podnebne ukrepe pa sta posebej obravnavana samo po potrebi.

Zajema obdobje od 1. januarja 2018 do 31. decembra 2020.

1.1 **Podprogram za okolje**

Podprogram za okolje zajema **prednostna področja** okolje in učinkovita raba virov, narava in biotska raznovrstnost ter okoljsko upravljanje in informacije (členi 9–12 uredbe LIFE). Vsako prednostno področje zajema več **tematskih prednostnih nalog**, navedenih v Prilogi III k uredbi LIFE.

V sedanjem večletnem delovnem programu za obdobje 2018–2020 so opredeljene **projektne teme** za izvajanje tematskih prednostnih nalog.

1.2 **Podprogram za podnebne ukrepe**

Podprogram za podnebne ukrepe zajema **prednostna področja** blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje podnebnim spremembam ter podnebno upravljanje in informacije (členi 13–16 uredbe LIFE). Vsako prednostno področje zajema več **področij politike**, ki veljajo za posebno pomembna v celotnem obdobju, zajetem s sedanjim večletnim delovnim programom, in so opredeljena v oddelku 4 v nadaljevanju.

2. RAZPOREDITEV SREDSTEV MED POSAMEZNIMI PREDNOSTNIMI PODROČJI IN MED RAZLIČNIMI VRSTAMI FINANCIRANJA – ČLEN 24(2)(a)

V skladu s členom 4 uredbe LIFE **skupna proračunska sredstva za program LIFE za obdobje 2014–2020** znašajo 3 456 655 000 EUR, od tega jih je 75 % dodeljenih podprogramu za okolje (2 592 491 250 EUR), 25 % pa podprogramu za podnebne ukrepe (864 163 750 EUR).

V obdobju 2014–2017 je bilo podprogramu za okolje dodeljenih 1 349 milijonov EUR, podprogramu za podnebne ukrepe pa 446 milijonov EUR. Za obdobje 2018–2020 je na voljo še 1 657 milijonov EUR.

([1]) Uredba (EU) št. 1290/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o pravilih za sodelovanje v okvirnem programu za raziskave in inovacije (2014–2020) – Obzorje 2020 ter za razširjanje njegovih rezultatov in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1906/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 81).

([2]) Zadnji delovni program programa Obzorje 2020 zajema obdobje 2018–2020. Obzorje 2020 se osredotoča na tri prednostne naloge, in sicer ustvarjanje odlične znanstvene baze, ki bo pripomogla h krepitvi odličnosti Unije na področju znanosti v svetovnem merilu, spodbujanje vodilnega položaja v industriji, ki bo podprl inovacije in podjetja, vključno z mikro, malimi in srednjimi podjetji (MSP), ter spoprijemanje z družbenimi izzivi, kar bo neposreden odgovor na izzive, opredeljene v strategiji Evropa 2020, saj se bodo podprle dejavnosti, ki obsegajo celoten razpon od raziskav do trga. V programu Obzorje 2020 se raziskave in inovacije na področju okoljskih in podnebnih ukrepov obravnavajo z vrsto ukrepov in priložnosti za sodelovanje, zlasti pri družbenih izzivih „podnebni ukrepi, okolje, učinkovita raba virov in surovin“ ter „prehranska varnost, trajnostno kmetijstvo in gozdarstvo, morske in pomorske raziskave ter raziskave celinskih voda in biogospodarstvo“. V zvezi s tem je cilj raziskav in inovacij na področju okolja doseči gospodarstvo in družbo, ki gospodarno izkoriščata vire in vodo ter sta odporna proti podnebnim spremembam.

([3]) Navodila za prijavo za vsak javni razpis so na voljo na spletišču programa LIFE na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm.

Uredba LIFE določa tudi najmanjši delež skupnega proračuna, ki ga je treba nameniti **projektom** (81 %, člen 17(4) uredbe LIFE), in največji delež proračunskih sredstev za projekte, podprte z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti, ki jih je mogoče dodeliti **integriranim projektom** (30 %, člen 17(5) uredbe LIFE).

V zvezi s členom 4 uredbe LIFE se izvaja revizija, da bi se vključil prispevek evropskim solidarnostnim enotam v višini 4 500 000 EUR za projekte, pri katerih mladi prostovoljci iz celotne EU sodelujejo pri varstvu okolja in podnebnih ukrepih ([1]).

Projekti LIFE se financirajo z **nepovratnimi sredstvi za dejavnosti** ali **finančnimi instrumenti**, če je to primerno (člen 17(4) uredbe LIFE).

V skladu s členom 24(2)(a) uredbe LIFE se v tem **večletnem delovnem programu določijo** zneski, ki bodo dodeljeni **glede na prednostno področje in vrsto financiranja**.

Celotna dodelitev sredstev glede na vrsto financiranja za oba podprograma

Proračun za obdobje 2018–2020	v milijonih EUR
Projekti in nepovratna sredstva za poslovanje	
Nepovratna sredstva za dejavnosti	1 263,44
Nepovratna sredstva za poslovanje	36,00
Finančni instrumenti	75,00
Javna naročila	252,70
Odhodki za podporo	29,92
Skupni znesek	**1 657,06**

Celotna dodelitev sredstev po posameznih prednostnih področjih za obdobje 2018–2020

Prednostna področja	Okolje in učinkovita raba virov	Narava in biotska raznovrstnost	Okoljsko upravljanje in informacije	Evropske solidarnostne enote	Blažitev podnebnih sprememb	Prilagajanje podnebnim spremembam	Podnebno upravljanje in informacije
Skupaj na posamezno področje (v mio. EUR)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Vmesni znesek	1 627,14						
Odhodki za podporo (ATA)	29,92						
Skupni znesek	**1 657,06**						

Dodelitve sredstev po posameznih prednostnih področjih in glede na vrsto financiranja so okvirnega značaja. Dokončna dodelitev nepovratnih sredstev za dejavnosti bo odvisna od dejanskega števila predlogov projektov za financiranje v okviru vsakega prednostnega področja. Proračunska sredstva za finančne instrumente in razdelitev mednje se lahko med izvajanjem programa LIFE prilagodijo glede na dejansko porabo sredstev. V skladu s finančno uredbo ([2]) v okviru mejnih vrednosti, določenih v uredbi LIFE, prerazporeditve sredstev med prednostnimi področji ne smejo presegati 5 % vseh dodeljenih sredstev za zadevna prednostna področja.

([1]) Za več informacij o besedilu predloga uredbe o evropskih solidarnostnih enotah in stanju povezanega zakonodajnega postopka glej http://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN.
([2]) Uredba (EU, Euratom) št. 966/2012.

2.1 **Podprogram za okolje**

Za trajanje tega večletnega delovnega programa je podprogramu za okolje dodeljen proračun v višini 1 243,81 milijona EUR ([1]).

Določen delež proračunskih sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti v okviru podprograma za okolje, se dodeli projektom za ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, vključno s povezanimi projekti na področju informacij in upravljanja, projekti tehnične pomoči in pripravljalnimi projekti (člen 9(3) uredbe LIFE) ([2]). Preostanek proračuna, dodeljenega projektom, bo namenjen projektom na prednostnih področjih okolje in učinkovita raba virov ter okoljsko upravljanje in informacije.

Okvirna dodelitev glede na vrsto financiranja v okviru podprograma za okolje

Proračun za obdobje 2018–2020		v milijonih EUR
Nepovratna sredstva za dejavnosti (*)		
— projekti za povečanje zmogljivosti		7,75
— projekti tehnične pomoči		2,95
— druga nepovratna sredstva za dejavnosti		992,37
Finančni instrument (**)		
Finančni mehanizem za naravni kapital (instrument NCFF)		p.m.
Nepovratna sredstva za poslovanje		27,00
Javna naročila		193,67
Odhodki za podporo (***)		20,07
Skupni znesek		**1 243,81**

(*) V skladu s členom 17(5) uredbe LIFE se 30 % proračunskih sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti, dodeli integriranim projektom. Odvisno od dejanskega števila predlogov za integrirane projekte se bodo neporabljena sredstva porabila za druge projekte, financirane z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti.
(**) Stroški za upravljanje, povezani z izvajanjem finančnih instrumentov, ne presegajo 7 % skupnih sredstev za finančne instrumente.
(***) Vključno s skupnim prispevkom v višini 14,58 milijona EUR iz programa LIFE za proračun izvajalske agencije, od katerega je 2,33 milijona EUR iz podprograma za podnebne ukrepe.

Dodelitve sredstev po posameznih prednostnih področjih in glede na vrsto financiranja so okvirnega značaja.

Proračunska sredstva za finančne instrumente in razdelitev mednje se lahko med izvajanjem programa LIFE prilagodijo glede na dejansko porabo sredstev. V okviru mejnih vrednosti, določenih v uredbi LIFE, prerazporeditve sredstev med prednostnimi področji ne smejo presegati 5 % vseh dodeljenih sredstev za zadevna prednostna področja.

([1]) Iz proračunskih vzrokov ta znesek vključuje prispevek iz podprograma za podnebne ukrepe v višini 2,33 milijona EUR za proračun izvajalske agencije.
([2]) Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/93 z dne 16. novembra 2017 o povečanju odstotka proračunskih sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti iz podprograma za okolje, namenjenega projektom za ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti v skladu z odstavkom 4 člena 9 Uredbe (EU) št. 1293/2013 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 614/2007 (UL L 17, 23.1.2018, str. 5) (v nadaljnjem besedilu: delegirana uredba o povečanju odstotka za naravo in biotsko raznovrstnost).

2.2 **Podprogram za podnebne ukrepe**

V okviru tega večletnega delovnega programa proračun za podprogram za podnebne ukrepe znaša 413,25 milijona EUR. Dodelitev za prednostna področja je okvirna in odvisna od dejanskega števila predlogov za nepovratna sredstva za dejavnosti v okviru posameznega prednostnega področja, pa tudi od povezanega odziva trga v okviru instrumenta zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost (ki se uporablja samo za ta podprogram) in finančnega mehanizma za naravni kapital.

Okvirna dodelitev glede na vrsto financiranja v okviru podprograma za podnebne ukrepe

Proračun za obdobje 2018–2020		v milijonih EUR
Nepovratna sredstva za dejavnosti (*)		
Projekti za povečanje zmogljivosti		3,00
Projekti tehnične pomoči		0,78
Druga nepovratna sredstva za dejavnosti		256,59
Finančni instrumenti (**)		
Instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost (instrument PF4EE)		75,0
Finančni mehanizem za naravni kapital (instrument NCFF)		p.m.
Nepovratna sredstva za poslovanje		9,00
Javna naročila		59,03
Odhodki za podporo (***)		9,85
Skupni znesek		**413,25**

(*) V skladu s členom 17(5) uredbe LIFE se 30 % proračunskih sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti, dodeli integriranim projektom. Odvisno od dejanskega števila predlogov za integrirane projekte se bodo neporabljena sredstva porabila za druge projekte, financirane z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti.

(**) Stroški za upravljanje, povezani z izvajanjem finančnih instrumentov, ne presegajo 7 % skupnih sredstev za finančne instrumente.

(***) V skupni prispevek iz programa LIFE je vključen prispevek v višini 2,33 milijona EUR iz podprograma za podnebne ukrepe za proračun izvajalske agencije.

3. PROJEKTNE TEME ZA IZVAJANJE TEMATSKIH PREDNOSTNIH NALOG PODPROGRAMA ZA OKOLJE IZ PRILOGE III (ČLEN 24(2)(b) UREDBE LIFE)

V skladu z uvodno izjavo 36 in členom 24 uredbe LIFE večletni delovni program vsebuje vzorčni seznam projektnih tem za izvajanje tematskih prednostnih nalog, ki so osredotočene na dejanske prednostne naloge okoljske politike in povezane politike upravljanja in informacij ter področja ukrepanja v podprogramu za okolje. Komisija bi morala v skladu z uvodno izjavo 22 uredbe LIFE pri ocenjevanju evropske dodane vrednosti projektov v podprogramu za okolje posebno pozornost nameniti njihovemu prispevku k tematskim prednostnim nalogam, ki se uresničujejo prek teh projektov. Projektne teme so torej orodje za dodeljevanje dodatnih točk projektom, ki obravnavajo strateško pomembna področja politike, obenem pa ostajajo odprti za razumne predloge na drugih področjih in vključevanje novih zamisli za odziv na nove izzive.

Določen delež sredstev, dodeljenih projektom, ki so podprti z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti, bo namenjen projektom za ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti ([1]). Ker se namenja več sredstev v primerjavi z uredbo LIFE+, je proračun za projekte v okviru drugih tematskih prednostnih nalog iz podprograma za okolje omejen, kar je še dodaten razlog za boljšo osredotočenost porabe sredstev na teh področjih.

Opozoriti je treba, da financiranje projektov v zvezi s temami, ki niso na seznamu, ni izključeno. Visokokakovostnim projektom, ki izpolnjujejo veljavna merila za upravičenost in izbiro, se sredstva vseeno lahko dodelijo. Zato se z določitvijo tega seznama za celotno obdobje večletnega delovnega programa zagotovita prožnost, potrebna za doseganje ciljev programa LIFE, in stabilnost, potrebna za to, da lahko morebitni prosilci načrtujejo, pripravijo in predložijo predloge.

3.1 **Prednostno področje okolje in učinkovita raba virov**

V skladu s členom 10(a) uredbe LIFE si projektne teme, ki ustrezajo temu prednostnemu področju in povezanim tematskim prednostnim nalogam iz Priloge III k uredbi LIFE, prizadevajo za uresničitev posebnega cilja „**razvoj, preskus in predstavitev politik ali pristopov vodenja, najboljše prakse in rešitev** za okoljske izzive, vključno z razvojem in predstavitvijo inovativnih tehnologij, ki so primerni za ponavljanje, prenos ali vključevanje v druga področja, med drugim v zvezi s povezavo med okoljem in zdravjem, in ki podpirajo politike in zakonodajo, povezane z učinkovito rabo virov, vključno s časovnim okvirom za Evropo, gospodarno z viri“. Inovativni pristopi vodenja vključujejo zlasti skupno preskušanje javnih in zasebnih akterjev ter akterjev civilne družbe po vrednostnih verigah, od katerega se pričakuje, da bo prineslo neposredne in merljive pozitivne vplive na okolje. Vsi projekti na tem prednostnem področju so zato pilotni ali predstavitveni projekti v smislu člena 18(a) in (b) uredbe LIFE, vendar se ne osredotočajo na raziskave. V okviru pripravljalnih ukrepov in/ali ukrepov za spremljanje so dovoljene omejene uporabne raziskave. V zvezi s predstavitvenimi projekti na tem prednostnem področju, ki so zajeti z eno od projektnih tem, navedenih v nadaljevanju, imajo prednost projekti, ki vpeljejo v prakso, preizkusijo, ocenjujejo in razširjajo ukrepe, metodologije ali pristope, ki so **na ravni Unije novi ali neznani**.

Uspešnost programa LIFE v zvezi z njegovimi cilji na tem prednostnem področju, povezanimi s pilotnimi in predstavitvenimi projekti, ter zlasti prispevek programa k prehodu na gospodarstvo, gospodarno z viri, ter varstvu in izboljšanju kakovosti okolja, se meri glede na okoljske izboljšave, ki jih je mogoče pripisati projektom LIFE. Zato vsi projekti LIFE na tem prednostnem področju vključujejo ukrepe, s katerimi se zagotovijo **neposredni in merljivi učinki na okolje med trajanjem projekta**.

Priloga III k uredbi LIFE

(a) ***Tematske prednostne naloge za vodo, vključno z morskim okoljem***: *dejavnosti za uresničevanje posebnih ciljev za vodo iz načrta za Evropo, učinkovito z viri, in sedmega okoljskega akcijskega programa, zlasti*:

(i) integrirani pristopi za izvajanje Direktive 2000/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([2]);

(ii) dejavnosti za izvajanje Direktive 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([3]);

(iii) dejavnosti za izvajanje programa ukrepov iz Direktive 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) *za doseganje dobrega okoljskega stanja morij;*

(iv) dejavnosti za zagotavljanje varne in učinkovite rabe vodnih virov, boljše količinsko upravljanje vodnih virov, ohranjanje visoke kakovosti vode ter izogibanje nepravilni rabi in slabšanju kakovosti vodnih virov.

([1]) Kakor je bil spremenjen na podlagi delegirane uredbe o povečanju odstotka za naravo in biotsko raznovrstnost.
([2]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1).
([3]) Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (UL L 288, 6.11.2007, str. 27).
([4]) Direktiva 2008/56/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).

Stroškovno učinkovito obravnavanje kakovosti vode ter obvladovanja poplav in suš je resen izziv v EU. Odziv na izzive in priložnosti v vodnem sektorju zahteva celovit pristop številnih akterjev. V skladu z izvajanjem okvirne direktive o vodah, direktive o poplavah in prednostnih nalog evropskega partnerstva za inovacije na področju voda bi se morali projekti osredotočati na razvoj in zlasti izvajanje ukrepov, ki lahko državam članicam pomagajo pri prehodu na resnično celovito upravljanje vodnih virov ter s katerimi se po potrebi spodbujajo pristopi, ki temeljijo na ekosistemih. V okviru ukrepov, usmerjenih v izvajanje okvirne direktive o morski strategiji, bi bilo treba nameniti posebno pozornost nastajajočim obremenitvam in vplivom, pa tudi spodbujanju bolj celovitega upravljanja obalnih območij in pomorskega prostorskega načrtovanja. Kar zadeva vodni sektor, tehnologije in postopki, ki se uporabljajo za zagotavljanje storitev za rabo vode (proizvodnja pitne vode ali čiščenje odpadnih voda), postopoma dosegajo zrelost. V skladu s prednostnimi področji evropskega partnerstva za inovacije na področju voda sta sedanja izziva dva: (i) zagotoviti ustrezno izvajanje na način, ki prinaša stroškovno učinkovite in pravno skladne rezultate z učinkovito rabo virov, ter (ii) zagotoviti sposobnost reševanja nastajajočih težav na tem področju.

Prednost bodo zato imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

Vode, poplave in suša – Priloga III, oddelek A, točki (a)(i) in (ii)

1. Izvedba ukrepov za **obvladovanje poplavne ogroženosti in/ali tveganja suše** z uporabo vsaj eno od naslednjih možnosti:

   — rešitve, ki temeljijo na naravi in obsegajo ukrepe za naravno zadrževanje vode, s katerimi se povečata pronicanje in shranjevanje vode ter odstranijo onesnaževala s postopki, podobnimi naravnim, vključno s ponovno vzpostavitvijo naravne morfologije rek, jezer, rečnih ustij in obalnih območij in/ali poustvarjanjem povezanih habitatov, vključno s poplavnimi območji in močvirji;

   — orodja in tehnike za preprečevanje in varstvo v podporo politiki, načrtovanju rabe zemljišč, zmanjšanju tveganj, odpornosti po dogodkih in obvladovanju izrednih razmer in/ali

   — celoviti pristopi ocenjevanja in obvladovanja tveganja, pri katerih se upošteva družbena ranljivost ter ki so namenjeni izboljšanju odpornosti ob sočasni zagotovitvi sprejemanja v družbi.

2. Projekti za obravnavo **hidromorfoloških obremenitev**, ki so opredeljene v načrtih upravljanja povodij in so posledica rabe zemljišč ali voda, za doseganje dobrega stanja voda ali potenciala v skladu s cilji okvirne direktive o vodah.

3. **Celovito upravljanje hranil in organskega onesnaževanja** zaradi človekove in/ali kmetijske dejavnosti z neposredno odpravo onesnaževanja. Predvidene ukrepe bi bilo treba opredeliti na podlagi celovite analize vrzeli ([1]), s katero se opredelijo ukrepi, ki so potrebni na ravni povodja ali prispevnega območja za izpolnjevanje zahtev iz okvirne direktive o vodah in okvirne direktive o morski strategiji, ob upoštevanju rezultatov na podlagi zahtev iz direktive o čiščenju komunalne odpadne vode ([2]), direktive o nitratih ([3]), direktive o kopalnih vodah ([4]) in direktive o podzemni vodi ([5]).

4. Zmanjšanje obremenitev zaradi **kemičnih onesnaževal** v vodnem okolju z zmanjšanjem emisij prednostnih snovi in drugih kemikalij, ki so opredeljene kot posebna onesnaževala povodij, pri viru z uporabo ustreznih nadomestkov ([6]) ali alternativnih tehnologij.

5. Izvajanje **ukrepov za varčevanje z vodo** za zmanjšanje kvantitativnih in kvalitativnih obremenitev na vodna telesa v povodjih, v katerih primanjkuje vode, kot so opredeljena v zadevnem načrtu upravljanja povodja.

([1]) Analiza vrzeli med sedanjim stanjem vodnih teles in zmanjšanjem obremenitev, potrebnim za dosego cilja dobrega stanja v skladu s členom 11(1) okvirne direktive o vodah, po katerem morajo države članice uvesti programe ukrepov „ob upoštevanju rezultatov analiz, ki jih predpisuje člen 5“ (analiza obremenitev in vplivov), „da se dosežejo cilji, določeni po členu 4“ (dobro stanje). V členu 11(8) je določeno še, da je treba programe ukrepov pregledati vsakih šest let. Za več informacij glej navodila za poročanje v skladu z okvirno direktivo o vodah iz leta 2016, na voljo na spletnem naslovu http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, zlasti poglavje 10.1.8.2, stran 245 (opis kazalnikov vrzeli, o katerih morajo države članice poročati za vsako pomembno vrsto obremenitve ali kemijsko snov) ter oddelka 10.1.4 in 10.1.5.

([2]) Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (UL L 135, 30.5.1991, str. 40).

([3]) Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L 375, 31.12.1991, str. 1).

([4]) Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2006/7/ES z dne 15. februarja 2006 o upravljanju kakovosti kopalnih voda in razveljavitvi Direktive 76/160/EGS (UL L 64, 4.3.2006, str. 37).

([5]) Direktiva 2006/118/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o varstvu podzemne vode pred onesnaževanjem in poslabšanjem (UL L 372, 27.12.2006, str. 19).

([6]) „Ustrezni nadomestki“ so druge kemijske snovi, s katerimi se zagotovijo enaki želeni učinki ob manjšem vplivu na okolje.

Upravljanje morja in obalnih območij – Priloga III, oddelek A, točka (a)(iii)

1. Uporaba orodij, tehnologij ali praks za **zagotovitev trajnosti človekovih dejavnosti, povezanih z morskim okoljem**, vključno z zmanjšanjem obremenitve zaradi človekovih dejavnosti na morsko okolje in obravnavanjem vsaj ene od naslednjih tem, ki povzročajo veliko zaskrbljenost:

   — podvodni hrup,

   — motnje morskega dna,

   — globokomorsko rudarjenje,

   — ribištvo,

   — kmetijstvo in/ali

   — navigacija.

2. Projekti, namenjeni **preprečevanju nastajanja morskih odpadkov ali onesnaževal in zmanjševanju njihove količine** z njihovo obravnavo pri viru na kopnem in/ali morju.

Vodni sektor (Priloga III, oddelek A, točka (a)(iv))

1. Uporaba tehnologij za sisteme za pitno vodo in čiščenje komunalne odpadne vode z uporabo **procesov, gospodarnih z viri**, za zagotavljanje storitev za rabo vode ([1]), postopkov na kraju samem in/ali postopkov za nadzor za **zmanjšanje ali odpravo izpustov novih onesnaževal in/ali patogenov** kot dela iztokov ob čiščenju odpadne vode.

2. Uporaba orodij za zagotovitev **z viri gospodarnega zagotavljanja storitev za rabo vode** v skladu z direktivo o pitni vodi in direktivo o čiščenju komunalne odpadne vode za prebivalstvo na **podeželskih območjih** ([2]).

3. **Izboljšanje učinkovitosti in uspešnosti** rešitev in/ali možnosti čiščenja v zvezi z **reciklirano/predelano vodo**, pri čemer se uporabi eden ali več od naslednjega:

   — koncepti za (alternativne) načine oskrbe z vodo, čiščenje odpadne vode, ponovno uporabo, predelavo in recikliranje virov ([3]);

   — metode za nadzor virov in stroškovno učinkovite tehnologije na kraju samem za izpuste novih onesnaževal in patogenov v sisteme za čiščenje odpadne vode;

   — inovacijska središča za čiščenje voda v regijah, v katerih še ni ustreznih kanalizacijskih sistemov, čistilnih naprav in sanitarne infrastrukture, ki uporabljajo pametne tehnologije in decentralizirane sisteme, poudarek pa je na alternativnih vodnih virih;

   — sistematični pristopi k preprečevanju izgube vode, energije in virov v industrijski proizvodnji in/ali infrastrukturi za vodo in odpadno vodo.

Priloga III k uredbi LIFE

(b) ***Tematske prednostne naloge za odpadke***: *dejavnosti za uresničevanje posebnih ciljev za odpadke iz načrta za Evropo, učinkovito z viri, in sedmega okoljskega akcijskega programa, zlasti*:

(i) integrirani pristopi za izvajanje načrtov in programov za odpadke;

(ii) dejavnosti za izvajanje in razvoj zakonodaje Unije o odpadkih s posebnim poudarkom na prvih korakih hierarhije Unije za ravnanje z odpadki (preprečevanje, ponovna uporaba in recikliranje);

(iii) dejavnosti za učinkovito rabo virov in vpliv življenjskega kroga izdelkov, vzorce potrošnje in dematerializacijo gospodarstva.

Na področju odpadkov je namen časovnega okvira za Evropo, gospodarno z viri, in sedmega okoljskega akcijskega programa doseganje naslednjih splošnih ciljev do leta 2020:

— zmanjšanje nastajanja odpadkov;

— zagotovitev kar največjega obsega recikliranja in ponovne uporabe;

([1]) Na primer za zmanjšanje porabe energije za čiščenje vode ter upravljanje vode in izgub vode.

([2]) Prebivalstvo na podeželskih območjih je prebivalstvo, ki prebiva zunaj mestnih območij. Mestna območja so opredeljena po naslednji metodi: 1. gostota prebivalstva (300 prebivalcev na km²) se uporabi za mrežne celice s površino 1 km²; 2. najmanjša velikost (5 000 prebivalcev) se uporabi za skupino mrežnih celic, ki presegajo prag, določen za gostoto. Za več informacij glej: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

([3]) Na primer hranil v tleh (P, K, N) in organskih spojin.

— omejitev sežiganja na materiale, ki jih ni mogoče reciklirati, ter

— omejitev odlaganja na odpadke, ki jih ni mogoče reciklirati ali predelati.

Prednost bodo zato imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

Izvajanje zakonodaje o odpadkih – Priloga III, oddelek A, točki (b)(i) in (ii)

1. Izvajanje metod za **ravnanje z odpadki** (ločeno zbiranje, razvrščanje in recikliranje) v najbolj oddaljenih regijah EU ([1]) ali na otokih ([2]) z manj kot 250 000 prebivalci ([3]).

2. Izvajanje **inovativnih rešitev**, katerih cilj je eno od naslednjega:

   — ločeno zbiranje in recikliranje **odpadne električne in elektronske opreme** (OEEO) **in/ali baterij in akumulatorjev** ali recikliranje OEEO in/ali baterij in akumulatorjev;

   — razstavljanje in recikliranje **izrabljenih vozil**;

   — **selektivna razgradnja** gradbenih izdelkov ali stavb, s katero se zagotovijo reciklirani materiali ali proizvodi z dodano vrednostjo ([4]);

   — razvrščanje in recikliranje **plastike** ([5]) z dodano vrednostjo;

   — ločeno zbiranje in recikliranje **bioloških odpadkov** in/ali

   — recikliranje **sestavljenih materialov za predelavo kritičnih surovin**.

   Pojasnjevalna opomba:

   Med obdobjem projekta in po njem bi bilo treba izvajati tudi druge ustrezne dejavnosti ravnanja z odpadki v skladu s hierarhijo ravnanja z odpadki, ki dopolnjujejo te inovativne rešitve in projekt LIFE.

3. **Identifikacija** ([6]) **in ločevanje nevarnih snovi, ki jih vsebujejo odpadki**, da se omogočita recikliranje obdelanih odpadkov z dodano vrednostjo ([7]) in varno odstranjevanje nevarnih snovi v okviru projekta.

Odpadki in učinkovita raba virov – Priloga III, oddelek A, točka (b)(iii)

1. Izvajanje novih **poslovnih modelov in/ali pristopov in/ali modelov potrošnje in/ali pristopov k njej za podporo učinkoviti rabi virov** v prednostnih industrijskih sektorjih, določenih v časovnem okviru za Evropo, gospodarno z viri ([8]), in akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo ([9]), s poudarkom na trajnosti, ponovni uporabi, popravljanju in recikliranju izdelkov ter postopkih, ki so alternativa prodaji izdelkov. Že med trajanjem projekta bi bilo treba z izvajanjem novih poslovnih modelov in pristopov:

   — zmanjšati uporabo virov (tj. uporabo materialov, energije in/ali vode, odvisno od glavnih učinkov);

([1]) Guadeloupe, Réunion, Mayotte, Francoska Gvajana in Martinik, Saint-Martin (Francija); Madeira, Azori (Portugalska); Kanarski otoki (Španija), glej: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/themes/outermost-regions/.

([2]) Otoki so opredeljeni kot ozemlja s površino, ki ni manjša od 1 km², razdaljo do celine, ki ni manjša od 1 km, več kot 50 prebivalci in brez stalne povezave (mosta, predora, nasipa) med otokom in celino. Za opredelitev glej Regional focus nº 01/2011 „Regional typologies: a compilation“ (Zbirka regionalnih tipologij); European Union Regional Policy, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf.

([3]) Po najnovejših javno dostopnih podatkih ustreznih pristojnih organov.

([4]) Recikliranje z dodano vrednostjo pomeni recikliranje, pri katerem se pridobijo visokokakovostni proizvodi, ne agregati. V zvezi s konceptom glej sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Na poti h krožnemu gospodarstvu: Program za Evropo brez odpadkov“, COM(2014) 398 final z dne 2. julija 2014, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52014DC0398.

([5]) To vključuje plastično embalažo.

([6]) Vključno z opredelitvijo značilnosti.

([7]) Recikliranje z dodano vrednostjo pomeni recikliranje, pri katerem se pridobijo visokokakovostni proizvodi, ne agregati. V zvezi s konceptom glej sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Na poti h krožnemu gospodarstvu: Program za Evropo brez odpadkov“, COM(2014) 398 final z dne 2. julija 2014, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52014DC0398.

([8]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Časovni okvir za Evropo, gospodarno z viri“, COM(2011) 571 final z dne 20. septembra 2011, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52011DC0571.

([9]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprtje zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“, COM(2015) 614 final z dne 2. decembra 2015, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

— podpreti preoblikovanje v malih in srednjih podjetjih (MSP) ([1]) in/ali

— v poslovni model vključiti socialno razsežnost.

Pojasnjevalna opomba:

Med alternativne postopke med drugim spadajo souporaba ali najem, ponovna izdelava, industrijska simbioza, optimizacija življskih verig, prevoz in mobilnost, trajnostne stavbe in gradbeništvo/rušenje.

Priloga III k uredbi LIFE

(c) ***Tematske prednostne naloge za učinkovito rabo virov, vključno s tlemi in gozdovi, ter za zeleno in krožno gospodarstvo***: *dejavnosti za izvajanje načrta za Evropo, učinkovito z viri, in sedmega okoljskega akcijskega programa, ki niso zajete v drugih tematskih prednostnih nalogah iz te priloge, zlasti*:

(i) dejavnosti za industrijsko simbiozo in prenos znanja ter razvoj novih modelov za prehod v krožno in zeleno gospodarstvo;

(ii) dejavnosti za tematsko strategijo za tla (sporočilo Komisije z dne 22. septembra 2006 z naslovom „Tematska strategija za varstvo tal“) s posebnim poudarkom na zmanjšanju in nadomestilih za pozidavo ter boljši rabi zemljišč;

(iii) dejavnosti za spremljanje gozdov in informacijske sisteme ter za preprečevanje gozdnih požarov.

Projekti v okviru tematskih prednostnih nalog za učinkovito rabo virov, vključno s tlemi in gozdovi, ter za zeleno in krožno gospodarstvo bodo osredotočeni na izvajanje časovnega okvira za Evropo, gospodarno z viri, akcijskega načrta EU za krožno gospodarstvo ([2]), tematske strategije za varstvo tal ([3]) in strategije EU za gozdove iz leta 2013 ([4]).

V zvezi z industrijsko simbiozo, prenosom znanja ter prehodom na krožno in zeleno gospodarstvo je treba posebno pozornost nameniti krožnemu/z viri gospodarnemu in okolju prijaznemu poslovanju podjetij, potrošniški politiki, novim poslovnim modelom in modelom potrošnje ter vrednostnim verigam. Javna podpora krožnemu gospodarstvu je doslej pomenila naklonjenost „recikliranju“, projekti za ponovno uporabo, popravila in ponovno izdelavo pa so premalo zastopani ([5]). Če se krožno gospodarstvo izvaja vzdolž (lokalnih) vrednostnih verig, ima velike možnosti za ustvarjanje pozitivnih družbenih učinkov, na primer v zvezi z vključevanjem prikrajšanih oseb na trg dela ter formalizacijo dejavnosti v sivi ekonomiji. Projekti, ki obravnavajo krožno gospodarstvo, naj bi poleg neposrednih, merljivih vplivov na okolje obravnavali tudi te vidike. Te vrednostne verige bodo zadevale prednostne sektorje in s tem spodbujale tudi izvajanje prihodnje strategije za plastiko v krožnem gospodarstvu ([6]).

V zvezi z varstvom tal je treba izboljšati upravljanje tal ter zlasti omejiti in zmanjšati pozidavo tal. Podatki v zvezi s tlemi, zbrani pri projektu, bi morali biti zagotovljeni ustreznim regionalnim in nacionalnim zbirkam podatkov in/ali zbirkam podatkov EU.

Projekti, ki so ciljno usmerjeni v gozdove, naj bi prispevali k spremljanju gozdov z zagotavljanjem vseh ustreznih podatkov, ki se pri njih pridobijo, sedanjim ali prihodnjim evropskim informacijskim sistemom o gozdovih. Po drugi strani je treba poiskati stroškovno učinkovite pristope, ki so blizu naravi, ali podobne alternativne silvikulturne pristope k posajenim sestojem z drevesi enake starosti in monokulturnim sestojem, da se bosta biotska raznovrstnost in odpornost dodatno povečali. Posebna prizadevanja bi bilo treba nameniti preprečevanju izbruhov gozdnih požarov, čim večjemu zmanjšanju pogojev za njihovo širjenje ter povečanju splošne odpornosti gozdov, zlasti na zavarovanih območjih, kot so območja Natura 2000, ki zajemajo velik delež gozdov in so temelj ukrepov EU za varstvo narave.

([1]) Za opredelitev MSP glej: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:n26026.

([2]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprtje zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“, COM(2015) 614 final z dne 2. decembra 2015, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614.

([3]) Sporočilo Komisije Svetu, Evropskemu parlamentu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru Regij z naslovom „Tematska strategija za varstvo tal“, COM(2006) 231 final, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52006DC0231.

([4]) https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_sl.

([5]) Glej poročilo EEA št. 6/2017 z naslovom „Circular by design – products in the circular economy“ (Krožna zasnova – izdelki v krožnem gospodarstvu), str. 23: 5 % vseh projektov raziskav in razvoja zasnove izdelkov v EU se nanaša na okoljsko primerno zasnovo, 1 % na ponovno izdelavo, 2 % na popravila, 8 % pa jih je osredotočenih na recikliranje.

([6]) http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy

Prednost bodo zato imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

Učinkovita raba virov, zeleno in krožno gospodarstvo – Priloga III, oddelek A, točka (c)(i)

Izvajanje koncepta krožnega gospodarstva s ciljno usmerjenostjo v vsaj enega od prednostnih sektorjev iz akcijskega načrta EU za krožno gospodarstvo ([1]) ter zagotavljanjem uporabe visokokakovostnih sekundarnih virov, odpadnih materialov in/ali odpadkov v vrednostni verigi ali različnih vrednostnih verigah. Že med trajanjem projekta bi bilo treba z izvajanjem krožnega gospodarstva:

— podpreti preoblikovanje v malih in srednjih podjetjih (MSP) in/ali

— v vrednostne verige vključiti socialno razsežnost.

Tla – Priloga III, oddelek A, točka (c)(ii)

1. Učinkovitejše izvajanje ukrepov v skladu s smernicami o pozidavi tal ([2]) v primerjavi s tržnimi rešitvami, da bi se dosegel **regionalni ali nacionalni prostorski razvoj brez dodatnega izkoriščanja zemljišč ali pozidave tal**. Taki ukrepi obsegajo vsaj eno od naslednjega:

   — omejevanje in/ali druge sanacijske ukrepe, osredotočene na onesnažena območja;

   — zmanjšanje pozidave tal in/ali

   — nadomestitev pozidave tal.

2. Izvajanje **praks celovitega in trajnostnega upravljanja tal** v skladu s prostovoljnimi smernicami za trajnostno upravljanje tal ([3]) v okviru regionalnih, nacionalnih ali nadnacionalnih mrež ali organizacij.

Gozdovi – Priloga III, oddelek A, točka (c)(iii)

Projekti LIFE, ki so ciljno usmerjeni v gozdove, bi morali poleg podatkov o kazalnikih, povezanih z gozdnimi habitati ter ekosistemi in njihovimi storitvami, zagotavljati tudi podatke o ustreznih kazalnikih na podlagi meril 1, 2, 4 in 5 posodobljenih vseevropskih kazalnikov za trajnostno upravljanje gozdov ([4]).

1. Uspešna in učinkovita uporaba orodij, metodologij, tehnik, tehnologij in opreme za izvajanje **pristopov k upravljanju gozdov, ki so blizu naravi, in podobnih silvikulturnih alternativ** ([5]) **namesto intenzivnejšega** ([6]) **upravljanja gozdov** in/ali pristopov k upravljanju, ki temeljijo na **posajenih sestojih z drevesi enake starosti in monokulturnih sestojih**, katerih **stroškovna učinkovitost** je primerljiva s stroškovno učinkovitostjo dejavnosti v srednjem ali velikem obsegu, ki se uporabljajo v enakem okviru z intenzivnejšim upravljanjem gozdov in/ali upravljanjem gozdov z drevesi enake starosti in monokulturnih gozdov ([7]).

([1]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Zaprtje zanke – akcijski načrt EU za krožno gospodarstvo“, COM(2015) 614 final z dne 2. decembra 2015, na voljo na spletnem naslovu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614. Prednostni sektorji so: plastika, kritične surovine, živilski odpadki, biomasa in bioizdelki ter gradbeni odpadki in odpadki iz rušenja.

([2]) Delovni dokument služb Komisije, Bruselj, SWD(2012) 101 final z dne 12. aprila 2012 z naslovom „Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing“ (Smernice o najboljši praksi za omejevanje, zmanjševanje ali nadomestitev pozidave tal), na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf.

([3]) Ki jih je 5. decembra 2016 sprejel Svet FAO, EU in države članice pa so jih podprle; na voljo na spletnem naslovu http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf.

([4]) Madridska ministrska izjava z dne 22. oktobra 2015, kot je bila sprejeta na sestanku Ministrske konference o varstvu gozdov v Evropi, ki je na ravni strokovnjakov v Madridu v Španiji potekal med 30. junijem in 2. julijem 2015, na voljo na spletnem naslovu http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5.

([5]) Na primer gozdarske dejavnosti v majhnem obsegu.

([6]) Philipp S. Duncker, Susana M. Barreiro, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy in Heinrich Spiecker, „Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry“ (Razvrstitev pristopov k upravljanju gozdov: nov konceptualni okvir in njegova uporabnost za evropske gozdove), Ecology and Society, zvezek 17, št. 4, članek 51, na voljo na spletnem naslovu: http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451, str. 50: „Različne pristope k upravljanju gozdov ali sisteme silvikulture je mogoče razvrstiti po intenzivnosti upravljanja glede na posebne silvikulturne metode in prakse, ki se uporabljajo (izbira vrst, priprava območja, zasaditev, nega, redčenje, končna sečnja, uporaba kemičnih sredstev itd.). Izbira teh metod in praks bo imela posledice za strukture in funkcije gozdnih ekosistemov, vključno z njihovo biotsko raznovrstnostjo in drugimi merili trajnosti. Pri ‚intenzivnem‘ upravljanju gozdov imajo običajno prednost ekonomski vidiki, predvsem cilji v zvezi s proizvodnjo biomase, ekološki pomisleki ter druge ekosistemske funkcije in storitve pa imajo razmeroma majhno vlogo. Običajne metode in dejavnosti pri tem pristopu vključujejo kratke obhodnje, sestoje z drevesi enake starosti, možnost uporabe neavtohtonih drevesnih vrst, uporabo kemičnih sredstev, posek na golo kot končno sečnjo, intenzivne strojne dejavnosti in obdelavo tal ali gnojenje in apnenje.“

([7]) Na primer novi stroji, primerni za delno odstranjevanje dreves, s katerimi se obravnava majhna spremenljivost strukture sestoja, preprečevanja poškodbe tal, novi modeli popisov in sistemi IT za načrtovanje in upravljanje sestojev, tehnologija za nadzor na daljavo za preprečevanje nezakonite sečnje, specializirana tehnologija žag itd.

Pojasnjevalna opomba:

Za sonaravno upravljanje gozdov (včasih se imenuje tudi „okolju prijazno gozdarstvo“ ali „gozdarstvo na osnovi stalne pokritosti“), so značilne prakse, pri katerih se poskušajo posnemati naravni procesi ter ki so namenjene združevanju gospodarske uporabe gozdov in ohranjanja narave. Tako nastanejo bogati mešani gozdovi z drevesi različnih višin, ki se dejavno upravljajo in so razmeroma podobni naravnim gozdovom. Koncept vključuje dejavno upravljanje gozdov s pridobivanjem lesa, zato se ne bi smel zamenjati s pristopi, ki so izrecno namenjeni ohranjanju naravnih procesov, na primer na naravnih območjih. Prakse med posameznimi državami se lahko nekoliko razlikujejo, vendar se pričakuje, da vključujejo naslednje elemente: uporabo avtohtonih ali območju prilagojenih drevesnih vrst, naravno obnavljanje, omejeno uporabo strojev, vključitev ukrepov za ohranjanje narave, izključitev uporabe gnojil ali pesticidov, dolge obhodnje ter sečnjo posameznih dreves ali skupin dreves ([1]).

2. Preskušanje in izvajanje metod ([2]) za **preoblikovanje obstoječih gozdov, v katerih so pogosti požari**, v bolj odporne sestoje z manjšo akumulacijo goriva in manjšim tveganjem širjenja požara, pri čemer se uporabljajo silvikulturne prakse in prakse upravljanja zemljišč, pri katerih se daje prednost polnaravnim mešanim gozdovom ali gozdovom z listavci, izključi se čezmerno izkoriščanje povezanih vodnih teles in/ali zagotavlja trajnostna raba zemljišč, s čimer se zmanjšata tveganje požarov in/ali intenzivnost požarov.

Priloga III k uredbi LIFE

(d) ***Tematske prednostne naloge za okolje in zdravje, vključno s kemikalijami in hrupom***: *podporne dejavnosti za uresničevanje posebnih ciljev za okolje in zdravje iz sedmega okoljskega akcijskega programa, zlasti*:

(i) podporne dejavnosti za izvajanje Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) (REACH) in Uredbe (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) (uredba o biocidnih proizvodih), da se zagotovi varnejša, bolj trajnostna in gospodarnejša raba kemikalij (vključno z nanomateriali);

(ii) podporne dejavnosti za boljše izvajanje Direktive 2002/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) (direktiva o hrupu), da se dosežejo ravni hrupa, ki ne bodo imele večjih negativnih posledic in tveganj za zdravje ljudi;

(iii) podporne dejavnosti za izogibanje hujšim nesrečam, še posebej za boljše izvajanje Direktive št. 2012/18/EU Evropskega parlamenta in Sveta ([6]) (direktiva Seveso III).

V zvezi z okoljem in zdravjem bi bilo treba proučiti nove metode za zmanjšanje vpliva kemikalij, hrupa in industrijskih nesreč na okolje in zdravje ljudi.

Prednost bodo zato imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

Kemikalije – Priloga III, oddelek A, točka (d)(i)

Zmanjšanje vpliva na okolje ali zdravje ljudi pri vsaj enem od naslednjega:

— **snovi, ki so opredeljene kot nevarne za zdravje ljudi ali okolje na podlagi uredbe o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi** ([7]);

([1]) Duncker, P. S., S. M. Barreiro, G. M. Hengeveld, T. Lind, W. L. Mason, S. Ambrozy, in H. Spiecker, 2012, „Classification of Forest Management Approaches: a New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry“ (Razvrstitev pristopov k upravljanju gozdov: nov konceptualni okvir in njegova uporabnost za evropske gozdove), Ecology and Society, zvezek 17, št. 4, članek 51.

([2]) Metode in pristopi bodo na primer odvisni od velikosti gozdnega gospodarstva, vrste lastništva, vrste gozda in biogeografske regije itd.

([3]) Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije ter spremembi Direktive 1999/45/ES ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

([4]) Uredba (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov (UL L 167, 27.6.2012, str. 1).

([5]) Direktiva 2002/49/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. junija 2002 o ocenjevanju in upravljanju okoljskega hrupa (UL L 189, 18.7.2002, str. 12).

([6]) Direktiva 2012/18/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, ki spreminja in nato razveljavlja Direktivo Sveta 96/82/ES (UL L 197, 24.7.2012, str. 1).

([7]) Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1), kakor je bila nazadnje spremenjena ob upoštevanju tehničnega in znanstvenega napredka: https://echa.europa.eu/sl/regulations/clp/legislation.

— **kombiniranih učinkov kemikalij**, vključno z **endokrinimi motilci hormonov**;

— **nanomaterialov**;

— **biocidnih proizvodov in/ali pesticidov**.

To se bo doseglo na enega ali več od naslednjih načinov:

— varnejšo ali bolj trajnostno uporabo;

— zagotovitvijo čim manjše izpostavljenosti strupenim kemikalijam v izdelkih ali okolju in/ali

— nadomestitvijo z varnejšimi snovmi ali nekemičnimi rešitvami.

Hrup – Priloga III, oddelek A, točka (d)(ii)

Pri tem naslovu bodo imeli prednost projekti na mestnih območjih, da bi se izboljšalo stanje za kar največ ljudi.

Zmanjšanje **hrupa s cest na gosto naseljenih mestnih območjih** z uporabo površin in/ali pnevmatik, ki ne povzročajo veliko hrupa in katerih stroški življenjskega cikla so primerljivi s stroški življenjskega cikla standardnih površin in/ali pnevmatik, ob tem pa zagotavljajo precejšnje zmanjšanje hrupa.

Industrijske nesreče – Priloga III, oddelek A, točka (e)(iii)

Olajšanje izvajanja **direktive Seveso III** (Direktiva 2012/18/EU) o obvladovanju nevarnosti večjih nesreč, v katere so vključene nevarne snovi, z uporabo stroškovno zelo učinkovitih metodoloških orodij za **kartiranje tveganj za zdravje ljudi in okolje** ter obravnavanje **verižnih učinkov**. Pri projektih se predvidi predstavitvena uporaba teh orodij pri različnih nosilcih dolžnosti ter izvedejo ukrepi za preprečevanje ali zmanjšanje tveganja na podlagi teh orodij.

Priloga III k uredbi LIFE

(e) ***Tematske prednostne naloge za kakovost zraka in emisije, vključno z mestnim okoljem***: *podporne dejavnosti za uresničevanje posebnih ciljev za zrak in emisije iz načrta za Evropo, učinkovito z viri, in sedmega okoljskega akcijskega programa, zlasti*:

(i) integrirani pristopi za izvajanje zakonodaje o kakovosti zraka;

(ii) podporne dejavnosti za doseganje skladnosti s standardi Unije za kakovost zraka in povezanimi standardi za emisije, vključno z Direktivo 2001/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta [1] *(direktiva o nacionalnih zgornjih mejah za emisije)*;

(iii) podporne dejavnosti za boljše izvajanje Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta [2] *(direktiva o industrijskih emisijah) s posebnim poudarkom izboljšanja procesa opredelitve in uvajanja najboljših razpoložljivih tehnologij, zagotavljanju preprostega dostopa javnosti do informacij in povečanju prispevka direktive o industrijskih emisijah k inovacijam.*

Tematska prednostna naloga „kakovost zraka in emisije, vključno z mestnim okoljem," se osredotoča na izvajanje zakonodaje o kakovosti zraka in celovit pristop k okoljskim problemom na mestnih območjih. Onesnaženost zraka ostaja najresnejši okoljski problem za zdravje v Evropi, saj je stopnja umrljivosti zaradi onesnaženosti desetkrat večja od stopnje umrljivosti zaradi prometnih nesreč, ima pa tudi velik vpliv na ekosisteme (npr. 70 % območij Natura 2000 je zaradi onesnaženosti zraka prizadela evtrofikacija). Obravnavati bi jo bilo treba v skladu s prihodnjo strategijo EU za kakovost zraka za obdobje do leta 2030. Projekti bi se morali nanašati na delce in/ali NO_2, ne na CO_2. Če je glavni cilj zmanjšanje emisij CO_2, bi bilo treba projekt predložiti v okviru podprograma za podnebne ukrepe.

Direktiva o industrijskih emisijah je ključni instrument za preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja pri velikih točkovnih virih. Na podlagi izkušenj z izvajanjem direktive o industrijskih emisijah (in njene predhodnice, direktive o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja okolja) so bile opredeljene dodatne potrebe v zvezi z obveščanjem javnosti in uvedbo nastajajočih tehnologij.

[1] Direktiva 2001/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2001 o nacionalnih zgornjih mejah emisij za nekatera onesnaževala zraka (UL L 309, 27.11.2001, str. 22).

[2] Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL L 334, 17.12.2010, str. 17).

Prednost bodo zato imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

Zakonodaja o kakovosti zraka in direktiva o nacionalnih zgornjih mejah emisij za nekatera onesnaževala zraka – Priloga III, oddelek A, točki (e)(i) in (ii)

Če ni izrecno navedeno drugače, bi morali biti projekti na področju kakovosti zraka na splošno osredotočeni na mestna območja, da se zajame čim več ljudi.

1. **Izboljšanje kakovosti zraka in zmanjšanje emisij delcev** na območjih z veliko uporabo trdnih goriv, kot so biomasa, premog in šota, za ogrevanje gospodinjstev. Pri takih projektih se uporabi eno ali več od naslednjega:

   — tehnične rešitve ([1]),

   — rešitve upravljanja;

   — regulativne rešitve in/ali

   — rešitve na podlagi spodbud ([2]).

2. **Trajnostna cestnoprometna mobilnost**, usmerjena v emisije onesnaževal zraka, saj je njihovo zmanjšanje ključno za izpolnjevanje standardov kakovosti zraka, pri čemer je poudarek na enem ali več od naslednjega:

   — čistejši dejanski vožnji;

   — čistejših ali električnih dvo- ali trikolesnih vozilih in/ali analizi povezanih infrastrukturnih potreb ali njihovem poskusnem izvajanju;

   — uporabi električnih vozil ali vozil s super nizkimi emisijami ([3]);

   — uporabi alternativnih goriv;

   — inovativnih programih naknadnega opremljanja za vozila ([4]);

   — tehnologiji alternativnih sistemov za prenos moči ([5]);

   — zelo učinkovitih sistemih za dostop do prometa, kot so območja z nizkimi stopnjami emisij in sheme za cestne pristojbine, z naprednimi merili za dostop in/ali oznakami, in/ali

   — uporabi inovativnih logističnih platform ([6]).

3. **Trajnostno letalstvo in mobilnost v zvezi z necestno mobilno mehanizacijo** za zmanjšanje emisij, predvsem iz obstoječe necestne mobilne mehanizacije, ki (še) ni zajeta z Uredbo (EU) 2016/1628 ([7]).

4. **Zmanjšanje emisij amoniaka, metana in delcev v kmetijstvu** za podporo izvajanju posodobljenega kodeksa UNECE o dobrih praksah za zmanjšanje emisij v kmetijstvu ([8]).

([1]) Na primer predhodna obdelava goriva, tehnologije z ultra nizko stopnjo prahu, tehnologije z velikim izkoristkom, tehnologije s čistim izgorevanjem in tehnologije za nadzor, kombinacije z energijo iz obnovljivih virov brez emisij ter shranjevanje toplote.

([2]) Opozoriti je treba, da neposredna plačila spodbud tretjim osebam v okviru programa LIFE niso upravičena na podlagi člena II.11 vzorčnega sporazuma o nepovratnih sredstvih programa LIFE.

([3]) Vozila s super nizkimi emisijami v smislu delovnega programa Obzorja 2020, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. To lahko vključuje vozila javnega prometa.

([4]) Predvideni proizvodi bi lahko bili avtomobili ter motorna dvo- in trikolesna vozila.

([5]) Kot sta na primer električna mobilnost in mobilnost na podlagi vodika.

([6]) Na primer za dostavo blaga na zadnjem delu poti.

([7]) Uredba (EU) 2016/1628 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2016 o zahtevah v zvezi z mejnimi vrednostmi emisij plinastih in trdnih onesnaževal in homologacijo za motorje z notranjim izgorevanjem za necestno mobilno mehanizacijo, o spremembi uredb (EU) št. 1024/2012 in (EU) št. 167/2013 ter o spremembi in razveljavitvi Direktive 97/68/ES (UL L 252, 16.9.2016, str. 53). Na primer v prometu po plovnih poteh, pristaniški infrastrukturi in na gradbiščih. To lahko vključuje prehod na drugo gorivo (vključno z električnim pogonom), goriva, ki povzročajo manj emisij (npr. letalsko gorivo, s katerim se dosežejo emisije majhnega števila delcev) in naknadno opremljanje s tehnologijami za zmanjšanje emisij. Ukrepi se lahko dopolnijo z izvajanjem povezanih mestnih politik, regulativnih pristopov in načrtovanja. Z ukrepi bi bilo treba zagotoviti merljivo zmanjšanje emisij onesnaževal zraka, kot so delci in NO_2.

([8]) http://www.unece.org/index.php?id=41358

Direktiva o industrijskih emisijah – Priloga III, oddelek A, točka (e)(iii)

Uporaba **tehnologij za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja**, ki so v direktivi o industrijskih emisijah navedene kot nastajajoče tehnologije.

Mestno okolje – Priloga III, oddelek A, točka (e)

Izvajanje **integriranih mestnih politik in regulativnih pristopov za trajnostno načrtovanje in projektiranje in/ali podpiranje inovativnih tehničnih rešitev** za izboljšanje vsaj enega od naslednjih vidikov:

— javni prevoz in mobilnost v mestih;

— rešitve ([1]) za energetsko učinkovitost ali učinkovito rabo virov ali energijo iz obnovljivih virov brez emisij/z nizko stopnjo emisij ali materiale brez emisij/z nizko stopnjo emisij ([2]);

— lokalna proizvodnja živil in/ali

— stanje mestnih ekosistemov in njihovih storitev ([3]).

3.2 **Prednostno področje narava in biotska raznovrstnost**

V skladu s členom 11(a) uredbe LIFE si projektne teme, ki ustrezajo temu prednostnemu področju in povezanim tematskim prednostnim nalogam iz Priloge III k uredbi LIFE, prizadevajo za naslednji posebni cilj: „prispevati k razvoju in izvajanju politike in zakonodaje Unije na področju narava in biotska raznovrstnost, vključno s strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 ter Direktivo Sveta 92/43/EGS ([4]) in Direktivo 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([5]), zlasti z uporabo, razvojem, preskušanjem in predstavitvijo pristopov, najboljših praks in rešitev".

Program LIFE je že 25 let ključno orodje za podporo izvajanju direktive o pticah in direktive o habitatih ter je pomemben in v nekaterih primerih ključen za zagotovitev vzpostavitve omrežja Natura 2000. V preverjanju ustreznosti direktiv o naravi ([6]) ter Akcijskem načrtu za naravo, ljudi in gospodarstvo ([7]) se poudarja potreba po povečanju financiranja za to prednostno področje, ki se obravnava z delegirano uredbo o spremembi odstavka 4 člena 9 uredbe LIFE. Finančna sredstva za prednostno področje narava in biotska raznovrstnost programa LIFE bodo še naprej osredotočena na omrežje Natura 2000, da bi se v celoti izpolnile obveznosti glede cilja 1 strategije za biotsko raznovrstnost in hkrati spodbujali projekti, s katerimi se obravnavajo cilji 2, 3, 4 in 5 strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020.

Projekti LIFE na področju narave in biotske raznovrstnosti naj bi se medsebojno dopolnjevali in po potrebi dopolnjevali druge tematske prednostne naloge, povezane z naravo in biotsko raznovrstnostjo; na primer, ko je projekt ciljno usmerjen v omrežje Natura 2000, bi moral obravnavati tudi invazivne tujerodne vrste, kadar je to ustrezno. Zato načela, ki se uporabljajo v okviru ene tematske prednostne naloge, veljajo tudi za dopolnilno nalogo, da bi se preprečile nedoslednosti. Če se projekti za izpolnitev ciljev 2, 3, 4 in/ali 5 strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020 (tudi samo delno) izvajajo na območjih Natura 2000, morajo biti predlagani ukrepi v skladu s cilji ohranjanja območja, načrti upravljanja območja ali enakovrednimi instrumenti in/ali akti za določitev posebnih ohranitvenih območij. Poleg tega bi morali projekti LIFE, ki so ciljno usmerjeni v gozdove, zagotavljati tudi podatke o ustreznih kazalnikih na podlagi meril 1, 2, 4 in 5 posodobljenih vseevropskih kazalnikov za trajnostno upravljanje gozdov ([8]).

([1]) Vključno z rešitvami, ki dopolnjujejo dejavnosti v okviru Konvencije županov.

([2]) Energija iz obnovljivih virov brez emisij/z nizko stopnjo emisij. Projekt bi se moral nanašati na delce in/ali NO_2, ne na CO_2. Če je glavni cilj zmanjšanje emisij CO_2, bi bilo treba projekt predložiti v okviru podprograma za podnebne ukrepe.

([3]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf.

([4]) Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7).

([5]) Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 20, 26.1.2010, str. 7).

([6]) Delovni dokument služb Komisije SWD(2016) 472 final z dne 16. decembra 2016 z naslovom „Preverjanje ustreznosti zakonodaje EU o naravi (direktive o pticah in direktive o habitatih) – Direktive 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst" (v nadaljnjem besedilu: preverjanje ustreznosti direktive o pticah in direktive o habitatih).

([7]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Akcijski načrt za naravo, ljudi in gospodarstvo" (COM(2017) 198 final) z dne 27. aprila 2017.

([8]) Madridska ministrska izjava z dne 22. oktobra 2015, kot je bila sprejeta na sestanku Ministrske konference o varstvu gozdov v Evropi, ki je na ravni strokovnjakov v Madridu v Španiji potekal med 30. junijem in 2. julijem 2015, na voljo na spletnem naslovu http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III.-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5.

Priloga III k uredbi LIFE

(a) ***Tematske prednostne naloge za naravo:*** *dejavnosti za izvajanje direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, zlasti:*

(i) dejavnosti za izboljšanje varstvenega stanja habitatov in vrst, vključno z morskimi habitati in vrstami ter vrstami ptic, ki so v interesu Unije;

(ii) dejavnosti v podporo bio-geografskim seminarjem omrežja Natura 2000;

(iii) integrirani pristopi za izvajanje okvirov prednostnih ukrepov.

Prednost imajo v nadaljevanju navedene projektne teme, ki prispevajo k cilju 1 strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020 za celovito izvajanje direktive o pticah in direktive o habitatih.

1. Izboljšanje stanja ohranjenosti habitatnih tipov ali vrst v interesu Skupnosti ([1]) iz direktiv EU o pticah in habitatih, pri čemer so prizadevanja usmerjena v **območja Natura 2000, predlagana ali določena za te habitatne tipe ali vrste** ([2]).

2. Projekti za izboljšanje stanja ohranjenosti habitatnih tipov ali vrst v interesu Skupnosti, če njihovo **stanje ni „ugodno/varno in ne upada“** ali „**neznano**“ v skladu z najnovejšimi splošnimi ocenami, ki so jih države članice na zadevni geografski ravni zagotovile v skladu s členom 17 direktive o habitatih, ali najnovejšimi ocenami v skladu s členom 12 direktive o pticah in ocenami ptic na ravni EU.

3. Izvajanje **morskega dela** direktive o habitatih in direktive o pticah ter povezanih določb na podlagi deskriptorja 1 okvirne direktive o morski strategiji, kadar so taki projekti osredotočeni na enega ali več naslednjih ukrepov:

— dokončanje nacionalnih evidenc za vzpostavitev omrežja morskih območij mreže Natura 2000, oddaljenih od obale;

— obnovo in upravljanje morskih območij Natura 2000, vključno s pripravo in izvajanjem načrtov upravljanja območij;

— ukrepe za obravnavo nasprotij, povezanih z vrstami, habitati ali območji, med ohranjanjem morskega okolja in ribiči ali drugimi „uporabniki morja“, pa tudi ukrepe, ki združujejo ohranitvene ukrepe in trajnostno uporabo območij Natura 2000, in/ali

— predstavitvene ali inovativne pristope za oceno ali spremljanje vpliva človekovih dejavnosti na kritične morske habitate in vrste ter njihovo uporabo v obliki orodja za usmerjanje konkretnih ohranitvenih ukrepov.

Priloga III k uredbi LIFE

(b) ***Tematske prednostne naloge za biotsko raznovrstnost:*** *dejavnosti za izvajanje strategije Unije za biotsko raznovrstnost do leta 2020, zlasti:*

(i) dejavnosti, ki naj bi prispevale k uresničenju cilja 2;

(ii) dejavnosti, ki naj bi prispevale k uresničenju ciljev 3, 4 in 5.

Naslednje projektne teme so osredotočene na izvajanje ciljev 2, 3, 4 in 5 strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020, če so ciljno usmerjene zlasti v splošne in posebne cilje v skladu s členoma 3 in 11 uredbe LIFE ter se zato lahko financirajo iz programa LIFE.

([1]) Izraz „interes Skupnosti“ v tem kontekstu je treba razumeti kot „interes Unije“.
([2]) Ta projekta tema se izvaja z orodji, kot so ustrezni okvir prednostnega ukrepanja ter akcijski načrti za habitate in/ali vrste.

Prednost bodo imele projektne teme, navedene v nadaljevanju.

1. Razvoj in izvedba **načrtov v zvezi z zeleno infrastrukturo** ([1]) ter ukrepov za **izboljšanje stanja ekosistemov in storitev, ki jih zagotavljajo** ([2]), in/ali **povezanosti** območij Natura 2000 in/ali drugih zavarovanih območij.

   Razvoj in uporaba **splošno ponovljivih metod in/ali tehnik, povezanih z zeleno infrastrukturo**, s katerimi se s povečanjem povezanosti učinkovito blažijo negativni vplivi **energetske ali prometne infrastrukture** na biotsko raznovrstnost. Te tehnike in/ali metode bi morale biti **stroškovno učinkovitejše od kvalitativno enakovrednih rešitev**, ki so že na voljo na trgu, in po potrebi pripeljati do brezplačnih skupnih rešitev ali oblikovanja tehničnih standardov.

2. Razvoj in uporaba orodij za **vključevanje biotske raznovrstnosti v finančne in poslovne odločitve**, da bi se z ohranjanjem in obnovo biotske raznovrstnosti med projektom **preprečila neto izguba biotske raznovrstnosti in/ali okrepile ekosistemske storitve, ki zagotavljajo prihodek** ([3]).

3. Osredotočenost na **ogrožene vrste ali habitate**, ki **niso vključeni v priloge k direktivi o habitatih**, njihovo stanje na rdečih seznamih ([4]) evropskih vrst ([5]) ali habitatov ([6]) ali rdečem seznamu IUCN za vrste, ki niso zajete na evropskih rdečih seznamih, pa je **„ogroženo“ ali slabše**.

4. Obravnava **invazivnih tujerodnih vrst** ([7]) s preskušanjem in izvedbo naslednjih treh korakov v ustreznem prostorskem obsegu v celovitem okviru:

   — preprečevanje vnosa invazivnih tujerodnih vrst, zlasti z obravnavanjem prednostnih poti njihovega vnosa;

   — vzpostavitev sistema za zgodnje odkrivanje in hitro odstranitev ter

   — odstranjevanje, nadzorovanje ali preprečevanje širjenja že naseljenih invazivnih tujerodnih vrst.

   Projekti bi morali biti načrtovani tako, da se izboljšajo obstoječi – ali uvedejo novi – tehnični, upravni in/ali pravni okviri na ustrezni ravni, zlasti v zvezi z vrstami – vendar ne izključno z njimi –, vključenimi na seznam invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, iz člena 4(1) Uredbe (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ([8]).

   Pojasnjevalna opomba: Kadar se je eden od korakov že obravnaval neodvisno od projekta ali ga v okviru projekta ni mogoče obravnavati, se ukrepi projekta vsaj jasno umestijo v širši okvir, ki povezuje vse tri korake.

3.3 **Prednostno področje okoljsko upravljanje in informacije**

V skladu s členom 12(a) uredbe LIFE so projektne teme, ki ustrezajo temu prednostnemu področju in povezanim tematskim prednostnim nalogam iz Priloge III k uredbi LIFE, usmerjene v naslednji posebni cilj: „spodbujanje ozaveščenosti o okoljskih zadevah, vključno s podporo javnosti in zainteresiranih strani za oblikovanje politik Unije na področju okolja, ter spodbujanje znanja o trajnostnem razvoju in novih vzorcev za trajnostno potrošnjo“.

([1]) Zelena infrastruktura je strateško načrtovano omrežje naravnih in polnaravnih območij, pri čemer so druge okoljske značilnosti zasnovane in upravljane tako, da opravljajo širok nabor ekosistemskih storitev. Vključuje zelene prostore (ali modre, če se nanaša na vodne ekosisteme) ter druge fizikalne značilnosti na kopenskih (vključno z obalnimi) in morskih območjih. Na kopnem je zelena infrastruktura prisotna v podeželskem in mestnem okolju. Glej http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249.

([2]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf.

([3]) Za primere glej na primer platformo Business @ Biodiversity na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm.

([4]) http://www.iucnredlist.org/.

([5]) http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm.

([6]) http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm.

([7]) Uredba (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2014 o preprečevanju in obvladovanju vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst (UL L 317, 4.11.2014, str. 35) in v skladu s ciljem 5 strategije za biotsko raznovrstnost ali za prispevanje k doseganju ravni varstva, določeni z deskriptorjem 2 za neavtohtone vrste iz Priloge I(2) k Direktivi 2008/56/ES).

([8]) Seznam se redno posodablja, na primer z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2016/1141 z dne 13. julija 2016 o sprejetju seznama invazivnih tujerodnih vrst, ki zadevajo Unijo, v skladu z Uredbo (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 189, 14.7.2016, str. 4).

Priloga III k uredbi LIFE

Prednostno področje okoljsko upravljanje in informacije:

(a) akcije obveščanja, komuniciranja in ozaveščanja v skladu s prednostnimi nalogami sedmega okoljskega akcijskega programa;

(b) dejavnosti v podporo učinkovitim nadzornim procesom in ukrepom za spodbujanje skladnosti v zvezi z okoljsko zakonodajo Unije, pa tudi dejavnosti v podporo informacijskim sistemom in orodjem za izvajanje okoljske zakonodaje Unije.

Akcije obveščanja, komuniciranja in ozaveščanja – Priloga III, oddelek C, točka (a)

Pri oceni evropske dodane vrednosti predlaganih projektov bo upoštevan geografski obseg akcij obveščanja, komuniciranja in ozaveščanja.

Ozaveščanje ustreznih ciljnih skupin o okoljskih problemih, okoljskih politikah, orodjih in/ali zakonodaji EU za spreminjanje dojemanja in spodbujanje sprejemanja okolju prijaznega ravnanja in praks in/ali neposrednega vključevanja državljanov. Prosilci morajo predložiti prepričljive dokaze, da je sprememba stopenj ozaveščenosti ([1]) na področjih, ki jih obravnava projekt, ključni dejavnik za podporo pravilnemu izvajanju in/ali prihodnjemu razvoju okoljskih politik, orodij in/ali zakonodaje EU. Dejavnosti ozaveščanja bi morale imeti najširšo pokritost, ustrezno za posebno ciljno vprašanje ([2]). Ciljni okoljski problemi, okoljske politike, orodja in/ali zakonodaja EU bi morali biti neposredno povezani z eno ali več temami, naštetimi v nadaljevanju pri spodaj navedenih treh prednostnih nalogah ([3]):

Zelena rast:

— trajnostna potrošnja s poudarkom na preprečevanju nastajanja odpadkov, zlasti plastičnih, živilskih in morskih odpadkov;

— prehod na krožno gospodarstvo, zlasti izvajanje trajnostnih poslovnih modelov, trajnostne proizvodnje, izdelkov in storitev ([4]).

Povezovanje z državljani:

— omrežje Natura 2000 in koristi izvajanja evropske zakonodaje o naravi v skladu z akcijskim načrtom za naravo, ljudi in gospodarstvo ([5]);

— invazivne tujerodne vrste;

— varna uporaba kemikalij;

— koristi narave, vključno z zeleno infrastrukturo in povezanimi ekosistemskimi storitvami.

Doseganje rezultatov:

— kakovost zraka na mestnih območjih in njen vpliv na zdravje in/ali

— koristi izvajanja zakonodaje o vodi.

([1]) Stopnja ozaveščenosti je v tem večletnem delovnem programu opredeljena kot delež ciljne skupine, ki pozna zamisel/izraz/izdelek/koncept/okoljski izziv/itd., ki je predmet dela predlaganega projekta LIFE. Glej tudi razlikovanje, ki v okviru ključnih projektnih kazalnikov LIFE (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf=) velja med pojmom „doseganje“ (ki je opredeljen kot uspešno zagotavljanje posebnih informacij o projektu ciljni skupini (širši javnosti in/ali skupinam zainteresiranih strani), ki jo predstavljajo posamezni člani. Glede na nekatere vzorce ravnanja je mogoče sklepati, da so bili posamezniki doseženi) in pojmom „ozaveščanje“ (ki je opredeljen kot uspešno povečanje razumevanja in znanja o prednostnem področju projekta v ciljni skupini (širši javnosti in/ali skupinah zainteresiranih strani), ki jo predstavljajo posamezni člani) kot podlago za spremembo ravnanja.

([2]) Splošno načelo je, da bi morali biti ti predlogi zato na primer v celoti ciljno usmerjeni na državo članico, več držav članic ali celotno EU, celotni tržni sektor, veliko velemestno območje, vrsto na njenem celotnem območju razširjenosti, biogeografsko regijo ali vse regije, ki se spopadajo s podobno težavo.

([3]) Iz strateškega načrta GD za okolje za obdobje 2016–2020, na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_sl.

([4]) Vključno s trajnostnim gradbeništvom.

([5]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Akcijski načrt za naravo, ljudi in gospodarstvo“ (COM(2017) 198 final) z dne 27. aprila 2017, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm.

Dejavnosti v podporo učinkovitim nadzornim procesom in ukrepom za spodbujanje skladnosti – Priloga III, oddelek C, točka (b)

Informacijski sistemi, kakovost javne uprave in prostovoljni pristopi

1. **Izboljšanje okoljskih informacijskih sistemov**, ki jih upravljajo javni organi, za **elektronsko zbiranje, obdelavo, shranjevanje in izmenjavo okoljskih informacij** z razvojem in zagotavljanjem novih sistemov ali okrepitvijo obstoječih, če so na voljo. S projekti bi bilo treba izboljšati izvajanje okoljske politike EU, projekti pa bi morali biti usklajeni z obveznostmi EU za poročanje.

   Pojasnjevalna opomba:

   Izboljšave so lahko v obliki manjšega upravnega bremena, boljše izmenjave informacij znotraj organov in med njimi, boljše končne uporabe okoljskih informacij, vključno s poročanjem, in boljših storitev za končne uporabnike, vključno z javnostjo.

   Kar zadeva podatke o spremljanju kemikalij, bi bilo treba s projekti izboljšati razpoložljivost podatkov in dostopnost podatkov o spremljanju kemikalij za regulativne postopke, in sicer z uporabo Informacijske platforme za spremljanje kemikalij ter povezovanjem in korelacijo podatkov o spremljanju kemikalij s podatki o zdravju ljudi in okolja.

2. **Izboljšanje zmogljivosti in kakovosti javne uprave v zvezi z načrti, programi, analizami, pregledi in presojami in/ali dovoljenji, odstopanji in drugimi odločitvami o posebnih dejavnostih**, po potrebi tudi v partnerstvu z zasebnimi subjekti, da bi se zmanjšalo upravno breme, ob tem pa kar najbolj povečali okoljski rezultati ter po potrebi vključilo ohranjanje narave.

   Cilj je eno ali več od spodaj navedenega.

   Načrti, programi, analize, pregledi in presoje

   — **načrti za kakovost zraka** ([1]);

   — **nacionalni programi nadzora nad onesnaževanjem zraka** ([2]);

   — **načrti upravljanja povodij** ([3]) in povezani programi ukrepov, analize in pregledi;

   — **pomorski prostorski načrti** in povezani programi ukrepov ter morske strategije za zagotavljanje sinergij z omrežjem Natura 2000 in načrti upravljanja povodij;;

   — **načrti za obvladovanje poplavne ogroženosti** ([4]);

   — **akcijski načrti za nitrate** ([5]);

   — **načrti ravnanja z odpadki** ([6]);

   — **načrti upravljanja omrežja Natura 2000** ([7]);

   — **načrti za upravljanje gozdov, ki se zahtevajo v skladu z uredbo o razvoju podeželja**, za zagotovitev gozdov z večjo biotsko raznovrstnostjo;

([1]) Kot so predvideni na primer v Direktivi 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL L 152, 11.6.2008, str. 1).
([2]) Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatera onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES (UL L 344, 17.12.2016, str. 1).
([3]) Direktiva 2000/60/ES, glej člene 5, 11 in 13.
([4]) Direktiva 2007/60/ES.
([5]) Direktiva Sveta 91/676/EGS.
([6]) Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).
([7]) Direktivi 92/43/EGS in 2009/147/ES.

— **načrti rabe zemljišč in drugi načrti, v zvezi s katerimi se zahteva strateška presoja vplivov na okolje** ([1]),za izboljšanje upoštevanja ekosistemov ([2]) in njihovih storitev ([3]);

— **ocene ekosistemskih storitev in povezano delo** ([4]) in/ali

odločitve v zvezi z:

— **industrijskimi emisijami**;

— **ravnanjem z odpadki**;

— **onesnaževanjem in odvzemom vode** ([5]);

— **varstvom narave** ([6]).

Pojasnjevalna opomba:

Za načrte ali programe ali druge ciljne ukrepe se izboljšanje zmogljivosti in kakovosti javne uprave lahko nanaša na eno ali več izmed naslednjih dejavnosti: vključevanje in podpiranje deležnikov; posvetovanje z javnostjo; optimizacija vsebin dokumentov; spremljanje izvajanja in skladnosti s ciljnim ukrepom; izmenjava najboljših praks; uporaba učinkovitih metod za pripravo, revizijo in okoljsko presojo ciljnih ukrepov. Z večjo zmogljivostjo za spremljanje, ki jo je mogoče doseči na primer s tehnikami zelo razpršenega spremljanja v realnem času, ki se usklajeno določijo na številnih lokacijah, se povečajo možnosti in baza informacij za presojo načrtov, pa tudi za pripravo novih, dinamičnih načrtov.

Kar zadeva načrte upravljanja omrežja Natura 2000 in odločitve, povezane z varstvom narave, bi bilo treba upoštevati priporočila z biogeografskih seminarjev v okviru omrežja Natura 2000. V zvezi z odločitvami, povezanimi z varstvom narave, se to nanaša na zahteve za izdajo dovoljenj v skladu s členom 6(3) in (4) direktive o habitatih ter pravila o varstvu vrst v skladu s členoma 12 in 16 direktive o habitatih ter členoma 5 in 9 direktive o pticah.

Presoja vključuje merjenje in modeliranje, pa tudi vzpostavitev in/ali izboljšanje evidenc emisij.

Odločitve so odločitve pristojnih organov za spoštovanje ustrezne okoljske zakonodaje EU.

3. **Razvoj, spodbujanje, izvajanje in/ali usklajevanje** enega ali več naslednjih **prostovoljnih pristopov in njihove uporabe** s strani subjektov za zmanjšanje vpliva njihovih dejavnosti, izdelkov in storitev na okolje:

— **preverjanje, ki ga izvaja tretja oseba,**v zvezi z učinkovitostjo inovativnih tehnologij, ko so pripravljene za trg, kot je preverjanje okoljskih tehnologij (ETV) ([7]);

— **pravila o okoljskem odtisu kategorij izdelkov (POOKI) in/ali sektorska pravila o okoljskem odtisu organizacij (SPOOO)** na evropski ravni za izdelke in sektorje, ki še niso zajeti z obstoječimi POOKI/SPOOO in povezanimi zbirkami visokokakovostnih podatkov, na podlagi **evropske metodologije za okoljski odtis** ([8]) in najnovejših razpoložljivih smernic ([9]);

— **ukrepi, storitve, omrežja in novi poslovni modeli** za spodbujanje uporabe ponovno izdelanih, popravljenih, prenovljenih in/ali ponovno uporabljenih izdelkov, povezani tudi s trajnostjo izdelkov in načrtovanim zastaranjem, in/ali za spodbujanje uporabe uradno priznanih znakov za okolje, kot je znak **EU za okolje**;

([1]) Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L 197, 21.7.2001, str. 30).
([2]) Vključno z ekosistemi tal.
([3]) Kartiranje, ocenjevanje in/ali vrednotenje biološke raznovrstnosti ekosistemov in njihovih storitev v skladu s prvim poročilom o kartiranju in ocenjevanju ekosistemov in njihovih storitev, na voljo na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf.
([4]) Ukrep 5 strategije EU za biotsko raznovrstnost.
([5]) Vključno z analizo, potrebno za določitev učinkovitih cenovnih politik za vodo.
([6]) V skladu z direktivama 92/43/EGS in 2009/147/ES.
([7]) https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en.
([8]) Priporočilo Komisije 2013/179/EU z dne 9. aprila 2013 o uporabi skupnih metod za merjenje in sporočanje okoljske uspešnosti izdelkov in organizacij v njihovem življenjskem krogu (UL L 124, 4.5.2013, str. 1).
([9]) https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVFP/Documents+of+common+interest.

— skupne **razpisne zahteve in/ali orodja za spremljanje uporabe** za javne organe s podobnimi nakupnimi potrebami za spodbujanje uporabe **zelenih javnih naročil in javnih naročil za krožno gospodarstvo**;

— povezovanje spodbud za izboljšanje ugleda, regulativnih ali finančnih spodbud za okoljsko učinkovitost z uporabo **EMAS**;

— Ocenjevanje **okoljske učinkovitosti stavb** z uporabo okvira za stavbe z osnovnimi kazalniki ([1]).

Zagotavljanje skladnosti z okoljskimi predpisi in dostop do pravnega varstva

1. **Podpiranje zagotavljanja skladnosti z okoljskimi predpisi** z razvojem in izvajanjem ali izvajanjem obstoječih čezmejnih, nacionalnih ali regionalnih strategij, ki temeljijo na tveganju, za **spodbujanje, preverjanje in izvrševanje skladnosti** z uporabo kombinacije upravnega prava, kazenskega prava in okoljske odgovornosti v zvezi z enim ali več od naslednjega:

   — **kriminaliteto in kaznivimi dejanji na področju ravnanja z odpadki;**

   — **nedovoljeno trgovino s prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami;**

   — **kriminaliteto in kaznivimi dejanji na področju prostoživečih živali in rastlin ter narave, vključno z nezakonito sečnjo;**

   — **onesnaževanjem vode iz razpršenih in/ali točkovnih virov in/ali nezakonitim odvzemom vode;**

   — **točkovnimi in premičnimi viri onesnaževanja zraka.**

   Pojasnjevalna opomba:

   „Ki temelji na tveganju“ pomeni oceno verjetnosti, da bo neka kategorija oseb storila kaznivo dejanje, in predvidene resnosti vpliva na zdravje okolja in ljudi. Čim večja sta verjetnost kaznivega dejanja in predvideni vpliv, tem večja je potreba po posredovanju. Izbira posredovanja bi morala izražati naravo tveganj, namenjeno pa mora biti čim večjemu zmanjšanju tveganj.

2. **Podpiranje zagotavljanja skladnosti z okoljskimi predpisi** z vzpostavitvijo novih ali okrepitvijo obstoječih čezmejnih, nacionalnih ali regionalnih **mrež izvajalcev ali strokovnjakov** za zagotavljanje skladnosti z okoljskimi predpisi in/ali določitvijo novih ali izboljšanjem obstoječih **poklicnih kvalifikacij in usposabljanja** ([2]) za izboljšanje skladnosti z zavezujočimi okoljskimi instrumenti EU s spodbujanjem, preverjanjem in izvrševanjem skladnosti z uporabo kombinacije upravnega prava, kazenskega prava in okoljske odgovornosti.

   Pojasnjevalna opomba:

   Izvajalci zagotavljanja skladnosti z okoljskimi predpisi so lahko tisti, ki delajo za organe, pristojne za zagotavljanje skladnosti, kot so lokalni, regionalni, carinski organi in policija, okoljske agencije in inšpektorati, vrhovni javni revizijski organi in pravosodni organi. Med njimi so lahko tudi nevladne organizacije ter akademiki in raziskovalci, specializirani za en ali več vidikov zagotavljanja skladnosti. Kar zadeva poklicne kvalifikacije in usposabljanje, bi bilo treba s projekti zagotoviti akademsko verodostojnost ter čim bolj povečati možnosti informacijske tehnologije s sredstvi, kot so spletni seminarji in množični dostopni spletni učni predmeti (massive open online courses – MOOC), da se omogoči kar najbolj stroškovno učinkovito izobraževanje na daljavo čim večjemu številu izvajalcev.

3. **Razvoj in uporaba inovativnih orodij in ukrepov za spodbujanje, spremljanje in izvrševanje skladnosti** z določitvijo in uporabo novih ali izboljšanjem obstoječih orodij in ukrepov, ki spadajo v eno ali več naslednjih kategorij:

   — **sistemi in tehnike za spodbujanje skladnosti**, ki temeljijo na tveganju;

   — **sistemi in tehnike**, ki temeljijo na tveganju, **za učinkovito spremljanje skladnosti** z zavezujočimi okoljskimi instrumenti EU ter pridobivanje dokazov o težavah v zvezi s skladnostjo in njihove analize, ki so lahko zanesljiva podlaga za nadaljnje ukrepe;

([1]) http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/; osnovni kazalniki: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html.

([2]) S projekti bi bilo treba zagotoviti akademsko verodostojnost kvalifikacij in usposabljanja ter čim bolj povečati možnosti informacijske tehnologije s sredstvi, kot so spletni seminarji in množični dostopni spletni učni predmeti (massive open online courses – MOOC), da se omogoči kar najbolj stroškovno učinkovito izobraževanje na daljavo čim večjemu številu izvajalcev.

— **sistemi in tehnike**, ki temeljijo na tveganju, **za učinkovito nadaljnje ukrepanje in izvrševanje** kot odziv na neskladnosti z zavezujočimi okoljskimi instrumenti EU ali obveznosti v zvezi s temi instrumenti ter uporabo upravnega prava, kazenskega prava in okoljske odgovornosti.

Pojasnjevalna opomba:

Sistemi in tehnike, ki temeljijo na tveganju, so namenjeni razumevanju tega, v kakšnem obsegu morajo lastniki zemljišč, industrija, MSP, javne komunalne službe ali drugi (nosilci dolžnosti) izpolnjevati svoje obveznosti na podlagi zavezujočih okoljskih instrumentov EU, in vplivov neskladnosti na zdravje okolja in ljudi. Na podlagi tega razumevanja se s takimi sistemi in tehnikami spodbuja skladnost in odvrača od neskladnosti s spodbujanjem, spremljanjem in izvrševanjem.

Sistemi in tehnike za spodbujanje bi lahko vključevali uporabo smernic, svetovalnih storitev, akcij ozaveščanja, partnerskih sporazumov ali sistemov za spremljanje svojega delovanja, ki nosilcem dolžnosti pomagajo pri skladnosti. Sistemi in tehnike za spremljanje bi se lahko nanašali na inšpekcijske preglede krajev, nadzor (tudi z uporabo satelitov in brezpilotnih zrakoplovov), preglede na kraju samem, zbiranje obveščevalnih podatkov, analizo industrije, policijske preiskave, analizo podatkov in okoljske presoje. Tehnike za nadaljnje ukrepanje in izvrševanje imajo lahko podobno široko pokritost.

4. **Izboljšanje obravnave okoljskih pritožb in vlog javnosti pri javnih organih**, po potrebi tudi v partnerstvu z zasebnimi subjekti, z razvojem in zagotavljanjem novih ali izboljšanjem obstoječih **sistemov in tehnik za upravljanje pritožb in vlog** javnosti za zagotovitev čim večje zanesljivosti zagotovljenih informacij, olajšanje interakcije med organi in javnostjo, čim večje zmanjšanje upravnega bremena in prispevanje k uspešnemu izvajanju zavezujočih okoljskih instrumentov EU.

Pojasnjevalna opomba:

Sistemi in tehnike za upravljanje pritožb in vlog lahko vključujejo elektronske sisteme za obravnavo pritožb, dežurne telefonske številke, opazovalne skupine državljanov in druge znanstvene platforme za državljane. Znanstvene platforme za državljane lahko med drugim pomagajo pristojnim nacionalnim, regionalnim in lokalnim organom vključiti državljane v spremljanje stanja okolja in druge oblike spremljanja, ob tem pa pridobivati bolj usklajene in uporabne podatke.

5. **Spodbujanje dostopa do pravnega varstva v okoljskih zadevah in/ali mediacije** pri javnosti, nevladnih organizacijah, odvetnikih, pravosodju, javnih upravah ali drugih zainteresiranih straneh za izboljšanje znanja, razumevanja in uporabe teh sredstev za obravnavo okoljskih sporov, pri čemer je poseben poudarek na:

— varovanju **zdravja in dobrega počutja** ljudi z zahtevami iz instrumentov EU na področju zraka, vode in odpadkov, ki so zajeti s tematskimi prednostnimi nalogami programa LIFE;

— **varstvu narave, biotske raznovrstnosti** in **kakovosti vode** z instrumenti na področju narave, biotske raznovrstnosti in vode, ki so zajeti s tematskimi prednostnimi nalogami programa LIFE;

— učinkoviti uporabi **direktive o okoljski odgovornosti** ([1]).

Pri projektih bi bilo treba upoštevati obstoječe module in znanje na področju usposabljanja v zvezi z okoljskim pravom, ki jih je razvila Komisija ([2]).

4. POVEZAVA SPLOŠNIH CILJEV IN NEPOVRATNIH SREDSTEV ZA DEJAVNOSTI V OKVIRU PODPROGRAMA ZA PODNEBNE UKREPE

V skladu s splošnimi cilji uredbe LIFE in za zagotovitev zahtevane dodane vrednosti EU bo izvajanje nepovratnih sredstev za dejavnosti povezano s tremi prednostnimi področji podprograma za podnebne ukrepe, navedenimi v členu 13 uredbe LIFE, tj. blažitev podnebnih sprememb, prilagajanje podnebnim spremembam ter podnebno upravljanje in informacije, pa tudi s posebnimi cilji iz členov 14, 15 in 16 uredbe LIFE. Za nepovratna sredstva za dejavnosti, ki se zagotavljajo v okviru podprograma za podnebne ukrepe, tematske prednostne naloge in projektne teme niso predvidene, vendar so ustrezna področja politike podnebnih ukrepov navedena v nadaljevanju, letni javni razpisi pa vsebujejo tudi podrobnejša področja dela v zvezi s področji politike, navedenimi v nadaljevanju.

([1]) Direktiva 2004/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o okoljski odgovornosti v zvezi s preprečevanjem in sanacijo okoljske škode (UL L 143, 30.4.2004, str. 56).

([2]) http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm.

Program LIFE bo prispeval k preoblikovanju Unije v nizkoogljično družbo, odporno proti podnebnim spremembam, tako da bo podpiral izvajanje podnebne politike EU in pripravil EU na izzive pri podnebnih ukrepih, ki se bodo pojavili v prihodnjih letih in desetletjih. V zvezi s tem so prednostne naloge: izvedba ciljev okvira podnebne in energetske politike do leta 2030 in časovnega okvira za leto 2050, pa tudi Pariškega sporazuma in politike prilagajanja. Nastajajoča tehnologija za blažitev podnebnih sprememb se bo pospešila na podlagi projektov najboljše prakse ter predstavitvenih in pilotnih projektov za zaporedno financiranje v ustreznih primerih. Podnebna politika EU bo tesno povezana z lokalnimi najboljšimi praksami in pobudami ter predstavljenimi primeri novih in boljših pristopov k izvajanju prehoda na nizkoogljično družbo, odporno proti podnebnim spremembam. Da bi bile obstoječe nizkoogljične tehnologije/rešitve uspešne, bi bilo treba proučiti netehnološke ovire, ki jim preprečujejo prodor na trg. Program LIFE bo podprl tudi izvajanje strategije EU za prilagajanje podnebnim spremembam ter tako prispeval k večji odpornosti Unije proti podnebnim spremembam ([1]).

V zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb bi bilo treba pri projektih dokazati izvedbo nizkoogljičnih strategij ali načrtov za upravljanje rabe zemljišč na nacionalni, regionalni ali podregionalni ravni. To bi zajemalo vključevanje ukrepov za zmanjšanje emisij in učinkovito rabo virov v vse sektorje ter spodbujanje orodij za spodbujanje spremembe ravnanja. Podprlo se bo tudi uvajanje novih pristopov (modelna mesta in regije) k proizvodnji, potrošnji in upravljanju s preoblikovalnim učinkom, po potrebi prek Svetovne konvencije županov za podnebne spremembe in energijo ([2]).

Kar zadeva prednostno področje prilagajanja, bi bilo treba zagotoviti podporo za izvajanje prilagoditvenih strategij s poudarkom na več ključnih področjih z dodano vrednostjo EU, vključno s projekti na regionalni ali čezmejni ravni, po potrebi tudi s prilagajanjem, ki temelji na ekosistemih. Projekt bo mogoče predstaviti in prenesti, poleg tega pa bi morali obravnavati spodbujanje inovativnih rešitev za prilagajanje, zlasti z mobilizacijo zasebnega sektorja in po potrebi prek Svetovne konvencije županov. Poleg tega bi bilo treba s projekti spodbujati sinergije med prilagajanjem podnebnim spremembam in blažitvijo podnebnih sprememb, pa tudi politikami zmanjševanja tveganja nesreč.

Sedanja in prihodnja podnebna politika EU bi se lahko podprla z vlogami na naslednjih področjih politike podnebnih ukrepov:

(a) Blažitev podnebnih sprememb

— Prizadevanja držav članic in regionalnih/lokalnih organov za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso zajeti s sistemom EU za trgovanje z emisijami (EU ETS, Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([3])) in odločbo o porazdelitvi prizadevanj (Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([4])): promet in goriva, kmetijstvo, gradbeništvo (npr. energetska učinkovitost stavb), raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo;

— razvoj in izvajanje obračunavanja emisij toplogrednih plinov in blažitve podnebnih sprememb v sektorju rabe zemljišč;

— razvoj praks upravljanja zemljišč, ki vplivajo na emisije in odvzeme emisij, npr. kot ukrepov, s katerimi se dopolnjujejo ukrepi, podprti v okviru evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI); Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]);

— ukrepi, ki krepijo delovanje sistema za trgovanje z emisijami in vplivajo na energetsko intenzivno industrijsko proizvodnjo in industrijsko proizvodnjo z visokimi emisijami toplogrednih plinov;

([1]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Strategija Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam“ (COM(2013) 216 final).
([2]) http://www.covenantofmayors.eu.
([3]) Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).
([4]) Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L 140, 5.6.2009, str. 136).
([5]) Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

— fluorirani toplogredni plini in ozonu škodljive snovi, zlasti projekti, ki prispevajo k izvajanju Montrealskega protokola in njegove spremembe iz Kigalija ter uredbe EU o fluoriranih toplogrednih plinih, in/ali

— spremljanje emisij toplogrednih plinov in poročanje o njih, ki ju izvajajo organi.

(b) Prilagajanje podnebnim spremembam

— Prilagajanje mest in načrtovanje rabe zemljišč, s katerima se omejijo posledice podnebnih sprememb;

— odpornost infrastrukture, vključno z uporabo zelene in modre infrastrukture ter pristopov k prilagajanju, ki temeljijo na ekosistemih;

— trajnostno upravljanje voda na območjih s pogostimi sušami, obvladovanje poplav in upravljanje obalnih območij;

— odpornost kmetijstva, gozdarstva in turizma, tudi na otoških in gorskih območjih, in/ali

— podpora za najbolj oddaljene regije: pripravljenost na skrajne vremenske pojave, predvsem na obalnih območjih.

(c) Podnebno upravljanje in informacije

— Razvoj in izvajanje nacionalnih podnebnih in energetskih strategij za leto 2030 in/ali sredino stoletja;

— spodbujanje spremembe ravnanja, vključevanje ukrepov za zmanjšanje emisij in učinkovito rabo virov v sektorje;

— ocena delovanja EU ETS, ki jo opravijo organi;

— povečanje zmogljivosti, ozaveščanje končnih uporabnikov in distribucijske verige za opremo o fluoriranih toplogrednih plinih;

— spremljanje, ocenjevanje in naknadno vrednotenje podnebne politike in/ali

— dejavnosti v zvezi z najboljšimi praksami in dejavnosti za ozaveščanje, pri katerih se obravnavajo potrebe po prilagajanju.

5. TEHNIČNA METODOLOGIJA ZA IZBIRNE POSTOPKE TER MERILA ZA IZBIRO IN DODELITEV NEPOVRATNIH SREDSTEV PROJEKTOM (ČLEN 24(2)(d) UREDBE LIFE)

V nadaljevanju so opisani tehnična metodologija za postopek izbire projektov, za nepovratna sredstva pa glavna posebna merila za upravičenost ([1]) in dodelitev sredstev v skladu s členoma 2 in 19 uredbe LIFE. Ker so metodologija in merila v bistvu enaki za enake vrste projektov v obeh podprogramih, je eden od podprogramov izrecno naveden samo v primeru razlik.

Pri vseh vrstah nepovratnih sredstev bosta pri merilu za dodelitev sredstev „dodana vrednost EU: sinergije“ ocenjena in upoštevana dopolnjevanje in optimalna uporaba financiranja EU, vključno s financiranjem dopolnilnih dejavnosti iz drugih finančnih instrumentov Unije, kot je določeno v členu 8 uredbe LIFE. Da bi preprečili nezaželena prekrivanja, prosilci utemeljijo svojo odločitev, da zaprosijo za financiranje iz programa LIFE in ne za financiranje iz drugih programov Unije, če bi ti prav tako lahko podpirali podobne projekte ali ukrepe.

Pri projektih, financiranih na enem prednostnem področju, se prepreči, da bi ogrozili okoljske ali podnebne cilje na drugem prednostnem področju, razen če je ta vpliv v predlogu dobro pojasnjen in utemeljen, po potrebi pa so ustrezno načrtovani tudi morebitne nadomestne možnosti ter ukrepi za blažitev in prilagajanje.

Dodatne podrobnosti bodo navedene v navodilih za oddajo vlog in ocenjevanje, ki bodo objavljena skupaj z zadevnimi javnimi razpisi. V okviru tega večletnega delovnega programa in uredbe LIFE se lahko izbira projektov v vsakem letnem razpisu prilagodi in racionalizira.

([1]) Pomen izraza „izbira“ v členu 24(2)(d) uredbe LIFE vključuje pomen izraza „upravičenost“ iz člena 19 uredbe LIFE in člena 131 finančne uredbe.

5.1 **Nepovratna sredstva za dejavnosti**

Predlogi prosilcev, ki bodo izključeni ali ne izpolnjujejo splošnih meril za upravičenost v skladu s členom 131 finančne uredbe, ne bodo upoštevani.

Poleg tega morajo predlogi izpolnjevati zahteve glede dopustnosti (na primer pri nekaterih predlogih je oddaja vloge samo digitalna) in merila za upravičenost (na primer skladnost s smernicami o upravičenosti izraelskih subjektov in njihovih dejavnostih na ozemljih, ki jih Izrael okupira od junija 1967, do nepovratnih sredstev, nagrad in finančnih instrumentov iz sredstev EU od leta 2014 ([1])), ki veljajo za vsa nepovratna sredstva za dejavnosti iz programa LIFE, kar bo izrecno navedeno tudi v zadevnih navodilih za oddajo vlog.

Merila za upravičenost, ki veljajo za različne vrste projektov, so navedena pri ustrezni točki v nadaljevanju. Merila, ki enako veljajo za različne vrste projektov, so navedena v oddelku 5.1.1 (Projekti v skladu s členom 18(a), (b), (c) in (h) uredbe LIFE).

V skladu s členom 6(2) uredbe LIFE so pravne osebe s sedežem zunaj Unije lahko upravičene do sodelovanja v projektih, navedenih v členu 18 uredbe LIFE, če ima upravičenec, ki usklajuje projekt, sedež v Uniji in če dejavnost, ki bo izvedena zunaj Unije, izpolnjuje zahteve iz člena 6(1) uredbe LIFE. Te dejavnosti torej morajo biti nujne za uresničevanje okoljskih in podnebnih ciljev Unije ter za zagotavljanje učinkovitosti ukrepov projektov, ki se izvajajo na ozemljih držav članic, za katera se uporabljata Pogodbi.

V skladu s členom 7 uredbe LIFE je sodelovanje z ustreznimi mednarodnimi organizacijami, njihovimi institucijami in organi med izvajanjem programa LIFE mogoče, če je to potrebno za uresničevanje splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE.

Poleg tega bodo predlogi izbrani le, če se lahko s posebnimi dokazilnimi dokumenti, povezanimi z uspešnostjo prosilca v preteklih letih, dokažeta:

— operativna zmogljivost – prosilec mora imeti ustrezne poklicne kompetence in kvalifikacije za dokončanje projekta ter

— finančna zmogljivost – prosilec mora imeti stalne in zadostne vire financiranja za izvajanje dejavnosti v celotnem obdobju projekta ter udeležbo v njegovem financiranju.

Pri izbiri javnih organov in mednarodnih organizacij se bo v zvezi z njihovo finančno zmogljivostjo uporabil člen 131 finančne uredbe.

5.1.1 *Projekti v skladu s členom 18(a), (b), (c) in (h) uredbe LIFE*

Za izbiro pilotnih in predstavitvenih projektov, projektov najboljše prakse ter projektov za informiranje, ozaveščenost in razširjanje v smislu člena 18(a), (b), (c) in (h) uredbe LIFE se uporabljajo ista tehnična metodologija za izbiro projektov ter podobna merila za upravičenost in dodelitev sredstev, kot je navedeno v nadaljevanju.

5.1.1.1 Tehnična metodologija za postopek predložitve in izbire projektov

Glede na predlog iz vmesne ocene in pozitivne izkušnje z dvostopenjskimi pristopi iz nekaterih drugih programov EU se s tem večletnim delovnim programom LIFE uvaja dvostopenjski pristop za prednostna področja, za katera se zdi, da je morebitne prosilce z zamislimi za projekt z visoko dodano vrednostjo EU, ki niso imeli izkušenj s programom LIFE, doslej odvračala stopnja podrobnosti, potrebna za oceno popolnega predloga projekta, glede na razmeroma majhne možnosti za uspeh. Na podlagi dvostopenjskega pristopa bodo morali popoln predlog predložiti samo prosilci s predlogi, ki imajo velike možnosti za izbiro (glej oddelek 5.1.1.2(b)).

Zato sta v okviru sedanjega programa LIFE predvidena dva postopka:

— dvostopenjski pristop na podlagi dokumenta o konceptu, ki mu sledi popoln predlog;

— enostopenjski pristop samo na podlagi popolnega predloga.

([1]) UL C 205, 19.7.2013, str. 9.

Za enega od teh dveh pristopov se bo odločila izvajalska agencija ob soglasju Komisije (generalnih direktoratov za okolje in podnebno politiko) ter ob upoštevanju organizacijskih in operativnih omejitev posameznega javnega razpisa.

Za razpis za leto 2018 se bo dvostopenjski pristop uporabil za podprogram za okolje. Na podlagi povratnih informacij upravičencev se lahko ta pristop v prihodnjih letih razširi na podprogram za podnebne ukrepe.

Ocenjevanje popolnih predlogov v enostopenjskem pristopu je opisano v oddelkih 5.1.1.2 in 5.1.1.3.

Dvostopenjski pristop bo organiziran, kot je opisano v nadaljevanju.

(a) Dvostopenjski pristop

1. faza:

— Javni razpis

— Predložitev dokumenta o konceptu

Prosilec predloži dokument o konceptu, ki obsega največ 10 strani, vključno z naslednjim:

— upravnimi obrazci v zvezi z upravičenci, ki sodelujejo pri projektu;

— opisom vsebine projekta, vključno z opisom glavnega okoljskega vprašanja, ki je predmet projekta, predvidenega partnerstva, omejitev, ki se lahko pojavijo, in načrta izrednih ukrepov za obravnavo teh omejitev ter izbrane strategije za zagotovitev trajnosti rezultatov projekta po njegovem zaključku, ter

— proračunom projekta na ravni stroškovnih razredov.

— Ocena in razvrstitev dokumenta o konceptu

Merila za upravičenost dokumenta o konceptu

Izvajalska agencija na podlagi dokumenta o konceptu opredeli predloge, ki izpolnjujejo merila za upravičenost (glej oddelek 5.1.1.2(a)).

Merila za dodelitev za dokument o konceptu

Predlogi bodo razvrščeni glede na kakovost, tj. točke, prejete na podlagi meril za dodelitev „splošna kakovost predloga“ in „skupna dodana vrednost EU“.

Predlogi, ki ne dosežejo najnižjega praga v zvezi z enim ali obema meriloma, bodo izključeni.

Med predlogi z enakim številom točk na podlagi merila za dodelitev sredstev „splošna kakovost predloga“ bodo imeli prednost tisti z več točkami na podlagi merila za dodelitev sredstev „skupna dodana vrednost EU“. Če predlogi dosežejo enako število točk pri obeh merilih, bo o končni razvrstitvi odločal ocenjevalni odbor.

— Seznam sprejetih projektov

Dolgi seznam predlogov z dokumenti o konceptu, ki bodo izbrani za predložitev popolnega predloga, bo vključeval najbolje uvrščene predloge, pri katerih vsota zahtevanih prispevkov EU obsega 2- do 2,5-kratnik razpoložljivega proračuna. Izvajalska agencija bo določila faktor na podlagi rezultatov razvrščanja, pri čemer bo upoštevala obseg predlogov in izkušnje, pridobljene v zvezi z dvostopenjskim pristopom. Dolgi seznam bo vključeval podsezname za vsako prednostno področje. Če bo povpraševanje na enem prednostnem področju nezadostno, se lahko seznami, ki se nanašajo na druga prednostna področja, razširijo.

2. faza:

— Predložitev popolnih predlogov:

Prosilci z upravičenimi dokumenti o konceptu, uvrščenimi med predloge, ki bi se lahko upoštevali za financiranje, so pozvani, naj predložijo popolne predloge. Kar zadeva ujemanje med dokumentom o konceptu in popolnim predlogom, je dovoljena omejena prilagodljivost v zvezi z ukrepi, partnerstvom in proračunom, vendar se zaradi nje ne sme spremeniti narava predloga dokumenta o konceptu. Proračun se lahko od proračuna v dokumentu o konceptu razlikuje za največ 10 %.

— Ocena in razvrstitev popolnega predloga

Predlogi se bodo ocenili in razvrstili na podlagi meril za upravičenost in dodelitev sredstev, kot je opisano v oddelku 5.1.1.2.

— Priprava končnega seznama projektov, ki bodo financirani, in rezervnega seznama

Po fazi pregleda bodo uspešni projekti predlagani za financiranje v okviru razpoložljivega proračuna. Pripravljen bo rezervni seznam z najbolje uvrščenimi projekti, ki jih ni mogoče financirati v okviru razpoložljivega proračuna. Rezervni seznam bo obsegal dodatnih 20 % proračuna, ki je na voljo za program LIFE.

— Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih

(b) Enostopenjski pristop

— Javni razpis

— Predložitev popolnega predloga

Prosilci predložijo popoln predlog.

— Ocena in razvrstitev popolnega predloga

Predlogi se bodo ocenili na podlagi meril za upravičenost in dodelitev sredstev ter razvrstili, kot je opisano v oddelku 5.1.1.2.

— Priprava končnega seznama projektov, ki bodo financirani, in rezervnega seznama

Po fazi pregleda bodo uspešni projekti predlagani za financiranje v okviru razpoložljivega proračuna. Pripravljen bo rezervni seznam z najbolje uvrščenimi projekti, ki jih ni mogoče financirati v okviru razpoložljivega proračuna. Rezervni seznam bo obsegal dodatnih 20 % proračuna, ki je na voljo za program LIFE.

— Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih

5.1.1.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

Merila za upravičenost (a) se bodo v primeru dvostopenjskega pristopa uporabila za dokumente o konceptu, v primeru enostopenjskega pristopa pa za popolne predloge.

Merila za dodelitev sredstev (b) se bodo uporabila, kot je opisano v oddelku 5.1.1.1 zgoraj.

(a) Merila za upravičenost

Ocena kakovosti dokumenta o konceptu in popolnega predloga projekta v smislu člena 18(a), (b) (c), ali (h) uredbe LIFE ne bo opravljena, če predlog projekta ne dokazuje, da projekt:

— prispeva k enemu ali več splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE in zastavljenih posebnih ciljev iz členov 10, 11, 12, 14, 15 in 16 uredbe LIFE;

— spada v obseg prednostnega področja podprograma programa LIFE iz členov 9 in 13 uredbe LIFE, v okviru katerega je bil predlog projekta predložen, in

— ustreza eni od naslednjih vrst projektov, opredeljenih v členu 2(a), (b), (c) in (h) uredbe LIFE:

„pilotni projekti“ so projekti, pri katerih se uporablja tehnika ali metoda, ki pred tem še ni bila uporabljena ali preskušena, ki prinaša morebitne okoljske in podnebne prednosti v primerjavi s trenutno najboljšo prakso in ki jo je pozneje v podobnih razmerah mogoče uporabiti v večjem obsegu;

„predstavitveni projekti“ so projekti, ki vpeljejo v prakso, preskušajo, ocenjujejo in razširjajo ukrepe, metodologije ali pristope, so novi ali neznani v posebnem sklopu projekta, kot so geografski, ekološki in socialno-ekonomski sklop, in ki bi jih bilo mogoče v podobnih okoliščinah uporabiti tudi drugje;

„projekti najboljše prakse“ so projekti, pri katerih se uporabljajo ustrezne, stroškovno učinkovite in najsodobnejše tehnike, metode in pristopi, hkrati pa se upošteva poseben sklop projekta;

„projekti za informiranje, ozaveščenost in razširjanje“ so projekti, namenjeni podpori za komuniciranje, razširjanje informacij in ozaveščanje na področju podprogramov za okolje in za podnebne ukrepe.

Pilotni in predstavitveni projekti na prednostnem področju *okolje in učinkovita raba virov* ter pilotni in predstavitveni projekti ter projekti najboljše prakse na prednostnih področjih *blažitev podnebnih sprememb* in *prilagajanje podnebnim spremembam* morajo vsebovati ukrepe, s katerimi se zagotovijo znatni in merljivi neposredni učinki na ciljna vprašanja na področju okoljskih in/ali podnebnih ukrepov.

Pri pilotnih in predstavitvenih projektih ter projektih najboljše prakse na prednostnem področju *narava in biotska raznovrstnost* je treba vsaj 25 % upravičenega proračuna nameniti konkretnim ohranitvenim ukrepom (ob upoštevanju posebnih potreb politike bodo mogoče omejene izjeme, ki bodo izrecno opredeljene v navodilih za oddajo vlog). Konkretni ohranitveni ukrepi so tisti, s katerimi se zagotovijo znatni in merljivi neposredni učinki na ciljna okoljska in podnebna vprašanja, ki v tem primeru vodijo do izboljšanja stanja ohranjenosti ali ekoloških razmer ciljnih vrst, habitatov, ekosistemov ali ekosistemskih storitev ali do upočasnitve/zaustavitve/preobrata slabšanja njihovega stanja ohranjenosti ali ekoloških razmer (več podrobnosti je v navodilih za oddajo vlog).

Pilotni in predstavitveni projekti, projekti najboljše prakse ter projekti za informiranje, ozaveščenost in razširjanje na prednostnih področjih *okoljsko* ali *podnebno upravljanje in informacije* morajo vsebovati ukrepe, ki vodijo do znatnih in merljivih neposrednih ali posrednih učinkov na ciljna vprašanja na področju okoljskih in/ali podnebnih ukrepov s povzročanjem znatnih in merljivih neposrednih učinkov na ciljna vprašanja upravljanja, informiranja in/ali ozaveščenosti in razširjenja, povezana z okoljem in/ali podnebjem.

Ciljni učinki na področju okoljskih in podnebnih ukrepov in/ali povezanega upravljanja in informacij bi že morali biti merljivi in merjeni ali modelirani na podlagi meritev med obdobjem projekta.

Da bi se preprečilo prekrivanje z drugimi programi EU ([1]), projekti, osredotočeni na **raziskave** ([2]) ali namenjeni gradnji **velike infrastrukture**, ne spadajo na področje uporabe programa LIFE in zato **niso upravičeni**.

Projekti LIFE niso namenjeni financiranju izravnalnih ukrepov, ki izhajajo iz obveznosti na podlagi nacionalnega prava ali prava EU.

(b) Merila za dodelitev sredstev

Merila za dodelitev sredstev veljajo za vsa prednostna področja, če ni navedeno drugače. Projekti si konkurirajo samo na istem prednostnem področju.

Posebna merila za dodelitev za dokumente o konceptu

Vsi dokumenti o konceptu v 1. fazi dvostopenjskega pristopa morajo doseči vsaj najmanjše število zahtevanih točk pri spodaj navedenih merilih za dodelitev sredstev, da se lahko upoštevajo za razvrščanje.

1. **Splošna kakovost predloga**: to merilo bo osredotočeno na jasnost predlogov (vključno z opisom predoperativnega okvira), njihovo izvedljivost ter okvirno razmerje med ceno in kakovostjo. **Največje število točk je 20 (najmanjše število zahtevanih točk pa 5).**

2. **Skupna dodana vrednost EU**: to merilo bo osredotočeno na prispevek projekta k prednostnim nalogam programa LIFE, njegov predvideni vpliv in trajnost rezultatov projekta. **Največje število točk je 30 (najmanjše število zahtevanih točk pa 10).**

([1]) Uvodna izjava 11 uredbe LIFE.
([2]) Preveri se lahko, ali predlogi, osredotočeni na raziskave, izpolnjujejo pogoje ustreznih razpisov v okviru programa Obzorje 2020: http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html.

Merila za dodelitev sredstev za popolne predloge

Pri obeh pristopih, dvostopenjskem in enostopenjskem, se bo kakovost popolnih predlogov ocenila in točkovala v skladu z naslednjim sistemom meril za dodelitev sredstev in točkovanje.

— Tehnična skladnost in kakovost

Tehnična skladnost pomeni, da bi morali biti predlagani ukrepi projekta ustrezni in izvedljivi ukrepi za doseganje napovedanih učinkov in rezultatov projekta. Ukrepi ter predvideni učinki in rezultati ne bi smeli biti v nasprotju s cilji programa LIFE. Tehnična kakovost pomeni, da bi morali biti ukrepi projekta usmerjeni v zagotovitev čim večje uspešnosti in učinkovitosti v zvezi z zastavljenimi učinki in rezultati. Ukrepi projekta bi morali biti dobro načrtovani in jasno opisani.

— Finančna skladnost in kakovost

Finančni prispevki upravičencev in nosilcev sofinanciranja, predlagani proračun ter njegova usklajenost s predlaganimi ukrepi in veljavnimi pravili, pa tudi stroškovna učinkovitost ter razmerje med ceno in kakovostjo predlaganega pristopa bodo ocenjeni na podlagi tega merila v zvezi s predvidenimi rezultati ukrepov, za katere se šteje, da so dovolj tehnično skladni in sprejemljive tehnične kakovosti. Proračun mora biti pregleden, tj. postavke stroškov je treba ustrezno opisati.

— Dodana vrednost EU: obseg in kakovost prispevka k posebnim ciljem prednostnih področij obeh podprogramov programa LIFE

Če se za posamezni predlog šteje, da je ustrezno tehnično in finančno dovolj skladen, njegova kakovost pa sprejemljiva, bosta ocenjena obseg, v katerem bo predvidoma prispeval k enemu ali več posebnim ciljem prednostnih področij obeh podprogramov programa LIFE iz členov 10, 11 in 12 uredbe LIFE (za podprogram za okolje) ter členov 14, 15 in 16 (za podprogram programa LIFE za podnebne ukrepe), ter kakovost tega prispevka. Ocena tega merila zajema zlasti obseg in kakovost prispevka k ciljnim posebnim ciljem (vpliv) ter stopnjo pričakovanih okoljskih in/ali podnebnih učinkov ukrepov projekta ob koncu projekta v primerjavi z ocenjenim ali izmerjenim stanjem na začetku projekta. Pri oceni se upošteva tudi pomen ozemeljskih, socialnih in političnih sklopov ([1]), na katere bodo ukrepi projekta predvidoma vplivali.

Predvidene učinke bi bilo treba izraziti ob upoštevanju veljavnih kazalnikov in enot za merjenje na ravni projekta, o katerih je treba v okviru projektov poročati prek zbirke podatkov o ključnih projektnih kazalnikih programa LIFE, vzpostavljene za ta namen ([2]). Zato bodo na primer predlogi na področju narave in biotske raznovrstnosti ocenjeni glede na svoje predvidene učinke na strukture in funkcije habitatov ter stanje vrst in/ali ekološko stanje ekosistemov in stanje njihovih storitev. Pri tej oceni se upoštevajo samo ukrepi, ki se štejejo za izvedljive na podlagi ocene tehnične in finančne skladnosti.

— Dodana vrednost EU: trajnost (možnost nadaljevanja, ponavljanja, prenosa)

Srednje- in dolgoročna trajnost rezultatov projekta je zmožnost njihovega ohranjanja po izvedbi projekta, in sicer tako, da se nadaljujejo, ponovijo ali prenesejo.

Nadaljevanje pomeni nadaljnjo uporabo rešitev, izvedenih pri projektu, po koncu obdobja projekta pri subjektih, ki so sodelovali pri projektu, lahko pa tudi na širšem geografskem območju. Zgolj nadaljevanje in ohranjanje rezultatov projekta bo zadostovalo za najmanjše število zahtevanih točk, dodatno geografsko širjenje pa bo ocenjeno glede na njegov predvideni obseg, zato je primerljivo s ponavljanjem ali prenosom.

Ponavljanje pomeni, da rešitve, uporabljene pri projektu, med projektom ali po njem znova na enak način in za enake namene uporabijo drugi subjekti/sektorji.

([1]) Posebni sklop projekta, opredeljen na podlagi njegovega splošnega sklopa (biogeografska regija; ozemeljski obseg, opredeljen na podlagi klasifikacije NUTS, tj. standarda geokodiranja za določanje podenot držav za statistične namene; vodno telo; ekosistem in povezane storitve; območje Natura 2000), in posebni parametri projekta, opredeljeni v smislu dolžine in/ali velikosti območja, na katerem se bodo izvajali ukrepi, ter števila ljudi, na katere bodo parametri vplivali v zvezi z glavnim poudarkom projekta na področju okoljskih in podnebnih ukrepov ali povezanega upravljanja in informacij.

([2]) Predstavitvena različica je na voljo na spletišču programa LIFE na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm.

Prenos pomeni, da rešitve, uporabljene pri projektu, med projektom ali po njem isti ali drugi subjekti/sektorji uporabijo na drugačen način ali za druge namene na področju okolja, podnebnih ukrepov ali povezanega upravljanja in informacij.

Prosilci bi morali v svojih predlogih dokazati, da se lahko rešitve (tj. tehnike, metode, metodologije, pristopi in/ali ukrepi ali podporne dejavnosti za komuniciranje, razširjanje informacij in ozaveščanje) za zagotovitev neposrednih in/ali posrednih pozitivnih učinkov v zvezi s povezanimi cilji uredbe LIFE nadaljujejo, ponovijo in/ali prenesejo.

Za uspešno nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos je potrebna strategija, vključno z nalogami, za pomnožitev vplivov rešitev projektov in spodbujanje širše uporabe, pri čemer se med izvajanjem projekta LIFE in/ali po njem kratko- in srednjeročno doseže kritična masa. To presega prenos znanja in mreženje ter vključuje uporabo rešitev, ki so bile v projektu razvite in/ali uporabljene, v praksi po obdobju projekta, drugje ali za drug namen.

Prosilci morajo predložiti jasen in verodostojen opis predvidenih strategije in ukrepov za zagotovitev tega, vključno z razlago naslednjega:

— kako bi se predvidoma lahko rešitve ohranile na ravni projekta po njegovem koncu, vključno s povezanimi dolgoročnimi družbenimi in gospodarskimi učinki, ki bi nastali;

— koliko bi bila dodatna javna podpora, tj. v obliki posojil prek inovativnih finančnih instrumentov, potrebna ali koristna za povečanje, ponavljanje ali prenos rešitev ter

— zlasti za projekte z gospodarskimi akterji in akterji v vrednostni verigi, v kakšnem obsegu se pričakuje, da bo za te rešitve med obdobjem projekta dosežena ali ohranjena „finančna zrelost“ („pripravljenost za naložbe“/ „zanimivost za banke“).

— Dodana vrednost EU: sinergije in nadnacionalnost

— Sinergije (vključno z uporabo za več namenov, vključevanjem/dopolnjevanjem, zelenimi javnimi naročili, znakom za okolje in uporabo rezultatov raziskav, ki jih financira EU)

Sinergije je mogoče doseči z večnamenskimi pristopi in vključevanjem v druge politike EU in mehanizme financiranja in/ali dopolnjevanjem z njimi. Predlogi bodo prejeli dodatne točke za sinergije glede na njihov obseg in kakovost.

Večnamenski mehanizmi za izvajanje pomeni, da v predlogu ni načrtovano zgolj, da bo projekt usmerjen v uresničevanje glavnih posebnih ciljev na področju okoljskih in/ali podnebnih ukrepov, ampak da si bo hkrati prizadeval tudi za druge cilje (na primer izboljšanje ravnanja z odpadki in družbeno vključevanje). Ta koncept zajema tudi strategije za doseganje družbene in gospodarske trajnosti poleg razsežnosti trajnosti, povezane z ekološkimi in/ali podnebnimi ukrepi (npr. v krožnem gospodarstvu različni akterji v vrednostni verigi dosežejo podaljšanje ciklov izdelkov in vključijo dolgotrajno brezposelne osebe na trg dela).

Dobro ocenjeni bodo predlogi projektov, ki se sicer osredotočajo na posebno vprašanje na področju okoljskih ali podnebnih ukrepov, vendar hkrati izboljšujejo **vključevanje** teh posebnih ciljev na področju okoljskih in podnebnih ukrepov na druga področja politik in/ali zagotavljajo **dopolnjevanje** z njimi ter tako ustvarjajo sinergije s cilji drugih politik Unije. Za večnamenske mehanizme za izvajanje, vključevanje ali dopolnjevanje ali kakršno koli kombinacijo navedenega se lahko podeli do osem dodatnih točk.

Sinergije je mogoče ustvariti tudi na podlagi zelenih javnih naročil in uporabe sheme o okoljskem označevanju v zvezi z vključevanjem ciljev zelene proizvodnje in zagotavljanja zelenih storitev, pa tudi z uporabo rezultatov raziskav v okviru programa Obzorje 2020 ali njegovih predhodnikov. Zato se lahko po ena dodatna točka podeli za zavezo uporabi **zelenih javnih naročil** ([1]) in/ali prednostni uporabi izdelkov in/ali storitev iz **uradno priznanih shem o okoljskem označevanju**, kot je znak EU za okolje ([2]), na podlagi jasnega mehanizma za izvajanje.

([1]) Za zelena javna naročila glej http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm ter zlasti http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm in http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

([2]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

Tudi za **uporabo** rezultatov projektov okoljskih in podnebnih raziskav in inovacij, financiranih v okviru programa Obzorje 2020 ali predhodnih okvirnih programov, se podeli dodatna točka, če obstajajo zadostni dokazi, da ima projekt zaradi te uporabe dodano vrednost.

— Nadnacionalnost

Predlogi imajo prednost, če je nadnacionalno sodelovanje med državami članicami ključno za zagotovitev doseganja ciljev projekta. Na podlagi tega merila se lahko predlogu podelijo največ štiri dodatne točke, če obstajajo zadostni dokazi o dodani vrednosti nadnacionalnega pristopa ([1]).

— *Posebna merila in sistem točkovanja za projekte v podprogramu za okolje*

Podprogram za okolje obsega posebna merila in sistem točkovanja, ker so tematske prednostne naloge (Priloga III k uredbi LIFE) in povezane projektne teme (naslov 3 zgoraj) opredeljene le v okviru podprograma za okolje.

— Dodana vrednost EU: prispevanje k projektnim temam

Predlogi v okviru programa LIFE, ki nedvoumno spadajo med projektne teme za izvajanje tematskih prednostnih nalog iz Priloge III za podprogram za okolje, kot so opredeljene v večletnem delovnem programu, bodo na podlagi tega merila prejeli dodatne točke.

Predlogi projektov na prednostnem področju okolje in učinkovita raba virov bodo prejeli pet točk, če v celoti ustrezajo eni od projektnih tem, navedenih v oddelku 3 za to prednostno področje. Poleg tega bo projekt prejel dodatnih pet točk, če so rešitve (tj. tehnike, metode, ukrepi, metodologije ali pristopi v smislu člena 2 uredbe LIFE) za ciljno okoljsko vprašanje v Evropski uniji nove ali neznane.

Predlogi projektov na prednostnih področjih narava in biotska raznovrstnost ter okoljsko upravljanje in informacije bodo prejeli deset točk, če v celoti ustrezajo eni od projektnih tem za ti prednostni področji.

	Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Tehnična in finančna skladnost in kakovost			
1	Tehnična skladnost in kakovost	10	20
2	Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	10	20
Dodana vrednost EU:			
3	Obseg in kakovost prispevka k posebnim ciljem prednostnih področij podprograma za okolje programa LIFE	10	20
4	Trajnost (nadaljevanje, ponavljanje, prenos)	8	15
	Skupno število (zahtevanih) točk	50 (*)	

([1]) Izraz „nadnacionalen“, kot je predviden v uredbi LIFE, pomensko zajema samo sodelovanje med državami članicami ter med državami članicami in tretjimi državami, ki sodelujejo v programu LIFE na podlagi člena 5 uredbe LIFE. Dejavnosti zunaj Unije ali v čezmorskih državah in ozemljih so v skladu s členom 6 uredbe LIFE sicer mogoče, vendar se jim na podlagi tega merila za dodelitev sredstev dodatne točke ne podelijo.

	Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
	Dodatek		
5	Prispevanje k projektnim temam	—	0 ali 5 ali 10
6	— Sinergije (vključno z uporabo za več namenov in vključevanjem/dopolnjevanjem (največ 8 točk), zelenimi javnimi naročili (največ 1 točka), znakom za okolje (največ 1 točka) in uporabo rezultatov raziskav EU (največ 1 točka)) — Nadnacionalen (največ 4 točke)	—	15
	Največje število točk		**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 50 točk ali več.

— *Posebna merila in sistem točkovanja za projekte na področju podnebnih ukrepov*

V posebnih merilih in sistemu točkovanja v okviru podprograma za podnebne ukrepe se upošteva potreba po osredotočanju na prednostna področja podprograma za podnebne ukrepe pa tudi področja politike podprograma za podnebne ukrepe iz oddelka 4. Poleg tega bodo letni javni razpisi vsebovali podrobna področja dela v povezavi s področji politike, da bi se upoštevali novi izzivi in razvoj dogodkov na področju podnebnih politik.

— Dodana vrednost EU: pomen predlogov za področja politike podprograma za podnebne ukrepe in podrobna področja dela v letnih javnih razpisih

Predlogi, pri katerih se obravnavajo področja politike podprograma za podnebne ukrepe in podrobna področja dela v letnih javnih razpisih, lahko na podlagi tega merila prejmejo dodatne točke (kot je določeno v oddelku 5 spodnje preglednice).

	Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Tehnična in finančna skladnost in kakovost			
1	Tehnična skladnost in kakovost	10	20
2	Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	10	20
Dodana vrednost EU			
3	Obseg in stopnja kakovosti prispevka k prednostnim področjem in povezanim posebnim ciljem podprograma za podnebne ukrepe programa LIFE iz členov 14, 15 in 16 uredbe LIFE	10	20
4	Trajnost (nadaljevanje, ponavljanje, prenos)	8	15
	Skupno število (zahtevanih) točk	50 (*)	

	Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Dodatek Dodana vrednost EU: prispevek k izvajanju Pariškega sporazuma			
5	Prispevek k področjem politike podprograma za podnebne ukrepe iz oddelka 4	—	0 ali 5
	Prispevek k podrobnim področjem dela, ki jih vsebuje letni javni razpis v okviru podprograma za podnebne ukrepe programa LIFE	—	0 ali 5
6	— Sinergije (vključno z uporabo za več namenov in vključevanjem/dopolnjevanjem (največ 8 točk), zelenimi javnimi naročili (največ 1 točka), znakom za okolje (največ 1 točka) in uporabo rezultatov raziskav EU (največ 1 točka)) — Nadnacionalen (največ 4 točke)	—	15
	Največje število točk		**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 50 točk ali več.

5.1.2 *Integrirani projekti v skladu s členom 2(d) in členom 18(d) uredbe LIFE*

V skladu s členom 2(d) uredbe LIFE izraz „integrirani projekti“ pomeni projekte, pri katerih se na velikem ozemeljskem območju, zlasti na regionalni, medregionalni, nacionalni ali nadnacionalni ravni, izvajajo okoljske ali podnebne strategije ali načrti, ki so potrebni v skladu s posebno okoljsko ali podnebno zakonodajo Unije, razviti v skladu z drugimi akti Unije ali ki so jih razvili organi držav članic, zlasti na področju narave, med drugim vključno z upravljanjem omrežja Natura 2000, vode in zraka, ravnanjem z odpadki ter prilagajanjem posledicam podnebnih sprememb in njihovo blažitvijo, pri čemer se zagotovi udeležba zainteresiranih strani ter spodbuja usklajevanje z vsaj enim ustreznim dodatnim virom financiranja Unije ali nacionalnim ali zasebnim virom financiranja ter njegova uporaba.

Postopek predložitve in izbire integriranih projektov temelji na dvostopenjskem postopku, kot je predviden v uredbi LIFE. Z njim bi se moralo olajšati delo morebitnih prosilcev in zagotoviti, da jim izvajalska agencija med postopkom zagotovi najboljša možna navodila. Potek dela je strukturiran tako, da spremlja postopen razvoj in natančno prilagajanje vsakega predloga. V okviru omejitev, določenih s pravili uredbe LIFE za tematsko dodelitev in geografsko porazdelitev, se bo načelo enake obravnave vseh predlogov strogo uporabljalo v vseh fazah postopka ocenjevanja.

5.1.2.1 Tehnična metodologija za postopek predložitve in izbire projektov

1. faza:

— Javni razpis

— Predložitev dokumenta o konceptu

Prosilec predloži kratek dokument o konceptu, v katerem so navedeni vsebina projekta, načrt ali strategija, ki naj bi jo projekt izvajal, in finančni načrt za celotno izvajanje načrta ali strategije.

— Ocena dokumenta o konceptu ter faza vprašanj in odgovorov

Na podlagi dokumenta o konceptu izvajalska agencija opredeli in navede predloge, ki izpolnjujejo merila za upravičenost. Prosilci s predlogi, ki izpolnjujejo ta merila, bodo povabljeni k sodelovanju v fazi pisnih vprašanj in odgovorov, med katero lahko predložijo vprašanja, povezana s pripravo popolnega predloga. Ob koncu te faze bo izvajalska agencija javno objavila anonimizirana vprašanja in odgovore ter tako vsem prosilcem na enak način pomagala pri pripravi popolnih predlogov. Po potrebi bo izvajalska agencija vprašanjem in odgovorom dodala smernice glede običajnih težav, ki so jih morda imeli prosilci in so bile ugotovljene na podlagi dokumentov o konceptih.

2. faza:

— Predložitev popolnih predlogov

Prosilci z upravičenimi dokumenti o konceptu so pozvani, naj predložijo popolne predloge.

— Ocena popolnih predlogov

Izvajalska agencija po poglobljeni oceni pripravi „predhodni dolgi seznam“ razvrščenih predlogov, ki bi se lahko upoštevali za financiranje. Razvrstitev temelji na kakovosti, tj. prejetem številu točk, v okviru podprograma za okolje pa morajo projekti izpolnjevati tudi pravilo, da je treba določen delež sredstev, namenjenih za nepovratna sredstva za dejavnosti, dodeliti za ohranjanje narave in biotsko raznovrstnost, pa tudi merila za geografsko porazdelitev iz člena 19(4) uredbe LIFE. Komisija preveri tudi finančno in operativno zmogljivost prosilcev za izvedbo projekta.

— Priprava končnega seznama projektov, ki bodo financirani, in rezervnega seznama

Po fazi pregleda bodo uspešni projekti predlagani za financiranje v okviru razpoložljivega proračuna. Pripravljen bo rezervni seznam z najbolje uvrščenimi projekti, ki jih ni mogoče financirati v okviru razpoložljivega proračuna. Rezervni seznam bo obsegal dodatnih 20 % proračuna, ki je na voljo za program LIFE.

— Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih

Dvostopenjski pristop se bo uporabljal med celotnim obdobjem večletnega delovnega programa, Komisija pa lahko ob upoštevanju pridobljenih izkušenj prilagodi zgoraj opisani postopek.

Izvajalska agencija pri razvrščanju integriranih projektov zagotovi geografsko uravnoteženost tako, da vsaki državi članici okvirno dodeli vsaj tri takšne projekte, da bi s tem zagotovila, da je v celotnem obdobju financiranja 2014–2020 upoštevan člen 19(4) uredbe LIFE.

5.1.2.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

Za dokument o konceptu in popolni predlog bodo uporabljena naslednja merila za upravičenost.

(a) Merila za upravičenost

Predlog se zavrne, če ne izpolnjuje enega ali več spodaj navedenih meril.

1. Velika ozemeljska pokritost: Ciljni načrt ali strategija Unije se bo izvajal na velikem ozemeljskem območju, zlasti na regionalni, medregionalni, nacionalni ali nadnacionalni ravni. Za integrirane projekte, ki obravnavajo upravljanje kakovosti zraka, in integrirane projekte v okviru podprograma za podnebne ukrepe je lahko primeren tudi pristop, ki obsega več mest.

2. Uporaba drugih virov financiranja: Za izvajanje ciljnega načrta ali strategije Unije bo uporabljen vsaj en drug ustrezen vir financiranja Unije ali nacionalni ali zasebni vir financiranja, ki bo dopolnjeval sam integrirani projekt in posebno sofinanciranje, ki se zanj zahteva na podlagi uredbe LIFE (člen 20(1)(a) in (c)).

3. Udeležba ključnih zainteresiranih strani: V izvajanje ciljnega načrta ali strategije Unije bodo vključene ključne zainteresirane strani.

(i) Posebno merilo za upravičenost za projekte v podprogramu za okolje

Integrirani projekt ni upravičen, če ni namenjen izvajanju enega od naslednjih okoljskih načrtov ali strategij, ki se zahtevajo v skladu s posebno okoljsko zakonodajo Unije, ki so bili razviti v skladu z drugimi akti Unije ali pa so jih razvili organi držav članic:

(a) prednostni okviri ukrepanja v skladu s členom 8 direktive o habitatih, ki lahko vključujejo ukrepe za zeleno infrastrukturo, s katerimi se prispeva k usklajenosti omrežja Natura 2000 v čezmejnem okviru;

(b) načrti ravnanja z odpadki v skladu s členom 28 okvirne direktive o odpadkih;

(c) načrti upravljanja povodij v skladu s Prilogo VII k okvirni direktivi o vodah ali

(d) načrti za kakovost zraka v skladu z direktivo o kakovosti zraka ali nacionalni programi nadzora nad onesnaževanjem zraka v skladu z direktivo o nacionalnih zgornjih mejah emisij.

(ii) Posebno merilo za upravičenost za projekte v podprogramu za podnebne ukrepe

Integrirani projekt mora biti namenjen izvajanju enega od naslednjih podnebnih načrtov ali strategij, ki se zahtevajo s posebno podnebno zakonodajo Unije, ki so bili razviti v skladu z drugimi akti Unije ali pa so jih razvili organi držav članic na enem od naslednjih področij:

(a) posebna prilagoditvena strategija ali akcijski načrt na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni;

(b) akcijski načrt na ravni mesta ali skupnosti, ki prvi uvaja prehod na nizkoogljično družbo in/ali družbo, odporno proti podnebnim spremembam, ali

(c) posebna strategija za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ali časovni načrt za nizkoogljično gospodarstvo na nacionalni, regionalni ali panožni/sektorski ravni.

(b) Merila za dodelitev sredstev

Naslednja merila za dodelitev sredstev se bodo uporabila samo za popolne predloge. Za vse predloge, ki izpolnjujejo merila za upravičenost (in izbiro), se v fazi dodelitve opravi poglobljena ocena kakovosti. Predlogu, uvrščenemu v to fazo, se podelijo točke na podlagi spodaj navedenih meril za dodelitev sredstev.

Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
1. Tehnična skladnost in kakovost	10	20
2. Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	10	20
Dodana vrednost EU		
Merila za uspeh/neuspeh		
3. Obseg in kakovost prispevka k ciljem	10	20
4. Trajnost (nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos)	8	15
Dodatek:		
5. Obseg in kakovost uporabe drugih sredstev, zlasti sredstev Unije	—	10
6. Sinergije (vključno z uporabo za več namenov in vključevanjem/dopolnjevanjem (največ 8 točk), zelenimi javnimi naročili (največ 1 točka), znakom za okolje (največ 1 točka) in uporabo rezultatov raziskav EU (največ 1 točka)) — Nadnacionalen (največ 4 točke)	—	15
Skupno število (zahtevanih) točk	**50** (*)	**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 50 točk ali več.

Naslednja merila za dodelitev sredstev so posebna ali pa vsebujejo posebne elemente integriranih projektov.

— Dodana vrednost EU: obseg in kakovost prispevka k ciljem

Ocenjen bo obseg, v katerem vsak predlog prispeva k enemu ali več splošnim in posebnim ciljem programa LIFE iz členov 3, 10, 11 in 12 (podprogram LIFE za okolje) ter členov 3, 14, 15 in 16 (podprogram LIFE za podnebne ukrepe) nove uredbe LIFE.

Glede na prednostna področja, na katera spada projekt, bodo preverjeni spodaj navedeni posebni vidiki.

— *Posebna merila za projekte v podprogramu za okolje*

— Integrirani projekti za izvajanje prednostnih okvirov ukrepanja za omrežje Natura 2000:

Dodano vrednost EU bo treba utemeljiti v zvezi s prispevkom projekta k doseganju cilja 1 strategije EU za biotsko raznovrstnost ter splošnih ciljev direktive o habitatih in direktive o pticah, zlasti pa v zvezi s prispevkom k izboljšanju stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov v interesu Skupnosti (direktiva o habitatih) in/ali stanja vrst ptic (direktiva o pticah), pa tudi posebnim ciljem vključevanja zelene infrastrukture, kadar je primerno.

— Integrirani projekti za izvajanje načrtov upravljanja povodij:

Dodano vrednost EU bo treba utemeljiti v zvezi s prispevkom teh načrtov k doseganju ciljev okvirne direktive o vodah. Predlagani ukrepi bi morali biti ciljno usmerjeni v pomembne obremenitve, ki vplivajo na zmogljivost okolja za zadrževanje vode, in uporabo ukrepov z majhnim vplivom (npr. zelena infrastruktura) za odstranjevanje onesnaževal. Take obremenitve bi morale biti opredeljene v ocenah, ki so jih države članice izvedle pri pripravi načrtov za izvajanje zadevne zakonodaje in politik EU (npr. okvirne direktive o vodah, okvirne direktive o morski strategiji, direktive o čiščenju odpadne komunalne vode, direktive o pitni vodi, direktive o kopalnih vodah, direktive o poplavah in/ali načrtov o obvladovanju suše).

Projekti bi se morali osredotočati na obsežno načrtovanje (npr. na ravni porečij ali povodij) in vzpostavljanje ukrepov (na primer rešitev, ki temeljijo na naravi) za povečanje zadrževanja vode na mestnih in podeželskih območjih, pronicanja in sposobnosti za shranjevanje vode ter odstranjevanje onesnaževal z naravnimi postopki ali postopki, ki so podobni naravnim. Prizadevati si morajo za sinergijo za izvajanje ukrepov, ki bodo odpravili obstoječe hidromorfološke obremenitve ter izboljšali biotsko raznovrstnost in uporabnost.

— Integrirani projekti za izvajanje načrtov ravnanja z odpadki:

Integrirani projekti, namenjeni podpiranju izvajanja načrtov ravnanja z odpadki v skladu s členom 28 Direktive 2008/98/ES (okvirne direktive o odpadkih) in/ali programov preprečevanja nastajanja odpadkov v skladu s členom 29 okvirne direktive o odpadkih.

Njihova dodana vrednost EU bo ocenjena v zvezi z njihovim prispevkom k izvajanju hierarhije ravnanja z odpadki (člen 4 okvirne direktive o odpadkih), doseganju ciljev recikliranja iz člena 11 okvirne direktive o odpadkih in dodatnih ciljev, vključenih v zakonodajo EU o odpadkih, ter izvajanju ukrepov, potrebnih za podporo navedenim ciljem.

— Integrirani projekti za izvajanje načrtov in programov za kakovost zraka ali izvajanje nacionalnih programov nadzora nad onesnaževanjem zraka:

Integrirani projekt je namenjen podpiranju izvajanja in spremljanja lokalnih in regionalnih načrtov za kakovost zraka, kot so opredeljeni v Direktivi 2008/50/ES. Če projekti temeljijo na lokalnih načrtih za kakovost zraka, bi morali vključevati usklajevanje in sodelovanje med vsaj petimi mesti s takšnimi načrti, če pa temeljijo na regionalnem načrtu za kakovost zraka, bi morali vključevati usklajevanje in sodelovanje med lokalnimi upravami in regionalno upravo. Prednost bodo imeli obsežni projekti in/ali projekti, s katerimi se zagotavlja usklajenost z nacionalnimi programi nadzora nad onesnaževanjem zraka na podlagi Direktive (EU) 2016/2284.

Pripravijo se lahko tudi projekti, pri katerih se izvajajo predvsem nacionalni programi nadzora nad onesnaževanjem zraka na podlagi Direktive (EU) 2016/2284. Integrirani projekt je namenjen podpiranju razvoja, izvajanja in spremljanja nacionalnih programov nadzora nad onesnaževanjem zraka, kot so opredeljeni v členu 6 Direktive (EU) 2016/2284.

Dodana vrednost EU pri integriranem projektu, povezanem z nacionalnimi programi nadzora nad onesnaževanjem zraka, bo ocenjena na podlagi (a) obsega, v katerem lahko nacionalni viri emisij verjetno vplivajo na

kakovost zraka na ozemljih držav članic in ozemljih sosednjih držav članic, po potrebi ocenjenega z uporabo podatkov in metodologij, ki so bili razviti v okviru Programa sodelovanja za spremljanje in oceno (EMEP) na podlagi Protokola h Konvenciji LRTAP o dolgoročnem financiranju programa sodelovanja za spremljanje in oceno onesnaževanja zraka na velike razdalje v Evropi; (b) tega, ali se v nacionalnih programih nadzora nad onesnaževanjem zraka upošteva potreba po zmanjšanju emisij onesnaževal zraka z namenom, da se dosežejo cilji glede kakovosti zraka na ozemljih držav članic, in kadar je primerno, v sosednjih državah članicah; (c) tega, ali imajo pri sprejemanju ukrepov za izpolnitev nacionalnih obveznosti zmanjšanja emisij drobnih delcev prednost ukrepi za zmanjšanje emisij črnega ogljika, ter (d) zagotavljanja skladnosti z drugimi ustreznimi načrti in programi, uvedenimi na podlagi zahtev iz nacionalne zakonodaje ali zakonodaje Unije, predvsem načrti za kakovost zraka na podlagi Direktive 2008/50/ES.

— *Posebna merila za projekte v podprogramu za podnebne ukrepe*

— Integrirani projekti za izvajanje strategij, načrtov in časovnih okvirov za blažitev podnebnih sprememb:

Pri tej vrsti integriranih projektov se podpira izvajanje strategij in načrtov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ali časovnih okvirov za nizkoogljično gospodarstvo, nanašajo pa se na določene občine ali regije (kot je bilo na primer napovedano v Svetovni konvenciji županov), industrijski ali kmetijski sektor (z analizo rabe zemljišč na regionalni ravni ali v družbenem in gospodarskem okviru) ali druge gospodarske sektorje, tako da se z njimi trajnostno in inovativno uvajajo pristopi, ki temeljijo na tehnologiji in storitvah. Prispevek integriranih projektov k izvajanju in razvoju politike in zakonodaje Unije o blažitvi podnebnih sprememb bi lahko vključeval EU ETS, odločbo o porazdelitvi prizadevanj za sektorje, ki niso zajeti z EU ETS, direktivo o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ali uredbo o fluoriranih toplogrednih plinih. Integrirani projekti bi se lahko dopolnili s potrebnimi naložbami v infrastrukturo ali razvojem in uporabo inovativnih tehnologij in storitev v mestih, regijah in/ali skupnostih, ki so podprte z drugimi ustreznimi programi Unije za financiranje in opredeljene v strategiji/načrtu/časovnem okviru. Njihova dodana vrednost EU bo ocenjena v zvezi s prispevkom integriranega projekta k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, stopnjo vključevanja v različne politike in neposredno vključenostjo širokega kroga zainteresiranih strani ter v zvezi s tem, v kolikšni meri je integrirani projekt izvedbeni del strategije/načrta/časovnega okvira.

— Integrirani projekti za izvajanje strategij, načrtov in časovnih okvirov za prilagajanje podnebnim spremembam:

Ta vrsta integriranih projektov je namenjena izvajanju strategij ali načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam, s katerimi se obravnavajo posebne ranljivosti za podnebne spremembe (npr. obalna območja, območja, na katerih so pogoste suše ali poplave) ali ranljivi sektorji (npr. vodni, kmetijstvo/gozdarstvo, javno zdravje), po potrebi z uporabo pristopov, ki temeljijo na ekosistemih. Osrednja tema projektov za prilagajanje bi morale biti sinergije z drugimi okoljskimi in podnebnimi politikami, po potrebi bi bilo treba na primer spodbujati sinergije med prilagajanjem podnebnim spremembam, zmanjševanjem tveganja nesreč, biotsko raznovrstnostjo in politiko o vodah. Dodana vrednost EU bo ocenjena tudi v zvezi s prispevkom integriranega projekta k izpolnjevanju ciljev za odpornost proti podnebnim spremembam, stopnjo vključevanja v različne sektorje in vključenost širokega kroga zainteresiranih strani.

— Integrirani projekti za izvajanje podnebnih akcijskih načrtov za mesta:

Ta vrsta integriranih projektov je namenjena izvajanju akcijskih načrtov za mesta za prehod na nizkoogljično družbo, odporno proti podnebnim spremembam, na primer v okviru „Svetovne konvencije županov za podnebne spremembe in energijo“. Pomembni so prispevki k izboljšanemu upravljanju, ozaveščanju in povečanju zmogljivosti ter vključevanje ukrepov na področju podnebnih sprememb po različnih področjih politike. Spodbujajo se obsežni projekti, ki zajemajo več mest.

— Dodana vrednost EU: obseg in kakovost uporabe drugih sredstev, zlasti sredstev Unije: Kakovost usklajevanja z drugimi mehanizmi financiranja, predvidena stopnja uporabe drugih sredstev, ki dopolnjujejo sredstva iz programa LIFE (in presegajo najnižjo stopnjo, potrebno za doseganje upravičenosti), verjetnost njihove dejanske uporabe in njihova funkcionalna povezava z načrtom, ki se bo izvajal, bodo odločili, ali integrirani projekt na podlagi tega merila prejme dodatne točke. Integrirani projekti, pri katerih bodo verjetno uporabljena sredstva Unije, funkcionalno povezana z načrtom, ki se bo izvajal, in pri katerih je predviden ustrezen mehanizem za usklajevanje, bodo prejeli več točk.

— Dodana vrednost EU: sinergije (vključno z uporabo za več namenov, dopolnjevanjem, vključevanjem, zelenimi javnimi naročili, znakom za okolje in uporabo): V predlogih za integrirane projekte bo treba predstaviti posebno kakovostne večnamenske mehanizme za izvajanje (namenjene na primer okoljskim in podnebnim koristim ter

povečanju zmogljivosti), ki omogočajo doseganje rezultatov na drugih področjih politike ([1]). Poleg tega bi bilo treba z njimi okrepiti dopolnjevanje s temi politikami ter vanje vključiti cilje okoljskih in podnebnih ukrepov. Kar zadeva „tradicionalne“ projekte, se lahko po ena dodatna točka podeli za zavezo uporabi zelenih javnih naročil ([2]) in/ali prednostni uporabi izdelkov in/ali storitev iz priznanih shem o okoljskem označevanju, kot je znak EU za okolje ([3]), na podlagi jasnega mehanizma za izvajanje.

Dodatna točka se podeli tudi za uporabo rezultatov projektov okoljskih in podnebnih raziskav in inovacij, financiranih v okviru programa Obzorje 2020 ali predhodnih okvirnih programov, če obstajajo zadostni dokazi, da ima projekt zaradi te uporabe dodano vrednost.

5.1.3 *Projekti tehnične pomoči v skladu s členom 18(e) uredbe LIFE*

Projekti tehnične pomoči z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti ponujajo finančno podporo za pomoč prosilcem pri pripravi integriranih projektov. Projektom tehnične pomoči se lahko dodeli največ 1 % letnega proračuna za integrirane projekte. Prispevek EU za posamezni projekt tehnične pomoči lahko znaša največ 100 000 EUR.

5.1.3.1 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Projekti tehnične pomoči bodo izbrani v skladu z enako tehnično metodologijo kot projekti v okviru obeh podprogramov. Uporabljen bo pospešeni postopek.

Postopek izbire projektov bo potekal, kot je opredeljeno v nadaljevanju.

— Ocenjevanje predlogov

Izvajalska agencija bo preverila skladnost vsakega predloga z merili za upravičenost in izbiro ter jih ocenila glede na merila za dodelitev sredstev.

— Priprava končnega seznama projektov, ki bodo financirani, in rezervnega seznama

Po fazi pregleda bodo uspešni projekti predlagani za financiranje v okviru razpoložljivega proračuna. Pripravljen bo rezervni seznam z najbolje uvrščenimi projekti, ki jih ni mogoče financirati v okviru razpoložljivega proračuna. Rezervni seznam bo obsegal dodatnih 20 % proračuna, ki je na voljo za program LIFE.

— Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih

5.1.3.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

Uporabljena bodo glavna posebna merila za upravičenost in dodelitev sredstev, navedena v nadaljevanju.

(a) Merila za upravičenost

Predlog projekta tehnične pomoči se sprejme za oceno glede na merila za dodelitev sredstev samo, če:

— je predlog projekta namenjen pripravi prihodnjega predloga integriranega projekta.

([1]) Zlasti na področju morskega okolja v skladu s cilji Direktive 2008/56/ES.
([2]) Za zelena javna naročila glej http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm ter zlasti http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm in http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.
([3]) http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html.

(b) Merila za dodelitev sredstev

Kakovost vseh upravičenih predlogov se bo ocenila in točkovala v skladu s sistemom meril za dodelitev sredstev in točkovanje, navedenim v nadaljevanju.

Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
1. Tehnična skladnost in kakovost	30	60
2. Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	20	40
Skupno število (zahtevanih) točk	**55**	**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 55 točk ali več.

— **Tehnična skladnost in kakovost**

Jasnost, skladnost in izvedljivost predloga bodo ocenjene ob upoštevanju ciljev in pričakovanih rezultatov projekta. Upoštevana bosta narava in področje uporabe prihodnjega integriranega projekta.

— **Finančna skladnost in kakovost**

Ocenjeni bodo predlagani proračun, njegova usklajenost s predlaganimi ukrepi in veljavnimi predpisi ter stroškovna učinkovitost predlaganega pristopa. Ocenjeno bo tudi razmerje med ceno in kakovostjo predloga.

5.1.4 *Projekti za povečanje zmogljivosti v skladu s členom 18(f) uredbe LIFE*

Projekti za povečanje zmogljivosti zagotavljajo finančno podporo za dejavnosti, potrebne za povečanje zmogljivosti držav članic, vključno z nacionalnimi ali regionalnimi kontaktnimi točkami LIFE, da se državam članicam omogoči učinkovitejše sodelovanje v programu LIFE.

Ukrepi lahko med drugim vključujejo:

— zaposlitev novih uslužbencev ter usposabljanje za nacionalne ali regionalne kontaktne točke LIFE;

— omogočanje izmenjave izkušenj in najboljših praks ter spodbujanje širjenja in uporabe rezultatov projektov v okviru programa LIFE;

— pristope usposabljanja za izvajalce usposabljanja;

— programe izmenjave in napotitev med javnimi organi v državah članicah, zlasti izmenjave najboljših strokovnjakov.

Ukrepi v načrtu za povečanje zmogljivosti lahko vključujejo tudi zaposlitev strokovnjakov za odpravljanje priložnostnih vrzeli v tehnični in postopkovni zmogljivosti, ne pa tudi strokovnjakov, katerih glavna naloga je priprava vlog za letne javne razpise.

5.1.4.1 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Vloge za projekte za povečanje zmogljivosti bodo obravnavane po pospešenem postopku dodeljevanja sredstev. Ker se v skladu s členom 19(8) projekti za povečanje zmogljivosti lahko dodelijo le vnaprej določenemu številu držav članic, subvencioniran pa je lahko samo en projekt na državo članico, med prejetimi vlogami ni konkurence. Zato lahko prosilci vloge predložijo kadar koli od datuma objave javnega razpisa za nepovratna sredstva za dejavnosti v okviru programa LIFE za leto 2018, v katerega bo vključena prijavna dokumentacija za projekte za povečanje zmogljivosti. Da bi se vloge upoštevale za obdobje financiranja 2018–2020, jih je treba oddati do konca prvega četrtletja leta 2019.

Vloge bodo ocenjene, da se zagotovi skladnost z merili za upravičenost in pragi za dodelitev sredstev, opisanimi v nadaljevanju.

Po uspešno zaključenem postopku ocenjevanja in revizije bodo podpisani sporazumi o nepovratnih sredstvih.

5.1.4.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

Uporabljena bodo merila za upravičenost in dodelitev sredstev, navedena v nadaljevanju.

(a) Merila za upravičenost

Vloga mora izpolniti naslednja merila za upravičenost.

— Prosilec je **država članica**, za katero velja:

  — BDP na prebivalca v letu 2012 ni presegal 105 % povprečja Unije;

  — povprečna raven črpanja okvirne nacionalne dodelitve države članice v letih 2014, 2015 in 2016 iz člena 19(5) uredbe LIFE znaša manj kot 70 % ter

  — povprečna raven črpanja okvirne nacionalne dodelitve države članice v letih 2014, 2015 in 2016 se je povečala v primerjavi s povprečno ravnjo črpanja za leta 2010, 2011 in 2012.

— Če je bil državi članici odobren projekt za povečanje zmogljivosti v okviru večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017, je treba ta projekt končati pred datumom začetka drugega projekta za povečanje zmogljivosti.

— Vloga vsebuje **načrt za povečanje zmogljivosti**, v katerem se država članica **zaveže**, da bo:

  — v obdobju tega večletnega delovnega programa sredstva in vire za program LIFE, med drugim število zaposlenih, ohranila na ravni, ki ne bo nižja kot v letu 2012;

  — če ji je bil odobren projekt za povečanje zmogljivosti v okviru večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017, ohranila sredstva in vire, vključno s številom zaposlenih, dodeljene prejšnjemu projektu za povečanje zmogljivosti, med celotnim obdobjem večletnega delovnega programa za obdobje 2018–2020.

(b) Merila za dodelitev sredstev

— **Tehnična skladnost in kakovost** pri projektih za povečanje zmogljivosti se nanaša na predlagane ukrepe, ki so namenjeni razvoju zmogljivosti države članice za predložitev uspešnih vlog za financiranje projektov v podprogramih za okolje in podnebne ukrepe.

  Kakovost vseh upravičenih predlogov se bo ocenila in točkovala v skladu s sistemom meril za dodelitev sredstev in točkovanje, navedenim v nadaljevanju.

Merila za dodelitev sredstev	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Tehnična skladnost in kakovost	15	30
Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	10	20
Celovitost pristopa v zvezi z opredeljenimi pomanjkljivostmi, ki so bile vzrok za to, da je država članica slabo sodelovala v razpisih programa LIFE za obdobje 2014–2016	15	30
Predstavitev pričakovanega izboljšanja sposobnosti za spodbujanje vključevanja programa LIFE v politike, gospodarske dejavnosti in druge programe, dopolnjevanja in sinergij programa LIFE z njimi ter njegove ponovljivosti v njih	10	20
Skupno število (zahtevanih) točk	**55**	**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 55 točk ali več.

5.1.5 *Pripravljalni projekti v skladu s členom 18(g) uredbe LIFE*

Pripravljalni projekti obravnavajo posebne potrebe za razvoj in izvajanje okoljske ali podnebne politike in zakonodaje Unije.

5.1.5.1 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Komisija enkrat letno pripravi seznam posebnih potreb za razvoj in izvajanje okoljske ali podnebne politike in zakonodaje Unije, ki jih je treba obravnavati v prihodnjih letih, med njimi pa opredeli potrebe, ki bi se lahko obravnavale s pripravljalnimi projekti.

Države članice pred začetkom letnega javnega razpisa prejmejo osnutek seznama posebnih potreb, ki bi se lahko obravnavale s pripravljalnimi projekti, in so pozvane k predložitvi pripomb. Na podlagi teh pripomb se oblikuje dokončni seznam.

Komisija za tako opredeljene projekte določi posebna merila za izbiro in dodelitev sredstev, trajanje projekta in okvirni proračun, ki bo dodeljen posameznemu projektu.

Postopek izbire projektov bo potekal, kot je opredeljeno v nadaljevanju.

— Ocenjevanje predlogov

  Komisija bo preverila skladnost vsakega predloga z merili za upravičenost in izbiro ter jih ocenila glede na merila za dodelitev sredstev.

— Priprava končnega seznama projektov, ki bodo financirani, in rezervnega seznama

  Po fazi pregleda bodo uspešni projekti predlagani za financiranje v okviru razpoložljivega proračuna. Po potrebi se lahko pripravi rezervni seznam.

— Podpis sporazuma o nepovratnih sredstvih

5.1.5.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

Uporabljena bodo merila za upravičenost in dodelitev sredstev, navedena v nadaljevanju.

(a) Merila za upravičenost

Posebna merila za upravičenost in izbiro bodo opredeljena v vsakem razpisu. Temeljila bodo na posebnih potrebah, ki jih je treba obravnavati s pripravljalnimi projekti, kot jih Komisija opredeli v sodelovanju z državami članicami.

(b) Merila za dodelitev sredstev

Pripravljalni projekti bodo dodeljeni pravnim subjektom, katerih predloženi predlog preseže število zahtevanih točk in doseže največje število točk glede na naslednja merila:

Merila	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Tehnična skladnost in kakovost predloga v zvezi z obravnavano posebno potrebo	22	45
Celovitost pristopa v zvezi z obravnavano posebno potrebo	15	30
Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	12	25
Skupno število (zahtevanih) točk	**55**	**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 55 točk ali več.

5.1.6 *Projekti, potrebni za uresničevanje splošnih ciljev, navedenih v členu 3 uredbe LIFE*

Drugi projekti (pilotni, predstavitveni ali drugi) bi se lahko financirali v skladu s členom 190 pravil uporabe finančne uredbe ali posebnim javnim razpisom na podlagi meril, opisanih v nadaljevanju. Na primer nepovratna sredstva, ki so ciljno usmerjena v zapletene projekte za uresničevanje krožnega gospodarstva vzdolž vrednostnih verig ali z industrijsko simbiozo, bi se lahko financirala po posebnem razpisu, pri katerem se črpa proračun za nepovratna sredstva za dejavnosti na področju okolja in učinkovite rabe virov ([1]) ali za podporo projektom, zanimivim za banke, do financiranja iz finančnega mehanizma za naravni kapital ali za dopolnjevanje takega financiranja. Podpora bi se lahko zagotovila tudi za razvoj predlogov projektov do zadostne zrelosti, da bi se pritegnile naložbe javnega in zasebnega kapitala. Predvsem pa bi se lahko podpora zagotovila inovativnim predlogom naložb, predlogom naložb, ki so prvi svoje vrste, ali nerutinskim predlogom naložb na katerem koli prednostnem področju iz uredbe LIFE.

5.1.6.1 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Če Komisija ugotovi, da je za uresničevanje splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE potreben poseben *ad hoc* projekt, lahko objavi javni razpis.

5.1.6.2 Merila za upravičenost in dodelitev sredstev

(a) Merila za upravičenost

Drugi projekti:

— **prispevajo k** enemu ali več **splošnim** ciljem iz člena 3 uredbe LIFE **in veljavnim posebnim ciljem** iz členov 10 do 12 in 14 do 16 uredbe LIFE;

— **spadajo na prednostno področje** podprograma programa LIFE iz členov 9 in 13 uredbe LIFE, v okviru katerega je bil predlog projekta predložen. To vključuje projekte, ki so ciljno usmerjeni v zapletene ukrepe za uresničevanje krožnega gospodarstva vzdolž vrednostnih verig ali z industrijsko simbiozo. Objavljen bo poseben javni razpis za projekte tehnične pomoči v okviru priprave na krožno gospodarstvo, pri katerem se bo črpal proračun za nepovratna sredstva za dejavnosti na področju okolja in učinkovite rabe virov, ki znaša največ 1,0 milijona EUR na leto.

(b) Merila za dodelitev sredstev

Drugi projekti bodo dodeljeni pravnim subjektom, katerih predloženi predlog preseže število zahtevanih točk in doseže največje število točk glede na naslednja merila:

Merila	Najmanjše število zahtevanih točk (*)	Največje število točk
Tehnična skladnost in kakovost predloga v zvezi z obravnavano posebno potrebo	30	50
Finančna skladnost in kakovost (vključno z razmerjem med ceno in kakovostjo)	20	30
Celovitost pristopa v zvezi z obravnavano posebno potrebo	—	10
Sinergije (glej tradicionalne projekte)	—	10
Skupno število (zahtevanih) točk	**55**	**100**

(*) Predlog projekta mora doseči najmanj najmanjše število zahtevanih točk za vsako merilo za dodelitev sredstev, vsota točk za merila, za katera je bilo določeno najmanjše število točk, pa mora biti 55 točk ali več.

([1]) Študije kažejo, da bi bil naložbeni kapital za „zelene naložbe“ na voljo pri različnih virih, vendar primanjkuje dobro pripravljenih predlogov („zanimivih za banke“). Ta vrzel naj bi se zapolnila s posebnim razpisom za načrtovalce (morebitno) poslovno uspešnih projektov, ki bi lahko zagotovili znaten vpliv na področju okolja ali podnebnih ukrepov, potreben za uresničevanje splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE.

5.2 **Nepovratna sredstva za poslovanje**

Člen 21 uredbe LIFE zagotavlja kritje nekaterih operativnih in upravnih stroškov nepridobitnih subjektov, ki si prizadevajo za cilje v splošnem interesu Unije, so dejavni predvsem na področju okolja in/ali podnebnih ukrepov ter sodelujejo pri razvoju, izvajanju in uveljavljanju politike in zakonodaje Unije.

Sistem dvoletnih okvirnih sporazumov o partnerstvu za nepovratna sredstva za poslovanje, vzpostavljen na podlagi večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017, se bo ohranil, da bi se ohranilo ravnovesje med potrebo po varnosti in stabilnosti upravičencev ter določeno stopnjo konkurence med nepridobitnimi subjekti. V tem okviru bo leta 2018 organiziran omejen javni razpis. Obravnaval bo samo tiste nevladne organizacije, ki so bile izbrane za sklenitev okvirnega sporazuma o partnerstvu na podlagi razpisa za okvirni sporazum o partnerstvu iz leta 2017 (identifikator razpisa: LIFE-NGO-FPA-EASME-2017).

Leta 2019 bo objavljen nov javni razpis za okvirne sporazume o partnerstvu, da bi se izbrale nevladne organizacije za nepovratna sredstva za poslovanje, ki zajemajo proračunski leti 2020 in 2021. Temu bosta sledila dva omejena javna razpisa za sklenitev posebnih sporazumov o nepovratnih sredstvih s partnericami, s katerimi so bili sklenjeni okvirni sporazumi o partnerstvu.

Nepovratna sredstva za poslovanje se lahko zunaj javnega razpisa dodelijo v ustrezno utemeljenih izjemnih primerih, kot so opredeljeni v členu 190 Delegirane uredbe Komisije (EU) št. 1268/2012 ([1]), zlasti kadar drugih možnosti zaradi lastnosti upravičenca ni ali kadar je upravičenec opredeljen kot tak v pravni podlagi.

Preverjena bo skladnost predlogov z merili za upravičenost in izbiro. Pri predlogih, ki izpolnjujejo ta merila, bosta ocenjena splošni pomen in kakovost glede na merila za dodelitev sredstev. Točke bodo dodeljene v skladu s temi merili, doseči pa bo treba vsaj najnižjo raven kakovosti. Končna odločitev o dodelitvi sredstev bo sprejeta glede na rezultate postopka ocenjevanja.

5.2.1 *Merila za izbiro za nepovratna sredstva za poslovanje*

Z merili za izbiro se ocenita finančna in operativna zmogljivost prosilca za dokončanje predlaganega delovnega programa.

Prosilci bodo izbrani le, če lahko na podlagi posebnih dokazilnih dokumentov, povezanih z njihovo uspešnostjo v predhodnih dveh letih, dokažejo:

— **operativno zmogljivost** – prosilec mora imeti ustrezne poklicne kompetence in kvalifikacije za dokončanje predlaganega delovnega programa ter

— **finančno zmogljivost** – prosilec mora imeti stalne in zadostne vire financiranja za izvajanje svoje dejavnosti v celotnem letu, za katero so nepovratna sredstva dodeljena, ter sodelovati v njenem financiranju.

Izvajalska agencija lahko v nekaterih izjemnih okoliščinah, zlasti v primeru nove mreže, ki jo vzpostavijo izkušene organizacije, odobri odstopanje od zahteve glede predložitve dokazilnih dokumentov za predhodni dve leti.

5.2.2 *Merila za dodelitev za nepovratna sredstva za poslovanje*

5.2.2.1 Nepovratna sredstva za poslovanje/okvirni sporazumi o partnerstvu za nevladne organizacije (NVO)

V členu 12(d) in členu 16(d) uredbe LIFE je kot poseben cilj za zadevno prednostno področje upravljanje in informacije navedeno spodbujanje boljšega okoljskega in podnebnega upravljanja s krepitvijo vključevanja zainteresiranih strani, vključno z nevladnimi organizacijami, v posvetovanja o politikah in njihovo izvajanje.

Za izbiro upravičencev do okvirnih sporazumov o partnerstvu se bodo uporabila naslednja merila za dodelitev sredstev:

1. pomen za politiko: pomen strateškega načrta NVO za politike Unije na področju okoljskih in podnebnih ukrepov;

([1]) Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1268/2012 z dne 29. oktobra 2012 o pravilih uporabe Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 Evropskega parlamenta in Sveta o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL L 362, 31.12.2012, str. 1).

2. oblikovanje politike EU: prispevek NVO k oblikovanju, razvoju ali posodabljanju politik Unije na področju okoljskih in/ali podnebnih ukrepov;

3. izvajanje politike EU: prispevek NVO k izvajanju in izvrševanju politik Unije na področju okoljskih in/ali podnebnih ukrepov;

4. funkcija senzorjev: pomembnost za obravnavanje novih in nastajajočih okoljskih in podnebnih vprašanj;

5. organizacijski razvoj: možnost razvoja, da bi kot zainteresirana stran v procesih oblikovanja politike Unije postala učinkovitejša.

Organizacije, izbrane za partnerice pri okvirnih sporazumih o partnerstvu, bodo pozvane, naj vsako leto predložijo svoj delovni program, ki bo analiziran v zvezi z dodelitvijo posebnih letnih nepovratnih sredstev za poslovanje.

Za dodelitev posebnih letnih nepovratnih sredstev za poslovanje na podlagi okvirnih sporazumov o partnerstvu se bodo uporabila naslednja merila:

1. skladnost delovnega programa s cilji in naravo dejavnosti, opredeljenih v okvirnem sporazumu o partnerstvu;

2. tehnična skladnost in kakovost delovnega programa;

3. skladnost delovnega programa s predlaganim proračunom, vključno z učinkovito rabo virov.

5.2.2.2 Druga nepovratna sredstva za poslovanje

Druga nepovratna sredstva za poslovanje bodo nepridobitnim subjektom, ki si prizadevajo za cilj v splošnem interesu Unije ali cilj, ki je del politike na področju okolja in/ali podnebnih ukrepov ter jo podpira, dodeljena na podlagi naslednjih meril za dodelitev sredstev, med drugim tudi po podpisu okvirnih sporazumov o partnerstvu:

1. pomen delovnega programa za cilje uredbe LIFE ter po potrebi tematske prednostne naloge in projektne teme;

2. izvedljivost in notranja skladnost delovnega programa;

3. stroškovna učinkovitost predlaganih dejavnosti.

5.3 **Finančni instrumenti**

Financiranje v smislu člena 17(4) uredbe LIFE je predvideno za naslednja pilotna finančna instrumenta za uresničevanje splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE:

— finančni mehanizem za naravni kapital (instrument NCFF) – finančni instrument, ki bo poskusno izveden v okviru obeh podprogramov, da bi preskusili in predstavili inovativne finančne pristope za projekte, ki spodbujajo ohranjanje naravnega kapitala na prednostnih področjih narava in biotska raznovrstnost ter prilagajanje podnebnim spremembam;

— instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost (instrument PF4EE) – pilotni finančni instrument v okviru podprograma za podnebne ukrepe. Kot je bilo dokazano v obdobju 2014–2017, instrument PF4EE zagotavlja nov in učinkovit pristop za odpravo omejenega dostopa do zadostnega in cenovno dostopnega komercialnega financiranja naložb v energetsko učinkovitost, kar je cilj nacionalnih prednostnih nalog.

Določbe o finančnih instrumentih iz finančne uredbe, zlasti člena 139 in 140, se izpolnijo, kot je opisano v nadaljevanju.

Finančni instrumenti, ki podpirajo projekte, so lahko v kateri koli od oblik, navedenih v Uredbi (EU, Euratom) št. 966/2012, se izvajajo v skladu z naslovom VIII navedene uredbe ter se lahko kombinirajo drug z drugim in z nepovratnimi sredstvi, financiranimi iz proračuna Unije.

V skladu s členom 140(6) so letna povračila, vključno z vračili kapitala, sproščenimi jamstvi in vračili glavnice posojil, notranji namenski prejemki in se uporabljajo za isti finančni instrument za obdobje, ki ne presega dveh let po obdobju za odobritve za prevzem obveznosti.

Vmesna ocena je bila opravljena po manj kot dveh letih dejanskega izvajanja obeh finančnih instrumentov, in ker pomenita nov način financiranja v okviru programa LIFE, je bilo mogoče zanju izpeljati zgolj predhodne sklepne ugotovitve. Te sklepne ugotovitve so bile upoštevane za namene izvajanja obeh finančnih instrumentov v obdobju 2018–2020. Zlasti:

— v zvezi z instrumentom NCFF potekajo prizadevanja za izboljšanje pomoči, ki se zagotovi morebitnim prejemnikom za izpopolnjevanje njihovih poslovnih modelov, ob predpostavki, da sredstva, dodeljena v prvem večletnem delovnem programu, zadostujejo za celotno trajanje večletnega delovnega programa za obdobje 2018–2020;

— za instrument PF4EE je bilo odločeno, da se bo pilotna faza nadaljevala, razpoložljiva sredstva pa se bodo ob upoštevanju evidentiranega velikega povpraševanja povečala za 75 milijonov EUR. Komisija bo odboru za program LIFE poročala vsaj enkrat letno, *ad hoc* sestanki pa se lahko skličejo po potrebi.

5.3.1 *Finančni mehanizem za naravni kapital (instrument NCFF)*

5.3.1.1 Prispevek k ciljem programa LIFE

Finančni instrument prispeva k uresničevanju ciljev programa LIFE, zlasti na prednostnih področjih „narava in biotska raznovrstnost“ iz podprograma za okolje in „prilagajanje podnebnim spremembam“ iz podprograma za podnebne ukrepe, in sicer s financiranjem začetnih naložb in operativnih stroškov pilotnih projektov, ki ustvarjajo prihodke ali nižajo stroške ter spodbujajo ohranjanje, obnovo, upravljanje in povečanje naravnega kapitala v korist biotske raznovrstnosti in prilagajanja, vključno z rešitvami, ki temeljijo na ekosistemih, za izzive, povezane z zemljišči, tlemi, gozdarstvom, kmetijstvom, vodo in odpadki. Instrument NCFF se je začel izvajati leta 2015 in je instrument politike za inovativne pilotne projekte. Kot je opisano v večletnem delovnem programu za obdobje 2014–2017, ponuja možnost za izboljšanje stroškovne učinkovitosti programa LIFE s finančnimi vzvodi in dopolnjevanjem. Prispeva k povečanju dolgoročne zmogljivosti z inovativno, trajnostno komercialno finančno dejavnostjo. Instrument NCFF dopolnjuje in podpira cilje politike držav članic na področju biotske raznovrstnosti in prilagajanja podnebnim spremembam.

Natančneje:

— na področju narave in biotske raznovrstnosti instrument NCFF prispeva k izvajanju politike in zakonodaje Unije o biotski raznovrstnosti, vključno s strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2020 ter direktivama 2009/147/ES in 92/43/EGS, zlasti z uporabo, razvojem in preskušanjem projektov ter dokazovanjem njihove izvedljivosti. Podpira tudi nadaljnji razvoj, izvajanje in upravljanje omrežja Natura 2000, vzpostavljenega s členom 3 Direktive 92/43/EGS, ter povečuje njegovo odpornost z varovanjem in obnovo ekosistemov tudi zunaj omrežja. Vendar pa nekaterih vrst projektov morda ne bo mogoče izvajati na območjih Natura 2000 ([1]);

— na področju prilagajanja podnebnim spremembam instrument NCFF prispeva k izvajanju politike Unije o prilagajanju, zlasti z razvojem, preskušanjem in predstavitvijo pristopov za prilagajanje podnebnim spremembam, ki temeljijo na ekosistemih. Prispeva tudi k razvoju in predstavitvi inovativnih tehnologij, sistemov, metod in instrumentov za prilagajanje podnebnim spremembam, ki jih je mogoče ponoviti, prenesti ali vključiti v druga področja.

5.3.1.2 Trenutno stanje instrumenta NCFF

Instrument NCFF izvaja Evropska investicijska banka v skladu s sporazumom o prenosu pooblastila, ki ga je sklenila s Komisijo. Med pilotno fazo, ki se je začela v okviru večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017 in se bo nadaljevala do leta 2020, bo v okviru mehanizma NCFF predvidoma izvedenih 9–12 dejavnosti. Po ocenah sredstva, namenjena instrumentu NCFF v obdobju 2014–2017, zadostujejo za celotno obdobje programa LIFE. Komisija se je dogovorila z EIB o podaljšanju obdobja izvajanja do konca leta 2021.

Februarja 2017 so se končala pogajanja o eni dejavnosti, o kateri je bil podpisan sporazum, druga dejavnost pa se bo tudi predvidoma končala letos. Evropska investicijska banka še naprej razvija strukturo upravičenih dejavnosti.

5.3.1.3 Struktura finančnega instrumenta

Za izvajanje finančnega instrumenta s posrednim upravljanjem je pooblaščena Evropska investicijska banka (EIB).

Instrument NCFF združuje neposredno in posredno financiranje projektov z dolžniškim in kapitalskim financiranjem ter jamstvi. Da bi projekti zagotovo dosegli zrelost, primerno za financiranje, je vzpostavljen sistem za tehnično pomoč.

Evropska komisija je zagotovila 50 milijonov EUR za mehanizem za delitev tveganja in 10 milijonov EUR za sistem za tehnično pomoč. Na podlagi tega bo EIB s posojili, jamstvi za posojila in kapitalskimi naložbami vložila do

([1]) Čeprav projekti za nadomeščanje škode, povzročene območjem Natura 2000, v skladu s členom 6(4) direktive o habitatih niso upravičeni do financiranja v okviru instrumenta NCFF, se lahko izravnalni ukrepi za škodo, nastalo drugje, izvajajo na območjih Natura 2000 ali na druge načine, ki prispevajo k usklajenosti omrežja in so upravičeni v okviru instrumenta NCFF.

125 milijonov EUR. Posojila se lahko zagotovijo neposredno končnim upravičencem za financiranje naložb in operativnih stroškov ali posredno prek posrednikov, ki nato financirajo portfelj naložb. Jamstva za posojila se lahko zagotovijo posrednikom. Kapitalske naložbe se lahko uporabijo za naložbe v sklade, ki jih upravljajo posredniki. Te možnosti se lahko združijo z nepovratnimi sredstvi za dejavnosti v okviru tematskih prednostnih nalog ali podporo iz drugih virov.

Instrument vključuje mehanizem za delitev tveganja z EIB, ker EIB v takšne projekte, kot jih bo podprl instrument NCFF, običajno ne vlaga, saj so premajhni ali pa se povezujejo z visokim tveganjem, ki ni v skladu z bonitetno oceno banke, tj. AAA. Da bi odpravili to oviro, instrument vključuje mehanizem za delitev tveganja, pri čemer se s sredstvi EU EIB zagotavlja jamstvo za prve izgube v primeru neuspeha projekta. Sredstva, dana na voljo v okviru večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017, bodo še naprej na voljo za obdobje financiranja 2018–2020. Natančen mehanizem za izvajanje je bil določen v sporazumu o prenosu pooblastila, ki je bil sklenjen 18. decembra 2014 med Komisijo in EIB ter v katerem so določena tudi natančna merila za izključitev/izbiro projektov, s čimer se zagotavljata vključitev ustreznih prednostnih nalog v izbirni postopek ter ustrezna sektorska in geografska pokritost.

S sedanjim večletnim delovnim programom se sredstva, zagotovljena v okviru večletnega delovnega programa za obdobje 2014–2017, razširjajo na večletni delovni program za obdobje 2018–2020. Po koncu tega operativnega obdobja pilotne faze bo mehanizem še naprej deloval, vendar z lažjo strukturo, da bo upravljal portfelj in prejemal povračila za dejavnosti.

Finančni instrument upravlja EIB. Usmerjevalni odbor redno pregleduje napredek pri izvajanju finančnega instrumenta. Člane usmerjevalnega odbora skupaj imenujeta Komisija, vključno z generalnimi direktorati za okolje, podnebno politiko ter gospodarske in finančne zadeve, ter EIB ob pomoči sekretariata, ki ga zagotovi EIB.

Finančni instrumenti se spremljajo v skladu z zahtevami iz finančne uredbe (člen 140) in Delegirane uredbe (člen 225), pozneje pa v skladu z razlago iz okvirnega finančnega in upravnega sporazuma z EIB ter sporazuma o prenosu pooblastila.

EIB je pristojna za spremljanje izvajanja dejavnosti v okviru finančnega instrumenta ter pripravo poročil o uspešnosti in finančnih poročil v skladu z obliko, vsebino in periodičnostjo, ki bodo še dogovorjene, z njimi pa zajema redna in *ad hoc* poročila, obiske na kraju samem ter revizije. Uporabili se bodo kazalniki uspešnosti za poročanje EIB, ki ga izvajajo finančne institucije.

5.3.1.4 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Projekti spadajo v štiri splošne kategorije, navedene v nadaljevanju.

— Plačila za ekosistemske storitve: projekti, ki vključujejo plačila za tokove koristi, ki izhajajo iz naravnega kapitala, običajno v obliki manjših prostovoljnih dvostranskih transakcij z dobro opredeljenim kupcem in prodajalcem ekosistemske storitve. Temeljijo na načelu „upravičenec plača“, plačila pa so izvedena zaradi zaščite nujnih ekosistemskih storitev.

— Zelena infrastruktura: je strateško načrtovana mreža naravnih in polnaravnih območij, pri čemer so druge okoljske značilnosti zasnovane in upravljane tako, da opravljajo širok nabor ekosistemskih storitev. Vključuje zelene prostore (ali modre, če se nanaša na vodne ekosisteme) ter druge fizikalne značilnosti na kopenskih (vključno z obalnimi) in morskih območjih. Na kopnem je zelena infrastruktura prisotna v podeželskem in mestnem okolju. Projekti na področju zelene infrastrukture lahko ustvarjajo prihodke ali prihranijo stroške na podlagi zagotavljanja blaga in storitev, vključno z upravljanjem voda, kakovostjo zraka, gozdarstvom, rekreacijo, nadzorom poplav/erozije/požarov, opraševanjem in večjo odpornostjo proti posledicam podnebnih sprememb.

— Izravnava biotske raznovrstnosti: ohranitveni ukrepi za izravnavo preostale, neizogibne škode, ki jo razvojni projekti povzročajo biotski raznovrstnosti. Temeljijo na načelu „onesnaževalec plača“, izravnave pa se izvedejo zaradi skladnosti ali zmanjšanja tveganja zaradi izgube ugleda. Projekti za izravnavo škode, povzročene območjem Natura 2000, v skladu s členom 6(4) direktive o habitatih niso upravičeni do financiranja v okviru instrumenta NCFF.

— Inovativne naložbe v korist biotski raznovrstnosti in prilagajanju: ti projekti vključujejo dobavo blaga in storitev, večinoma s strani MSP, ter so namenjeni zaščiti biotske raznovrstnosti ali povečanju odpornosti skupnosti in drugih gospodarskih sektorjev.

Cilj je opredelitev in financiranje projektov z ustrezno široko geografsko in sektorsko pokritostjo ob preskušanju različnih finančnih mehanizmov, da se med operativno fazo zagotovi ponovljivost v vsej EU. Pravila za upravičenost za projekte in naložbena politika za mehanizem (omejitev sektorjev in geografske pokritosti ter minimalna merila, ki jih je treba izpolnjevati, in načela, ki jih je treba upoštevati, npr. hierarhija za blažitev učinkov ([1])) so bila opredeljena v sporazumu o prenosu pooblastila.

Merila za upravičenost bodo v skladu s cilji področij narava in biotska raznovrstnost ter prilagajanje podnebnim spremembam iz uredbe LIFE, obenem pa se bodo pri njih upoštevale prednostne naloge politik držav članic na področju varstva biotske raznovrstnosti in prilagajanja podnebnim spremembam.

Upravičeni projekti na področju upravljanja naravnega kapitala bi morali biti utemeljeni z gospodarsko oceno na podlagi običajne analize stroškov in koristi, kar pomeni, da morajo biti neto sedanji stroški projekta v času njegovega trajanja nižji od neto sedanje vrednosti pričakovanih koristi, vključno z zunanjimi učinki. Poleg običajnih meril, ki jih EIB uporablja pri vseh dejavnostih, se bodo uporabljala dodatna merila za opredelitev vrste projektov in vključenih sektorjev.

Končni prejemniki finančnega instrumenta morajo biti vsaj pravni subjekti in/ali fizične osebe z naložbami v projekte upravljanja naravnega kapitala, ki lahko:

— s ciljno usmerjeno presojo vplivov na okolje dokažejo, da imajo pozitiven učinek na stanje in odpornost ekosistema ter zagotavljanje ekosistemskih storitev;

— prvi uvajajo nove poslovne modele za upravljanje naravnega kapitala na podlagi opredeljenih tipologij, tj. zelene infrastrukture, plačil za ekosistemske storitve, izravnave biotske raznovrstnosti ali inovativnih podjetij, ki delujejo v korist biotski raznovrstnosti/prilagajanju;

— izpolnjujejo eno od naslednjih meril:

  — spodbujajo ohranjanje, obnovo, upravljanje in izboljšanje ekosistemov, tudi z rešitvami, ki temeljijo na ekosistemih in se uporabljajo za sektorje zemljišč, tal, gozdarstva, kmetijstva, akvakulture, vode in odpadkov;

  — spodbujajo uporabo pristopov, ki temeljijo na ekosistemih ter podjetjem in skupnostim omogočajo, da obravnavajo ugotovljena tveganja, povezana s sedanjimi in predvidenimi vplivi podnebnih sprememb, tudi s pomočjo projektov zelene infrastrukture na mestnih, podeželskih in obalnih območjih.

Da bi bili projekti upravičeni, se morajo izvajati v vsaj eni državi članici EU.

Če so projekti posredno financirani s prispevki skladom, ki jih upravljajo posredniške finančne institucije, se takšne institucije izberejo na podlagi povpraševanja in v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja, preglednosti in nediskriminacije ter – med drugim – z izpolnjevanjem naslednjih zahtev:

(i) finančna institucija mora biti iz zasebnega sektorja ali pa tržne narave;

(ii) zavezati se mora operativni zmogljivosti za porazdelitev finančnega instrumenta in jo dokazati;

(iii) dokazati mora sposobnost, da doseže končne prejemnike, v katere so usmerjene politike EU ali držav članic na področju biotske raznovrstnosti ali prilagajanja podnebnim spremembam;

(iv) prevzeti mora obveznosti in zahteve, povezane s porazdelitvijo finančnega instrumenta;

(v) upoštevati mora ustrezne standarde in veljavno zakonodajo o preprečevanju pranja denarja, boju proti terorizmu in davčnih goljufijah;

(vi) zagotoviti mora informacije, ki jih Evropsko računsko sodišče zahteva za izpolnjevanje svojih obveznosti, ter

(vii) biti mora primeren posojilojemalec za EIB v skladu z njeno kreditno politiko.

([1]) Hierarhija za blažitev učinkov obsega: (1) izogibanje negativnim učinkom na okolje na splošno in zlasti na biotsko raznovrstnost ali njihovo preprečevanje; (2) čim večje zmanjšanje in sanacija učinkov razvoja na mestu nastanka, če se učinkom ni mogoče izogniti, in (3) ukrepe za izravnavo/nadomestilo, ki so sprejeti kot zadnja možnost (na mestu nastanka ali zunaj njega) za preostale škodljive učinke.

5.3.2 *Instrument zasebnega financiranja za energetsko učinkovitost (instrument PF4EE)*

5.3.2.1 Prispevek k ciljem programa LIFE

Instrument PF4EE prispeva k uresničevanju splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE, ki so nadalje določeni na prednostnem področju „blažitev podnebnih sprememb“. Instrument PF4EE zlasti:

— obravnava pomembno vprašanje s področja podnebne politike, saj prispeva k doseganju ciljev strategije Evropa 2020 in ciljev do leta 2030 glede zagotavljanja prihrankov energije in s tem povezanega zmanjšanja emisij;

— v ustrezni meri preskuša in predstavlja nov instrument politike, ki ima velike možnosti za ustvarjanje dodane vrednosti EU;

— dopolnjuje in podpira odgovornosti držav članic iz nacionalnih akcijskih načrtov za energetsko učinkovitost;

— nudi možnost za izboljšanje stroškovne učinkovitosti programa LIFE s finančnimi vzvodi in dopolnjevanjem;

— povečuje dolgoročno zmogljivost s trajnostno komercialno finančno dejavnostjo ter tako zagotavlja neprekinjeno in dolgoročno podporo trajnostnemu razvoju;

— podpira solidarnost in porazdelitev bremena ter

— nudi možnost vključevanja pobude v programe držav članic (z nacionalnimi akcijskimi načrti za energetsko učinkovitost ter po možnosti tudi drugimi programi in pobudami).

5.3.2.2 Trenutno stanje instrumenta PF4EE in njegovo povečanje

Leta 2014 je bilo predvideno, da bo instrument podprl naložbo v vrednosti do 540 milijonov EUR. Vendar si EIB po dejavnostih, ki so bile podpisane v letih 2015 in 2016, ter glede na sedanjo strukturo zdaj prizadeva, da bi do konca leta 2017 dosegla nove naložbe v višini več kot 1 milijarde EUR (600–650 milijonov EUR od EIB in vsaj 500 milijonov EUR od finančnih posrednikov), ki bi zajemale devet ali deset držav članic.

Do konca leta 2016 je bilo sklenjenih naslednjih šest sporazumov:

— Komercni Banka, Češka: posojila za energetsko učinkovitost v višini 75 milijonov EUR za podjetja in sisteme za osvetljavo za stavbe in industrijska območja;

— Banco Santander, Španija: posojila za energetsko učinkovitost v višini 50 milijonov EUR za hotele in druge turistične stavbe;

— Credit Cooperatif, Francija: posojila za energetsko učinkovitost v višini 75 milijonov EUR za MSP in prenovo stavb;

— BELFIUS, Belgija: ciljno usmerjena posojila za energetsko učinkovitost v višini 75 milijonov EUR za MSP;

— Banco BPI, Portugalska: ciljno usmerjena posojila v višini 50 milijonov EUR za podjetja;

— BPER, Italija: posojila za energetsko učinkovitost v višini 50 milijonov EUR za zasebni sektor.

Leta 2017 bi se lahko sklenili dodatni sporazumi s Hrvaško, Združenim kraljestvom, Grčijo in Ciprom.

Čeprav so bile naložbe na terenu doslej podprte samo na Češkem in v Franciji, veliko zanimanje bank in povečan cilj EIB za naložbe kažeta na povpraševanje na trgu in posledično možnost povečanja. Instrument PF4EE dejansko prispeva k ustvarjanju novega finančnega produkta na trgu, ki je ciljno usmerjen v energetsko učinkovitost in s tem neposredno prispeva k razogljičenju gospodarstva EU v skladu s cilji konference pogodbenic COP 21.

Ob koncu leta 2016 so odobrena in izplačana posojila EIB znašala 375 milijonov EUR oziroma 35 milijonov EUR. Povprečni finančni vzvod instrumenta je ob koncu leta 2016 znašal 9,8 (izračunan kot prispevek EIB/Evropske komisije).

V obdobju 2014–2017 je prispevek EU, odobren za instrument PF4EE, znašal 80 milijonov EUR. V obdobju 2018–2020 je predvidenih dodatnih 75 milijonov EUR za nadaljevanje pilotne faze, od tega pa bo 10 milijonov EUR namenjenih sistemu pomoči strokovnjakov, v okviru katerega se zagotavlja tehnična pomoč finančnim posrednikom.

5.3.2.3 Struktura finančnega instrumenta

Za izvajanje instrumenta PF4EE s posrednim upravljanjem je pooblaščena Evropska investicijska banka (EIB).

Instrument PF4EE ima dva glavna cilja:

— zagotoviti, da postane kreditiranje energetske učinkovitosti v evropskih finančnih institucijah bolj trajnostna dejavnost, pri tem pa zasebne komercialne banke in druge finančne institucije (v nadaljnjem besedilu skupaj: finančni posredniki) spodbuja, naj sektor energetske učinkovitosti obravnavajo kot poseben tržni segment, in

— povečati razpoložljivost dolžniškega financiranja za projekte, ki podpirajo prednostne naloge držav članic na področju energetske učinkovitosti iz nacionalnih akcijskih načrtov za energetsko učinkovitost.

Instrument PF4EE zagotavlja (i) mehanizem za delitev tveganja in (ii) strokovno podporo za finančne posrednike (sistem pomoči strokovnjakov) v kombinaciji z (iii) dolgoročnim financiranjem s strani EIB (posojilo EIB za energetsko učinkovitost).

— Instrument PF4EE zagotavlja finančni instrument za delitev tveganja z delujočimi mehanizmi, primerljivimi z omejenim jamstvom, s katerimi bo tveganje razdeljeno med Komisijo (kot financerja) in finančne posrednike (kot posojilodajalce);

— instrument za delitev tveganja je zasnovan tako, da zmanjša kreditno tveganje, s katerim se srečujejo finančni posredniki ob kreditiranju sektorja energetske učinkovitosti, in spodbuja njihovo sodelovanje. Učinek je odvisen od razmer na trgu in posebnih značilnosti projektov. Instrument za delitev tveganja povečuje dejavnost kreditiranja, dostop do finančnih sredstev in/ali boljših pogojev financiranja za končne prejemnike, po možnosti tudi nižje cene, daljšo zapadlost, nižja zavarovanja ali drugo;

— za povečanje prispevka programa LIFE se posojila EIB finančnim posrednikom za nadaljnje kreditiranje zagotovijo po konkurenčnih obrestnih merah. Da bi spodbudili uporabo, bodo preferencialne stopnje prenesene na končne prejemnike;

— prejemniki naj bi prispevali tudi k stroškom projekta, zaradi česar se bo povečal učinek izračunanega vzvoda na stroške naložb;

— če ima sodelujoči finančni posrednik izgube v portfelju posojil (portfelj posojil za energetsko učinkovitost), bi te izgube delno kril finančni instrument za delitev tveganja;

— s financiranjem iz programa LIFE bi bil zagotovljen finančni prispevek za mehanizem za delitev tveganja in sistem pomoči strokovnjakov, pa tudi za stroške upravljanja in neposredne stroške, ki jih je EIB imela zaradi vzpostavitve in upravljanja instrumenta;

— vsak finančni posrednik bi prejel največji možni znesek denarnih sredstev (zavarovanje) za izravnavo izgub v portfelju posojil za energetsko učinkovitost. Ta znesek bi se izračunal na podlagi določenega deleža ciljne skupne vrednosti portfelja posojil za energetsko učinkovitost, odvisno od profila tveganja ciljnih končnih prejemnikov. Če finančni posrednik ne bi dosegel ciljne velikosti portfelja, bi se delež uporabil za doseženo velikost portfelja;

— ciljni končni prejemniki instrumenta PF4EE so MSP, večja podjetja v srednjem segmentu in zasebni posamezniki, lahko pa tudi majhne občine ali drugi organi javnega sektorja, ki bi izvajali majhne naložbe v energetsko učinkovitost in bi s prihranki energije lahko odplačali vnaprejšnje zadolževanje;

— cilj instrumenta PF4EE v obdobju 2014–2017 je bil podpis desetih sporazumov (posojila EIB za energetsko učinkovitost in instrument za delitev tveganja/sistem pomoči strokovnjakov). Do konca leta 2016 jih je bilo podpisanih šest (glej oddelek 5.3.2.2);

— v obdobju 2018–2020 bi se lahko sklenilo deset dodatnih sporazumov, s čimer bi bilo do leta 2020 podpisanih skupno 20 sporazumov.

Prispevek EU za obdobje 2018–2020, odobren za instrument PF4EE, bo znašal 75 milijonov EUR, od tega pa bo 10 milijonov EUR namenjenih sistemu pomoči strokovnjakov. Poleg tega bo imela EIB možnost, da z državami članicami sklene več sporazumov.

Finančni posredniki bodo še naprej izbrani na podlagi povpraševanja in v skladu z načeli dobrega finančnega poslovodenja, preglednosti, nediskriminacije in – med drugim – izpolnjevanjem naslednjih zahtev:

(i) biti mora finančna institucija iz zasebnega sektorja ali poslovati na trgu na primerljiv način kot finančna institucija iz zasebnega sektorja;

(ii) zavezati se mora operativni zmogljivosti za porazdelitev instrumenta PF4EE in jo dokazati;

(iii) dokazati mora sposobnost, da doseže končne prejemnike, v katere so usmerjene zadevna prednostna naloga nacionalnega akcijskega načrta za energetsko učinkovitost in/ali shema podpore za energetsko učinkovitost in/ali direktive EU, povezane z energetsko učinkovitostjo zadevne države članice;

(iv) prevzeti mora obveznosti in zahteve, povezane z razdelitvijo instrumenta PF4EE;

(v) upoštevati mora ustrezne standarde in veljavno zakonodajo o preprečevanju pranja denarja, boju proti terorizmu in davčnih goljufijah;

(vi) zagotoviti mora informacije, ki jih Evropsko računsko sodišče zahteva za izpolnjevanje svojih obveznosti, ter

(vii) biti mora sprejemljiv kot nasprotna stranka za EIB v skladu z njenimi notranjimi politikami in smernicami ter izpolnjevati pogoje glede geografske porazdelitve, določene z instrumentom PF4EE.

Široka geografska porazdelitev finančnega instrumenta med trajanjem programa se bo poskušala zagotoviti z zagotavljanjem spodbud EIB za spodbujanje sodelovanja finančnih posrednikov v vseh državah članicah. Vendar bodo geografske omejitve pilotne faze umaknjene, EIB pa bo imela možnost, da glede na zahteve trga z državami članicami sklene več sporazumov.

Glede na interes, ki ga bodo izrazili finančni posredniki, lahko EIB prednostno obravnava tiste, ki želijo delovati v državah članicah z največjimi potrebami po naložbah (oddaljenost od cilja). Instrument za delitev tveganja bo finančne posrednike spodbudil k delovanju v državah članicah z večjimi tveganji, ki so posledica na primer precej majhne izrabe sredstev v obliki posojil za energetsko učinkovitost, ali pa v državah, v katerih bo zmogljivost jemanja posojil verjetno še posebno nizka.

Izkušnje, pridobljene v obdobju 2014–2017, kažejo, da je tehnična pomoč finančnim posrednikom nujna za to, da se čim bolj poveča njihova sposobnost ciljnega usmerjanja v naložbe v energetsko učinkovitost. Zato se bo največji proračun sistema pomoči strokovnjakov povečal s 3,2 milijona EUR v obdobju 2014–2017 (tj. 4 % prispevka EU za instrument PF4EE, odobrenega v prvem delu pilotne faze) na 10 milijonov EUR v obdobju 2018–2020.

Instrument PF4EE mora delovati, dokler osnovna posojila, ki jih krije instrument za delitev tveganja, niso poravnana. Veljavnost v okviru instrumenta za delitev tveganja bo največ 20 let. Zato bo instrument PF4EE deloval največ 20 let po koncu obdobja izvajanja (2045).

Dodelitev sredstev bo veljala, dokler ne bo v okviru programa v celoti zaključena zadnja transakcija.

Finančni instrument upravlja EIB. Usmerjevalni odbor redno pregleduje napredek pri izvajanju finančnega instrumenta. Člane usmerjevalnega odbora skupaj imenujeta Komisija, vključno z odgovornimi službami Komisije, kot so generalni direktorati za podnebno politiko, gospodarske in finančne zadeve ter energetiko, ter EIB ob pomoči sekretariata, ki ga zagotovi EIB.

Vzpostavljen je bil mehanizem za spremljanje in poročanje, informacije pa se izmenjujejo z odborom za program LIFE.

Spremljanje finančnih instrumentov bo v skladu z zahtevami iz finančne uredbe (člen 140) in delegirane uredbe (člen 225) ter nato z razlago v okvirnem finančnem in upravnem sporazumu z EIB in posledičnim sporazumom o prenosu pooblastil.

EIB bi bila pristojna za spremljanje izvajanja dejavnosti v okviru finančnega instrumenta ter za pripravo poročil o uspešnosti in finančnih poročil v skladu z obliko, vsebino in periodičnostjo, ki bodo še dogovorjene, z njimi pa zajema redna in *ad hoc* poročila, obiske na kraju samem ter revizije. Uporabili bi se kazalniki uspešnosti energetske učinkovitosti za poročanje EIB, ki ga izvajajo finančne institucije.

5.3.2.4 Tehnična metodologija za postopek izbire projektov

Prejemniki vključujejo zasebne posameznike, združenja lastnikov stanovanjskih nepremičnin, MSP, podjetja in/ali javne institucije/organe, ki vlagajo v energetsko učinkovitost v skladu z nacionalnim akcijskim načrtom za energetsko učinkovitost posamezne države članice.

Posojila za energetsko učinkovitost, ki so na voljo prejemnikom, znašajo od 10 000 EUR (kar se lahko zmanjša, da ustreza majhnim naložbam v stanovanjskem sektorju) do 5 milijonov EUR (v izjemnih primerih do 15 milijonov EUR).

Države članice lahko s prednostnimi nalogami nacionalnih akcijskih načrtov za energetsko učinkovitost vplivajo na projektno strukturo in s tem posredno na izbiro projektov. Prejemniki so pravni subjekti in/ali fizične osebe, ki:

— vlagajo v energetsko učinkovitost v okviru podporne sheme države članice in/ali v skladu s prednostnimi nalogami nacionalnega akcijskega načrta za energetsko učinkovitost in/ali direktivami EU v zvezi z energetsko učinkovitostjo;

— najamejo posojilo za energetsko učinkovitost, ki ga odobri sodelujoči finančni posrednik.

Poleg tega bi morale podprte naložbe v energetsko učinkovitost uspešno prestati ekonomsko analizo, ki upošteva stroške zunanjih učinkov ogljika, tako da so neto sedanji stroški projekta med njegovim trajanjem nižji od neto sedanje vrednosti prihranjene energije.

5.4 **Druge dejavnosti**

Financiranje v smislu člena 17(1) uredbe LIFE bi se lahko uporabilo za financiranje katerih koli drugih ukrepov, potrebnih za uresničevanje splošnih ciljev iz člena 3 uredbe LIFE.

Ti ukrepi se bodo upravljali v skladu s finančno uredbo in uredbo LIFE.

Sredstva, dodeljena takšnim ukrepom, se ne glede na svojo obliko ne bodo štela k minimalnim sredstvom, ki bodo projektom dodeljena v skladu s členom 17(4) uredbe LIFE.

Ti ukrepi bi lahko obsegali naslednje:

— nagrade za projekte, izbrane izmed projektov v okviru LIFE+ in „tradicionalnih“ projektov LIFE, ki so prejeli drugo plačilo predhodnega financiranja in veljajo za posebno obetavne, kar zadeva njihov prispevek k posebnim ciljem prednostnih področij podprogramov za okolje ali podnebne ukrepe programa LIFE ter njihovo nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos,

— nepovratna sredstva za dejavnosti za projekte v okviru LIFE+ in „tradicionalne“ projekte LIFE, ki so prejeli drugo plačilo predhodnega financiranja in veljajo za posebno obetavne, kar zadeva njihov prispevek k posebnim ciljem prednostnih področij podprogramov za okolje ali podnebne ukrepe programa LIFE ter tržljivost in dobičkonosnost rešitev, ki se pri njih izvajajo, za banke. S temi nepovratnimi sredstvi za dejavnosti bi se zagotovili pavšalni zneski za podporne ukrepe, ki se štejejo za nujne za doseganje tržljivosti in/ali dobičkonosnosti za banke do konca projekta LIFE(+) na podlagi analize vrzeli, ki jo predložijo prosilci,

— poslovno usposabljanje za projekte v okviru LIFE+ in „tradicionalne“ projekte LIFE, ki so prejeli drugo plačilo predhodnega financiranja in veljajo za posebno obetavne, kar zadeva njihov prispevek k posebnim ciljem prednostnih področij podprogramov za okolje ali podnebne ukrepe programa LIFE ter tržljivost in dobičkonosnost rešitev, ki se pri njih izvajajo, za banke,

— usposabljanje grozdov in mrež za mala in srednja podjetja.

6. OKVIRNI ČASOVNI RAZPOREDI ZA JAVNE RAZPISE (ČLEN 24(2)(e) UREDBE LIFE)

6.1 **Okvirni časovni razporedi za nepovratna sredstva**

Vrste projektov	Podprogram	2018	2019	2020
Projekti v smislu člena 18(a), (b), (c) in (h) uredbe LIFE	OKOLJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
	PODNEBJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
Integrirani projekti (člen 18(d) uredbe LIFE)	OKOLJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
	PODNEBJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
Projekti tehnične pomoči (člen 18(e) uredbe LIFE)	OKOLJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
	PODNEBJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje

Vrste projektov	Podprogram	2018	2019	2020
Projekti za povečanje zmogljivosti (člen 18(f) uredbe LIFE)	Skupaj OKOLJE in PODNEBNI UKREPI	1. četrtletje leta 2018		
Pripravljalni projekti (člen 18(g) uredbe LIFE)	OKOLJE	2. četrtletje	2. četrtletje	2. četrtletje
Nepovratna sredstva za poslovanje (NSP) (člen 21 uredbe LIFE)	Skupaj OKOLJE in PODNEBNI UKREPI	2. četrtletje skupni javni razpis za NSP za proračunsko leto 2019	2. četrtletje okvirni sporazumi o partnerstvu in NSP za proračunsko leto 2020	2. četrtletje NSP za proračunsko leto 2021

6.2 **Okvirni časovni razporedi za finančne instrumente**

Finančni instrument	Podprogram	2018	2019	2020
Instrument NCFF	OKOLJE	Stalno		
	PODNEBJE	Stalno		
Instrument PF4EE	PODNEBJE	Stalno		

7. KAKOVOSTNI IN KOLIČINSKI REZULTATI, KAZALNIKI IN CILJI ZA VSAKO PREDNOSTNO PODROČJE IN VRSTO PROJEKTA (ČLEN 24(2)(c) UREDBE LIFE)

V skladu s **kazalniki uspešnosti** (člen 3(3) uredbe LIFE) in **posebnimi cilji** za zadevno prednostno področje so za vsako **prednostno področje in vrsto projekta** vzpostavljeni kakovostni in količinski **rezultati, kazalniki in cilji** (člen 24(2)(c) uredbe LIFE).

Z omejitvijo področja uporabe integriranih projektov na izvajanje posebnih strategij, načrtov in časovnih okvirov v okviru zakonodaje EU na področju narave, vode, odpadkov in zraka, blažitve podnebnih sprememb ter prilagajanja nanje se lahko osredotočijo pričakovani rezultati in cilji, ki jih je treba doseči.

V podprogramu za okolje se s tematskimi prednostnimi nalogami v skladu s Prilogo III k uredbi LIFE in projektnimi temami iz točke 3 tega večletnega delovnega programa prav tako poveča osredotočenost financiranih projektov, s čimer se zagotovi bolj oprijemljiv vpliv na stanje okolja. Na podlagi vrednotenja ocenjenega vpliva programa LIFE so bili opredeljeni nekateri splošni pričakovani rezultati in cilji, pri čemer sta bila upoštevana spodbujevalna funkcija programa in s tem tudi pomen ponovljivosti uspešnih projektov (člen 3(3)(b) uredbe LIFE), če so povezani z razvojem in izvajanjem.

Vendar sta število in obseg uspešnih projektov na prednostnem področju večinoma odvisna od števila upravičenih predloženih vlog, ki so v skladu z merili za izbiro in dodelitev sredstev, ter tehničnih in socialno-ekonomskih dejavnikov, na katere Komisija nima vpliva.

Ob upoštevanju navedenega in zaradi povečanja merljivosti prispevka programa LIFE k ciljem sedmega okoljskega akcijskega programa EU (člen 3(1)(d) uredbe LIFE) so bili, kjer je bilo mogoče, pričakovani rezultati opredeljeni tudi kot rezultati, predvideni na ravni projekta. Upravičenci projektov bodo morali na začetku svojega projekta opredeliti izhodišče in končni rezultat v zvezi s cilji, za katere si prizadevajo. V ta namen je bila vzpostavljena podatkovna zbirka ključnih projektnih kazalnikov programa LIFE in bo upravičencem dostopna do konca leta 2017 (kazalniki so bili s prototipno podatkovno zbirko uspešno preskušeni leta 2015 v okviru vmesne ocene programa LIFE ([1])). Pri okoljskih/podnebnih ciljih, ki jih mora doseči vsak projekt, bi bilo treba izvesti ali preseči ciljne deleže, mejne vrednosti emisij ali cilje, določene v zadevnih politikah in zakonodaji Unije.

([1]) http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm.

Program LIFE je namenjen spodbujanju, zato so nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos ukrepov in rezultatov projektov ključni za zagotavljanje učinkovitosti programa pri doseganju pozitivnih rezultatov za okolje in podnebje. Čeprav si vsi predlogi projektov prizadevajo za nadaljevanje, ponavljanje in/ali prenos na zadevnem področju okolja ali podnebnih sprememb, izkušnje, pridobljene v predhodnih programih, kažejo, da je ponovljivost mogoče pričakovati samo pri 80 % pilotnih in predstavitvenih projektov, saj obstaja tveganje, da tehnike in metodologije, ki bodo preskušene in predstavljene, ne bodo prinesle pričakovanih rezultatov. Poleg tega ni mogoče pričakovati, da bodo vsi projekti zaključeni uspešno, zaradi morebitnih gospodarskih in upravnih težav, ki niso povezane s takimi tehničnimi neizvedljivostmi.

Opozoriti je treba, da bo do leta 2020 končanih le malo projektov v okviru programa LIFE 2014–2020, saj projekti LIFE v povprečju trajajo 3–6 let, odvisno od prednostnega področja. Zato so cilji v primerih, ko se nanašajo na projekte, ki se izvajajo, dejansko mejniki. Ti mejniki pomenijo, da so projekti pripravljeni tako, da se lahko cilji dosežejo do konca obdobja projekta, kar bo v večini primerov po letu 2020.

Da bi preprečili podvajanje, so za vsako prednostno področje vrste projektov v smislu členov 2 in 18 uredbe LIFE, ki so predvidene za doseganje povezanih ciljev, po možnosti združene v skupine. Vrste projektov, ki ne spadajo na prednostna področja, kot so projekti za povečanje zmogljivosti, so navedene ločeno.

Kazalniki so vključeni v opis rezultatov in ciljev, zato v spodnjih preglednicah niso posebej navedeni.

7.1 **Podprogram za okolje**

V podprogramu za okolje so upoštevani splošni cilji, opredeljeni v členu 3(1), posebni cilji, ki so določeni za vsako prednostno področje v členih 10, 11 in 12, ter kazalniki uspešnosti iz člena 3(3) uredbe LIFE.

Okolje in učinkovita raba virov			
Projekti v skladu s členom 18(a) in (b) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati ([1])	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
VODA (vključno z morskim okoljem)	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, ki obravnavajo vodna telesa (celinska/somornice/obalna) v slabem ekološkem stanju	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek proti dobremu ekološkemu stanju na ravni projekta	80 %
	Število vodnih teles v slabem ekološkem stanju, na katera so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Vodna telesa (celinska/somornice/obalna), vključena v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za izboljšanje njihovega ekološkega stanja	100 ([2])
ODPADKI	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, namenjenih doseganju pravnih ciljev EU v zvezi z odpadki in izvajanju hierarhije ravnanja z odpadki (ustrezno ravnanje z odpadki)	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri ustreznem ravnanju z odpadki	80 %
	Število dodatnih občin ali regij po vsej Uniji z neustreznim ravnanjem z odpadki, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Občine ali regije, vključene v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za zagotovitev ustreznega ravnanja z odpadki	20
UČINKOVITA RABA VIROV (vključno s tlemi, gozdovi ter zelenim in krožnim gospodarstvom)	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo cilji politike in zakonodaje Unije na področju **učinkovite rabe virov** (razen tal in gozdov)	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri izvajanju vidikov zelenega krožnega gospodarstva	80 %
	Število dodatnih podjetij po vsej Evropi, na katera so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Dodatna podjetja, vključena v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za izvajanje zelenega ali krožnega gospodarstva	10

Okolje in učinkovita raba virov			
Projekti v skladu s členom 18(a) in (b) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati ([1])	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo cilji politike Unije na področju varstva **tal**	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri ohranjanju ali izboljšanju funkcij tal	80 %
	Hektarji zemljišč po vsej Uniji, na katera so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Zemljišča, vključena v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za ohranjanje in izboljšanje funkcij tal	2 000
	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se spodbuja izvajanje strategije EU za **gozdove**	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri izvajanju evropske strategije za gozdove	80 %
		Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za zagotavljanje podatkov o kazalnikih, ki so lahko koristni za Evropski podatkovni center za gozdove (EFDAC)	80 %
OKOLJE in ZDRAVJE (vključno s kemikalijami in hrupom)	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvaja politika Unije o **kemikalijah**, vključno s projekti, pri katerih se spodbujata nadomestitev snovi in čim večje zmanjšanje izpostavljenosti	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri doseganju ali preseganju ustreznega cilja Unije v zvezi s kemijskimi snovmi na ravni projekta	80 %
	Število oseb po vsej Uniji, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti za zmanjšanje kemikalij	Osebe, vključene v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za zmanjšanje škodljivih učinkov kemikalij na zdravje in okolje, vključno z ocenami dolgoročnih učinkov	50 000

Okolje in učinkovita raba virov			
Projekti v skladu s členom 18(a) in (b) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati ([1])	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih financiranih projektov, usmerjenih v **zmanjšanje hrupa**	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri doseganju ali preseganju ustreznega cilja Unije v zvezi z zmanjšanjem hrupa na ravni projekta	80 %
		Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za zmanjšanje hrupa in doseže napredek pri zmanjšanju izpostavljenosti hrupu za vsaj 3 dB	80 %
	Število oseb po vsej Uniji, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti na področju hrupa	Osebe, ki jim koristijo projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za znižanje ravni hrupa za vsaj 3 dB	10 000
Kakovost ZRAKA in emisije (vključno z mestnim okoljem)	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov in programov za kakovost zraka ter nacionalnih programov nadzora nad onesnaževanjem zraka	Delež integriranih projektov za izvajanje skladnih in učinkovitih načrtov in programov za kakovost zraka v zajetih regijah v skladu s členom 23 Direktive 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo ali skladnih in učinkovitih nacionalnih programov nadzora nad onesnaževanjem zraka v državah članicah v skladu s členom 6 Direktive (EU) 2016/2284 o nacionalnih zgornjih mejah emisij	80 %
	Število oseb, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti na področju kakovosti zraka	Osebe, vključene v projekte, ki se izvajajo, ali končane projekte, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri doseganju ali preseganju ustreznega cilja Unije na področju kakovosti zraka	1 milijon

([1]) Zaradi pristopa od spodaj navzgor in velike raznolikosti izzivov na področju okolja in podnebnih sprememb, ki jih obravnava program LIFE, ter omejenih sredstev, ki so na voljo za njihovo obravnavanje, je kljub uvedbi tematskih prednostnih nalog in projektnih tem izvajanje projektov na določenih področjih negotovo, zato količinskih ciljev za večino zajetih prednostnih področij in zastavljenih ciljev ni mogoče predhodno opredeliti, razen pri tematskih prednostnih nalogah za naravo.

([2]) V obdobju 2015–2017 se bo predvidoma izboljšalo ekološko stanje 6 900 vodnih teles po vsej Uniji, od tega 1,4 % (100) zaradi prispevka programa LIFE.

Narava in biotska raznovrstnost

Projekti v skladu s členom 18(a), (b) in (c) uredbe LIFE

Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
NARAVA	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, usmerjenih v habitate ali vrste, katerih stanje ohranjenosti ni ugodno/varno	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov za izboljšanje stanja ohranjenosti v smislu direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES	100 %
	Število habitatov, katerih stanje ohranjenosti ni ugodno/varno in na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Delež habitatov ali vrst ali območij Natura 2000, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti, pri katerih se doseže napredek pri izboljšanju stanja ohranjenosti	10 % ciljnih habitatov
	Število vrst, katerih stanje ohranjenosti ni ugodno/varno in na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti		10 % ciljnih vrst
	Število območij Natura 2000/hektarov območij Natura 2000, na katera so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti		10 % ciljnih območij Natura 2000/hektarjev območij Natura 2000
BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, usmerjenih v izvajanje ciljev 2, 3, 4 in 5 strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2020	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi za izboljšanje ali obnavljanje ciljnih ekosistemov	80 %
	Število vrst ekosistemov in hektarjev površin ekosistemov, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Delež vrst ali površin ekosistemov, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri izboljšanju ali obnavljanju	10 % ciljnih vrst ekosistemov
			10 % ciljnih površin ekosistemov

Integrirani projekti v skladu s členom 18(d) uredbe LIFE

Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
VODA (vključno z morskim okoljem)	Število vodnih območij po vsej Uniji, na katere so usmerjeni integrirani projekti, ki se izvajajo, ali končani integrirani projekti na področju voda	Delež vodnih območij, vključenih v integrirane projekte na področju voda	3 %

Integrirani projekti v skladu s členom 18(d) uredbe LIFE

Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov upravljanja povodij	Delež integriranih projektov za izvajanje skladnih in učinkovitih načrtov upravljanja povodij na zajetih vodnih območjih v skladu z okvirno direktivo o vodah	100 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov upravljanja povodij	Delež integriranih projektov, pri katerih dopolnilna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov	100 %
ODPADKI	Število regij po vsej Uniji, ki so vključene v integrirane projekte, ki se izvajajo, ali končane integrirane projekte na področju odpadkov	Delež regij, vključenih v integrirane projekte na področju odpadkov	2 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov ravnanja z odpadki in/ali programov preprečevanja nastajanja odpadkov	Delež integriranih projektov za zagotavljanje skladnih in učinkovitih načrtov ravnanja z odpadki in/ali programov preprečevanja nastajanja odpadkov v zajeti regiji v skladu s členoma 28 in 29 okvirne direktive o odpadkih (Direktiva 2008/98/ES)	100 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov ravnanja z odpadki in/ali programov preprečevanja nastajanja odpadkov	Delež integriranih projektov, pri katerih dopolnilna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov	100 %
Kakovost ZRAKA in emisije (vključno z mestnim okoljem)	Število oseb iz regij po vsej Uniji, na katere so usmerjeni integrirani projekti, ki se izvajajo, ali končani integrirani projekti na področju zraka	Delež celotnega prebivalstva Unije iz regij, vključenih v integrirane projekte na področju kakovosti zraka	3 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov in programov za kakovost zraka	Delež integriranih projektov za izvajanje skladnih in učinkovitih načrtov in programov za kakovost zraka v zajetih regijah v skladu s členom 23 Direktive 2008/50/ES	100 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje načrtov in programov za kakovost zraka	Delež integriranih projektov, pri katerih dopolnilna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov	100 %

Integrirani projekti v skladu s členom 18(d) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
NARAVA	Število območij Natura 2000, na katera so usmerjeni integrirani projekti, ki se izvajajo, ali končani integrirani projekti na področju narave	Delež območij Natura 2000, vključenih v integrirane projekte na področju narave	4 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje prednostnih okvirov ukrepanja	Delež integriranih projektov za izvajanje prednostnih okvirov ukrepanja za zagotovitev ustreznega upravljanja območij Natura 2000	100 %
	Število integriranih projektov, ki se izvajajo, ali končanih integriranih projektov, usmerjenih v izvajanje prednostnih okvirov ukrepanja	Delež integriranih projektov, pri katerih dopolnilna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov	100 %

Informacije in upravljanje			
Projekti v skladu s členom 18(h) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE	Število projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov za ozaveščanje državljanov, podjetij, lokalnih organov, registriranih nevladnih organizacij in drugih organizacij civilne družbe (zainteresiranih strani in državljanov)	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in se doseže napredek pri zajemanju več kot dveh drugih področij poleg področja projekta in več kot enega jezika	80 %
	Število zainteresiranih strani in državljanov, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti in ki niso seznanjeni z okoljskimi cilji, o katerih je treba izboljšati ozaveščenost	Delež, za katerega se poveča število zainteresiranih strani in državljanov, na katere so usmerjeni projekti ozaveščanja, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi, in se seznanijo s cilji okoljske politike, za katere si prizadevajo ti projekti, kot se izmeri v predhodnih in naknadnih raziskavah (ki se izvedejo v okviru projektov LIFE ali jih izvedejo drugi subjekti)	25 %

Informacije in upravljanje			
Projekti v skladu s členom 18(h) uredbe LIFE			
Tematske prednostne naloge	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
	Število zainteresiranih strani in državljanov, na katere so usmerjeni projekti, ki se izvajajo, ali končani projekti	Dejavna udeležba zainteresiranih strani in državljanov v dejavnostih ozaveščanja v okviru projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi (npr. sodelovanje v raziskavah, prostovoljstvo, sodelovanje pri vodenih ogledih, nalaganje informacij, predložitev vprašanj)	> 500 000
IZVRŠEVANJE	Število projektov, usmerjenih v boljšo skladnost z okoljskim pravom EU in njegovo izvrševanje	Delež projektov, ki se izvajajo, ali končanih projektov, pri katerih se izvajajo ponovljivi ali prenosljivi ukrepi in doseže napredek pri izboljšanju skladnosti ali izvrševanja	10 %
NVO	Število ukrepov nevladnih organizacij, ki prejemajo nepovratna sredstva za poslovanje, v posvetovanjih o okoljski politiki EU	Delež, za katerega se poveča število ukrepov, ki podpirajo politiko EU	12 %

Drugi projekti			
Projekti v skladu s členom 18(e) in (f) uredbe LIFE			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti tehnične pomoči	Število projektov tehnične pomoči, ki se izvajajo, ali zaključenih projektov tehnične pomoči	Projekti tehnične pomoči, ki se izvajajo, ali končani projekti tehnične pomoči za pripravo integriranih projektov	Deset za pripravo integriranih projektov na področju narave, pet za pripravo integriranih projektov na področju odpadkov, vode ali zraka
	Število projektov tehnične pomoči, ki se izvajajo, ali zaključenih projektov tehnične pomoči	Delež projektov tehnične pomoči, ki se izvajajo, ali končanih projektov tehnične pomoči, na podlagi katerih se izboljša kakovost integriranih projektov programa EU LIFE	90 %

Drugi projekti			
Projekti v skladu s členom 18(e) in (f) uredbe LIFE			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti za povečanje zmogljivosti	Število projektov za povečanje zmogljivosti	Delež projektov za povečanje zmogljivosti, ki se izvajajo, ali končanih projektov za povečanje zmogljivosti, pri katerih se doseže napredek pri povečanju uporabe v zadevnih državah članicah	90 %
	Število uspešnih vlog za nepovratna sredstva za dejavnosti iz držav članic, v katerih se že izvajajo projekti za povečanje zmogljivosti	Povečanje relativnega deleža uspešnih vlog iz držav članic, v katerih se že izvajajo ali so že končani projekti za povečanje zmogljivosti, v primerjavi z uporabo v obdobju 2010–2012 (v odstotkih)	5 %

7.2 **Podprogram za podnebne ukrepe**

Blažitev			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Integrirani projekti	Število projektov Število in ozemeljska pokritost izvedenih strategij ali akcijskih načrtov za blažitev podnebnih sprememb ter število državljanov, na katere so vplivali Število in obseg dopolnilnih projektov, ki so bili financirani z drugimi sredstvi Unije ali drugimi sredstvi	Povečanje števila držav članic/regij, ki uporabljajo integrirane pristope s podporo integriranega projekta ali ponavljajo rezultate integriranega projekta Povečanje števila dopolnilnih ukrepov v integriranih projektih, financiranih z drugimi sredstvi Unije Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (v tonah) z novimi tehnologijami, sistemi, instrumenti in/ali drugimi pristopi najboljše prakse, ki so bili razviti in se uporabljajo po vzoru primerov iz programa LIFE	Sedem držav članic, ki uporabljajo integrirane pristope s podporo integriranega projekta ali ponavljajo rezultate integriranega projekta Dopolnilna finančna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov
Projekti tehnične pomoči	Število projektov Delež projektov tehnične pomoči, na podlagi katerih je bil pripravljen integrirani projekt programa LIFE	Povečanje števila in izboljšanje kakovosti integriranih projektov, povezanih s tehnično pomočjo	Integrirani projekt programa LIFE je bil pripravljen na podlagi 100 % projektov.

Blažitev			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti za povečanje zmogljivosti	Število projektov	Povečanje relativnega deleža uspešnih vlog iz držav članic, upravičenih do povečanja zmogljivosti	Sedem držav članic izvaja vsaj en projekt za blažitev, financiran v okviru podprograma LIFE za podnebne ukrepe
Drugi projekti	Število projektov Število financiranih projektov za spodbujanje inovativnih tehnologij, sistemov, instrumentov in/ali drugih rešitev najboljše prakse za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov	Povečanje števila inovativnih tehnologij, sistemov, instrumentov in/ali drugih rešitev najboljše prakse za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov Povečanje deleža posodobljenih ali novih pristopov, razvitih v okviru programa LIFE, ki sta jih zasebni in javni sektor sistematično uporabljala ali izboljšala Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (v tonah) z novimi tehnologijami, sistemi, instrumenti in/ali drugimi pristopi najboljše prakse, ki so bili razviti in se uporabljajo po vzoru primerov iz programa LIFE	80 % vseh začetih projektov je vzpostavilo trajne inovativne tehnologije, sisteme, instrumente in/ali rešitve najboljše prakse za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov
Prilagajanje			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Integrirani projekti	Število projektov Število in ozemeljska pokritost strategij ali akcijskih načrtov za prilagajanje ali drugih načrtov za prilagajanje z velikim ozemeljskim obsegom, izvedenih v okviru programa LIFE, ter število državljanov, na katere so vplivali Število nadregionalnih ali čezmejnih projektov za prilagajanje Število in obseg dopolnilnih projektov, ki so bili financirani z drugimi sredstvi Unije ali drugimi sredstvi	Pozitiven vpliv na odpornost proti podnebnim spremembam v regiji in gospodarskih sektorjih zaradi ukrepov, financiranih v okviru programa LIFE, in drugih dopolnilnih projektov Povečanje števila držav članic/regij, ki uporabljajo integrirane pristope s podporo integriranega projekta ali ponavljajo rezultate integriranega projekta Povečanje števila dopolnilnih ukrepov, financiranih z drugimi sredstvi Unije Pozitiven vpliv projektov LIFE na odpornost posebno ranljivih območij, opredeljenih v strategiji EU za prilagajanje, proti podnebnim spremembam	Sedem držav članic, ki uporabljajo integrirane pristope s podporo integriranega projekta ali ponavljajo rezultate integriranega projekta Dopolnilna finančna sredstva, mobilizirana prek integriranih projektov, presegajo skupno vrednost proračunov teh integriranih projektov

Prilagajanje			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti tehnične pomoči	Število projektov Delež projektov tehnične pomoči, na podlagi katerih je bil pripravljen integrirani projekt programa LIFE	Povečanje števila in izboljšanje kakovosti integriranih projektov, povezanih s projekti tehnične pomoči	Integrirani projekt programa LIFE je bil pripravljen na podlagi 100 % projektov
Projekti za povečanje zmogljivosti	Število projektov	Povečanje relativnega deleža uspešnih vlog iz držav članic, upravičenih do povečanja zmogljivosti	Sedem držav članic izvaja vsaj en projekt za prilagajanje, financiran iz programa LIFE
Drugi projekti	Število projektov Število financiranih projektov za spodbujanje inovativnih tehnologij, sistemov, instrumentov in/ali drugih rešitev najboljše prakse za odpornost proti podnebnim spremembam Število ocen ranljivosti, strategij ali akcijskih načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam, razvitih v okviru programa LIFE Število nadregionalnih ali čezmejnih projektov za prilagajanje	Povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam, razčlenjeno po sektorjih, ki ga je mogoče pripisati predstavljenim novim tehnologijam, sistemom, instrumentom in/ali drugim pristopom najboljše prakse, ki so bili razviti in se uporabljajo po vzoru primerov iz programa LIFE Pozitiven vpliv projektov LIFE na odpornost posebno ranljivih območij, ki so bila v strategiji EU za prilagajanje opredeljena za financiranje v okviru programa LIFE, proti podnebnim spremembam	80 % začetih projektov je vzpostavilo inovativne tehnologije, sisteme, instrumente in/ali rešitve najboljše prakse za povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam
Upravljanje			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti za informiranje, ozaveščenost in razširjanje	Število projektov Število državljanov, podjetij, lokalnih organov, registriranih nevladnih organizacij in drugih organizacij civilne družbe, na katere so projekti vplivali Geografska razširjenost in pokrito območje	Večja ozaveščenost glede podnebnih sprememb, ki jih je povzročil človek, in rešitev, kot je bila izmerjena z raziskavami Eurobarometra Povečanje sodelovanja v posvetovanjih z zainteresiranimi stranmi ali razpravah o politikah, povezanih s politiko in zakonodajnimi akti na področju podnebja.	25-odstotno povečanje sodelovanja zainteresiranih strani in državljanov v dejavnostih ozaveščanja 10-odstotno povečanje števila državljanov, na katere so usmerjeni projekti programa LIFE in ki menijo, da so podnebne spremembe, ki jih je povzročil človek, zelo resen problem

Upravljanje			
	Količinski rezultati	Kakovostni rezultati	Cilji/mejniki za leto 2020
Projekti najboljše prakse in drugi projekti	Število projektov Število združenih praks, ki jih je mogoče pripisati programu LIFE in ki uporabljajo kazalnike ali orodja, ki so bila razvita in preskušena po vzoru primerov iz programa LIFE Število pristopov politike ali zakonodajnih predlogov, ki temeljijo na rezultatih projektov	Povečanje števila najboljših praks, ki so jih uporabila gospodinjstva, podjetja ali organi ali so bile vključene v nacionalne/regionalne programe ali akcijske načrte Zmanjšanje števila kršitev zakonodaje EU, ki ga je mogoče pripisati ukrepom programa LIFE	25 % praks ali pristopov iz projektov je vključenih v nacionalne/regionalne programe ali akcijske načrte 80 % projektov LIFE, usmerjenih v podnebno upravljanje, je pripomoglo k boljšemu podnebnemu upravljanju

Posebni rezultati, kazalniki in cilji za finančne instrumente:

Kazalniki, skupni vsem finančnim instrumentom

Rezultati, kazalniki in cilji za finančne instrumente bodo dogovorjeni s subjektom, ki bo izvajal finančni instrument. Obsegati morajo vsaj:

— število sporazumov (posojila, jamstva itd.) s finančnimi posredniki (število);

— obseg financiranja, ki se zagotovi s finančnimi instrumenti (v milijonih EUR);

— obseg zasebnih sredstev, ki so ga povečali finančni instrumenti (v milijonih EUR);

— število končnih prejemnikov (število);

— število držav članic, v katerih so se projekti financirali s finančnimi instrumenti (število).

Posebni kazalniki za instrument NCFF

— Financiranje, ki so ga posredniške finančne institucije na podlagi financiranih projektov dale na voljo v okviru finančnega instrumenta (v milijonih EUR);

— Financiranje, dano na voljo območjem Natura 2000 na podlagi financiranih projektov (v milijonih EUR);

— vplivi na odpornost regij in gospodarskih sektorjev proti podnebnim spremembam (izpostavljenost podnebnim spremembam in občutljivost za njihove posledice) zaradi financiranih projektov, zlasti na ranljivih območjih, ki so v strategiji EU za prilagajanje opredeljena kot prednostna za financiranje iz programa LIFE;

— vplivi na stanje ekosistemov zaradi financiranih projektov;

— ustvarjanje delovnih mest: število delovnih mest, ustvarjenih na podlagi financiranih projektov (število ekvivalentov polnega delovnega časa).

Posebni kazalniki za instrument PF4EE

— Zasebna sredstva (v milijonih EUR), ki so se povečala zaradi posojil v okviru instrumenta PF4EE;

— prihranki energije (v GWh), ustvarjeni zaradi posojil v okviru instrumenta PF4EE;

— zmanjšanje emisij CO_2 (v tonah CO_2) zaradi posojil v okviru instrumenta PF4EE;

— ustvarjanje delovnih mest: število delovnih mest, ustvarjenih zaradi posojil v okviru instrumenta PF4EE (število ekvivalentov polnega delovnega časa).

Posebni pričakovani rezultati za instrument NCFF

Med pilotno fazo bo z instrumentom NCFF predvidoma izvedenih 9–12 dejavnosti (vključno s posrednimi dejavnostmi). Posamezne naložbe bi še naprej znašale manj kot 10–15 milijonov EUR.

Vrednost instrumenta za zagotavljanje programa LIFE naj bi se povečala za 2,2–3,2-krat. Ob upoštevanju morebitnih prispevkov končnih prejemnikov k stroškom projekta v višini 25 % bi se lahko skupna naložba za zagotavljanje programa LIFE povečala za 2,8–4,2-krat. Skupne naložbe v projekte upravljanja naravnega kapitala bi samo v pilotni fazi lahko znašale do 420 milijonov EUR.

Med naslednjo, operativno fazo bi se lahko vrednost povečala največ šestkrat, zlasti če bi se instrumentu pridružili drugi vlagatelji in bi se povečalo število naložb prek posrednikov in skladov.

Posebni pričakovani rezultati za instrument PF4EE

V okviru instrumenta PF4EE bi bilo treba v obdobju 2014–2017 (tj. v pilotni fazi) s finančnimi posredniki skleniti do deset sporazumov o financiranju (posojila EIB za energetsko učinkovitost in instrument za delitev tveganja/sistem pomoči strokovnjakov), v obdobju 2018–2020 pa še dodatnih deset. Sporazum o financiranju lahko obsega izvajanje finančnega instrumenta v več državah članicah, finančni posrednik pa lahko sklene več sporazumov o financiranju.

Na začetku izvajanja instrumenta PF4EE je bilo predvideno, da bo podpora skupnih naložb znašala približno 540 milijonov EUR. Vendar EIB po sklenitvi šestih sporazumov v letih 2015 in 2016 ter glede na sedanjo strukturo zdaj namerava v fazi 2014–2017 doseči nove naložbe v energetsko učinkovitost v višini 1 milijarde EUR. Za obdobje 2018–2020 se zaradi sklenitve desetih dodatnih sporazumov v okviru instrumenta PF4EE po letu 2017 zagotovijo dodatne nove naložbe v energetsko učinkovitost v višini 1 milijarde EUR. S tem bi se skupne naložbe, ustvarjene z instrumentom PF4EE, v obdobju 2014–2020 povečale na 2 milijardi EUR.

Med načrtovanjem instrumenta PF4EE je bilo ocenjeno, da se bo vrednost portfelja posojil za zagotavljanje programa LIFE povečala šestkrat za pilotno fazo. Ob upoštevanju morebitnih prispevkov končnih prejemnikov k stroškom projekta v višini 25 % je bilo predvideno, da se bo skupna naložba za zagotavljanje programa LIFE do konca leta 2017 povečala do osemkrat. Tak cilj za minimalni finančni vzvod se bo uporabljal tudi za obdobje 2018–2020.

ISSN 1977-0804 (elektronska različica)
ISSN 1725-5155 (tiskana različica)

Urad za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

SL